T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Doksan sekizinci İnikat

24 . VIII . 1956 Cuma

Münderecat

	Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	624
2. — Havale edilen kâğıtlar	624
3. — Yoklama	624,649
4. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye mâruzatı	624
1. — Maliye Vekili Nedim Ökmen'in istifa ettiğine ve Maliye Vekâleti Vekilliğinin Başvekil Adnan Menderes tarafından ifa edileceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/411)	624
2. — Büyükdere Kibrit fabrikası civarındaki arazinin Türkiye Emlâk Kredi Bankasına devri için İnhisarlar Umum Müdürlüğüne salâhiyet verilmesine dair kanun lâyihasının geriverilmesi hakkında Başvekâlet tezkeresi (1/245, 3/412)	624 :625
5. — Müzakere edilen maddeler	**625**
1. — Orman kanunu lâyihası ve Ziraat Encümeni ile Muvakkat Encümen mazbataları (1/181)	625 :674

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Ruznamede bulunan kanun lâyiha ve teklifler suallerden önce müzakere edilmesine dair takrir kabul edildi.

Orman kanunu lâyihasının maddelerinin müzakeresine devam olundu.

23 . VIII . 1956 Cuma günü saat 10 da toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili	Kâtip
Tokad Mebusu	Zonguldak Mebusu
İ. Baç	*E. Sayar*

Kâtip
Kayseri Mebusu
Ö. Mart

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Teklifler

1. — Kocaeli Mebusu Kâzım Meriç'in, denizaltıcı ve dalgıçlık hizmetinde bulunanlara tazminat verilmesine dair kanun teklifi (2/365) (Millî Müdafaa, Maliye ve Bütçe encümenlerine)

2. — Kocaeli Mebusu Kâzım Meriç'in, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 37 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi (2/366) (Maliye ve Bütçe encümenlerine)

Mazbatalar

3. — Bir Avrupa Tediye Birliği kurulması hakkındaki 19 Eylûl 1950 tarihli Anlaşmayı tadil eden (6) sayılı Ek Protokolün tasdikıne dair kanun lâyihası ve Hariciye ve Ticaret encümenleri mazbataları (1/389) (Ruznâmeye)

4. — Bir Avrupa Tediye Birliği kurulması hakkındaki 19 Eylûl 1950 tarihli Anlaşmayı tadil eden «7 sayılı Ek Protokol» ile «Bir Avrupa Tediye Birliği kurulması hakkındaki Anlaşmanın muvakkat tatbikıne mütedair Protokolü tadil eden Protokol» ün tasdikıne dair kanun lâyihası ve Hariciye ve Ticaret encümenleri mazbataları (1/412) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati: 10,10

REİS — Reisvekili İhsan Baç

KÂTİPLER : Ömer Mart (Kayseri), Edibe Sayar (Zonguldak)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapacağız.
(Seyhan mebuslarına kadar yoklama yapıldı)

REİS — Celseyi açıyorum.

4. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MÂRUZATI

1. — Maliye Vekili Nedim Ökmen'in istifa ettiğine ve Maliye Vekâleti Vekilliğinin Başvekil Adnan Menderes tarafından ifa edileceğine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi (3/411)

REİS — Riyasetin mâruzatı var, okuyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

İstifa eden Maliye Vekili Nedim Ökmen'in istifasının kabulü ve Maliye Vekâleti Vekilliğinin Başvekil Adnan Menderes tarafından ifasının, Başvekilin teklifi üzerine muvafık görülmüş olduğunu saygı ile arz ederim.

Reisicumhur
C. Bayar

REİS — Ittılaımıza arz edilmiştir.

2. — Büyükdere Kibrit Fabrikası civarındaki arazinin Türkiye Emlâk Kredi Bankasına

devri için İnhisarlar Umum Müdürlüğüne salâhiyet verilmesine dair kanun lâyihasının geriverilmesi hakkında Başvekâlet tezkeresi (1/245, 3/412)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine

26 . IV . 1955 tarihli ve 71 - 8/1299 sayılı yazımızla sunulmuş olan İnhisarlar Umum Müdürlüğüne ait Büyükdere Kibrit Fabrikası civarındaki arazinin Türkiye Emlâk Kredi Bankasına devri için mezkûr umum müdürlüğe salâhiyet verilmesi hakkındaki kanun lâyihasının iade edilmesine müsaadelerini saygılarımla arz ve rica ederim.

Başvekil
A. Menderes

REİS — Geriverilmiştir.

Efendim, mesainin daha hızlı devamı için Riyaset yeni bir karar alınmasını Yüksek Heyetinize teklif etmektedir. Pazarları hariç her gün sabahları toplanıyorduk. Şimdi ise Cumartesi haricolmak üzere akşam mesaisinin konulması da lâzımgelmektedir.

Her gün saat 10 dan 13 e kadar sabah mesaisi ve Cumartesi akşamları narıs 17 den 20 ye kadar da akşam mesaisinin yapılmasını lerin daha çabuk çıkarılmasını âmildir. Pazar günleri zaten toplanmıyoruz. Cumartesi dâhil, her gün sabah mesaisi saat 10 dan 13 e kadar.. Cumartesi hariç her gün saat 17 den 20 ye kadar da akşam mesaisinin yapılmasını Yüksek Heyetinizin reyine arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bugünden itibaren de bu karar mucibince toplanılacaktır.

Ruzname ile alâkalı bir takrir var, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Kanun lâyiha ve tekliflerinin suallerden evvel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Bursa Mebusu
Sadettin Karacabey

REİS — Efendim, kanunların evvelâ görüşülmesi teklif edilmektedir. Takriri Yüksek Heyetinizin reylerine arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — Orman kanunu lâyihası ve Ziraat Encümeni ile Muvakkat Encümen mazbataları (1/181)

REİS — Orman Kanununun müzakeresine devam ediyoruz, efendim.

MADDE 12. — Tahdit komisyonları için lüzumlu nakil vasıtaları ve kanuni harcırahlar orman idaresince temin edilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen? Bekir Baykal, buyurun.

BEKİR BAYKAL (Ordu) — Muhterem arkadaşlarım, bugüne kadar tahdit komisyonlarının yapmış olduğu işler, niçin beş sene zarfında bitmesi icabederken bitmemiştir? Bu sebep üzerinde durmak suretiyle burada önümüze gelen şu maddeye bâzı fıkraların eklenmesi icabettiği kanaatinde olduğum için söz almış bulunuyorum. Hakikaten 3116 sayılı Orman Kanununda beş sene gibi bir müddet zarfında bütün ormanların tahdit işinin bitirilmesi icabetmekte iken, 20 seneye yaklaşan bir zaman içerisinde ancak dörtte bir nispetinde tahdit işi yapılmış bulunmaktadır. Bunun başlıca sebebi, tatbik edilmekte bulunan kanunun ilk sıralarda bu kanun gereğince vazifelendirilecek memurlara bir buçuk lira gibi cüzi bir yevmiye verilmesi idi. Tabiî bir buçuk lira yevmiye verilen memurların kalitesi olmadığından işler de arzu edilen şekilde neticelenmemiştir.

Bu tahdit işlerini yapacak heyetin ne şekilde teşekkül edeceği hakkında henüz Yüksek Meclisçe bir karar verilmemiştir. Hâkime, ziraat mühendisine, orman mühendisine ne miktar para verileceğine dair bir kayıt koymalıdır. Biz bir an evvel ormanlarımızın tahdit işinin bitirilmesini istiyorsak, umumi hükümlerin bu memurlara bahşettiği haklardan gayrı, bu memurlara bir hak tanıyalım, bu işlerde daha iyi elemanlar bulunduralım. Ben bu kanaatteyim. Bu bakımdan bir de takrir takdim etmekteyim. Kabulünü arz ve istirham ediyorum, arkadaşlar.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Muhterem arkadaşlar; 12 nci madde: «Tahdit komisyonları için lüzumlu nakil vasıtaları ve kanuni harcırahlar orman idaresince temin edilir.» demektedir.

Bu madde üzerinde bâzı arkadaşlar, orman [illegible]onlarının beş sene içerisinde tahsilâtı [illegible]emeyişleri sebeplerini harcırahların kifayet etmemesi üzerine istinadettirmek suretiyle esbabı mucibe dermeyan ettiler.

Bizim encümen ve Ziraat Encümeni, maddelerde bu meselelere temas ettikleri zaman şu neticeye vardırlar:

Eskiden orman teşkilâtında çalışanlar için 150 kuruş harcırah kabul edilmiş, o zaman Büyük Millet Meclisinden çıkan umumi hükümler hasebiyle burada çalışan memurlar bundan istifade edememiştir, mağdur olan orman memurları olmuştur.

Yeni teklifte, Harcırah Kanununda, bu maddede zikretmezsek yarın yapılacak umumi tadillerden bu komisyonlar istifade edemezler. Onun için bunun maddede yer almasını doğru bulduk. Hükümetle, Ziraat Encümeni ile beraber, onların da bu fikre iştirak etmesiyle bunu maddeye yerleştirdik. Değiştirilmesine hiç lüzum yoktur arkadaşlar.

REİS — Başka söz istiyen yok. Takriri okuyoruz, efendim.

T. B. M. M. Reisliğine

Orman kanunu tasarısının 12 nci maddesinin sonuna (ve tahdit komisyonlarında çalışacak hukukçu âza ile teknik elemanlara Harcırah Kanununa göre verilecek harcırahlarına ilâveten o nispette tazminat verilir.) fıkrasının eklenmesini arz ve teklif ederim.

Ordu Mebusu
Bekir Baykal

REİS — Efendim, takriri nazarı dikkate alanlar... Almıyanlar... Takrir nazarı dikkate alınmamıştır.

Maddeyi aynen reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

Orman köylülerinin kalkındırılması

MADDE 13. — Devlet ormanları içinde veya kenarında bulunup da civarlarındaki ormanlardan geçimlerinin sağlanmasına imkân olmıyan köylerde ve dağınık evlerde oturanlardan:

A) Bulundukları yerlerde muhitin icaplarına göre ve muhtelif suretlerle kalkındırılmaları mümkün görülenlere, Ziraat Vekâletinin izni ile Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasından kalkınma kredisi açılır. Kalkınma kredisi için yirmi yıl müddetle Ziraat Vekâleti bütçesine senelik miktarı 50 milyon liradan aşağı olmamak şartiyle Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası sermayesine mahsuben ayrıca tahsisat konulur.

Kalkınma kredisinin miktarı, faiz nispeti, müddeti ve diğer şartları, Ziraat, İktisat ve Ticaret vekâletleriyle Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası tarafından müştereken tâyin edilir.

B) Bulundukları yerlerde kalkındırılmasına imkân olmıyacağı anlaşılanların; daha müstahsil bir hale getirilmelerini teminen ve İcra Vekilleri Heyeti karariyle ve bu kanunun 2 nci maddesine göre orman rejimi dışında bırakılacak yerlere tercihan yerleştirilmek kaydiyle başka mahallere kaldırılabilirler. Bu takdirde bunların bıraktıkları gayrimenkuller orman mefhumuna girer. Bu malların umumi hükümler dairesinde takdir edilecek bedelleri sahiplerine ödenir veya nakil ve yerleştirmeler İskân ve Toprak Kanunu hükümlerine göre yapılır.

Bu iç iskân işi, Devlet ve Ziraat vekâletlerince müştereken hazırlanacak ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek plâna göre yapılır.

REİS — Basri Aktaş.

BASRİ AKTAŞ (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar; müzakeresine başladığımız 13 ncü madde, yani Muvakkat Encümenin hazırladığı 13 ncü madde mevzuatımıza yeni bir hüküm getirmektedir. Hükümet tasarısında ve Ziraat Encümeni tasarısında iskânın vatandaşların muvafakatiyle yapılması kabul edilmiş olmasına rağmen Muvakkat Encümenimiz bunu, lüzum görüldüğü takdirde mecburi kılmak gibi bir hüküm ilâve etmektedir.

Memleketimizde uzun yıllardan beri orman meselesine çare aranırken eski bir edebiyat terimi kullanılmış ve bu iç iskân ileri sürülmüştür. Ve celbedilen profesörlere, birçok ecnebi mütehassıslara gazetelerde verdirdikleri beyanatta ormancılar, ormanların korunması için iç iskânın şart olduğunu ileri sürdürmüşlerdir. Halbuki bugünkü modern telâkkilere göre ormanların muhafazası için alınacak tedbirler karşılığı olarak iç iskânı ileri sürmek kanaatimizce çok eski bir usul ve bir tedbirdir. Vatandaşlarımızı orman mıntakaları içinden kaldırmak ancak iktisadi tedbirlerle olacaktır. Binaenaleyh iktisadi tedbirler halledilebilecek bir mevzuu sadece iç

iskâna bağlıyan ve vatandaş kütlesini üzüntülere, daha şimdiden türlü türlü telâkkilere götüren bu tedbiri almaya lüzum kalmaz. Başka memleketlerde bu usullere hiç riayet edilmemiştir. Bunların en tipik misalini Cenubi - İtalya'da görmek mümkündür. Malûmu âliniz Cenubi - İtalya çorak araziden müteşekkildir. Orada yaşıyanlar umumiyetle hayatlarını kazanmak için türlü müşkülâtla karşı karşıyadırlar. Buna karşılık İkinci Cihan Harbinden sonra hükümet yaptığı plânlarla bu halkı mahallinde kalkındırmayı temin etmiştir. Vanoni plânını yakından tetkik etmeleri için ilgililere hararetle tavsiye ederim. Bizim orman bölgelerinde yaşıyan köylülerimiz muhitlerine, örf ve âdetlerine bağlı insanlardır. Bunları oradan alıp başka bir yere götürmek fiilen imkânsızdır. Müsaade ederseniz tipik bir misal vereyim; Araç kazasının merkez nahiyesine bağlı Hacıoğlu köyü var. 1954 Haziranında heyelâna mâruz kaldı, birçok evler yıkıldı ve hakikaten halk perişan oldu.

Arkadaşlarla, vilâyet olarak teşebbüse geçtik ve bu vatandaşların mahallen iskânlarını temin için barakalar yaptırıldı. Bu barakalarla iskânları temin edildi. Bundan sonra İskân Kanunu hükümlerine uyarak bunların başka bir mıntakaya yerleştirilmesine teşebbüs edildi. Uzun hazırlıklardan sonra Niğde vilâyetinin Bor kazasında bir araziye bunları yerleştirmeye karar verdiler. Bir sabah böyle Mecliste otururken dediler ki; Hacıoğlu muhtarı gelmiş. Arkadaşlarla gittik, buyurun nedir! Dediler ki, «efendim, bize verilen araziyi görmeye gideceğiz, bakacağız.» Kendilerine mümkün olan yardımlar yapıldı. Köylüler muhtarla beraber, zannedersem, 6 - 7 kişi idiler. Niğde valisine telefon edildi, alâkadar oldu. Köylüler gitmişler görmüşler. Dediler ki, «çok güzel, bizim arazimizin bulunduğu yerden daha münbit topraklar var. Arazi verecekler, Zirai Donatım ziraat aletleri verecek, biz burada Kastamonu'dan daha müreffeh bir hayat süreceğiz, ama bir kere bunu Hacıoğlu köylülerine anlatalım.» Bunlar buradan Hacıoğlu'na gittiler. Aradan bir müddet geçti, 2 - 3 ay geçti. Fakat baktık ki bu köylüler harekete geçmiyorlar, sebebini sorduk «efendim, dediler, bu giden heyetin müşahedeleri kâfi değilmiş, bir başka heyet daha gidecekmiş», köyün bir kısım erkekleri dahi gittiler, gayet güzel mıntaka. Fakat köylülerle konuşalım» dediler. Gitmediler. Köylü, şimdi gene heyelân mıntakasında kendilerine yapılan barakalarda yaşamaktadırlar. Arkadaşlar, bunu anlatmamın sebebi şudur : Memleketimizde bir bölge içinde yaşıyan vatandaşlar, başka bir coğrafya içinde yaşamak istememektedirler. Köylümüz, yerine, köyüne, âdabına ve örfüne çok bağlıdır ve bunun değişmesini asla arzu etmiyen bir karaktere sahiptir. Arz ettiğim gibi, bu köylümüzü kalkındırmak için iktisadi birtakım tedbirler almak ve hayat seviyelerini yükseltmek için kendilerine yeni medarı maişetler temin etmek mecburiyetindeyiz. Dokumacılık kooperatifleri adedinin artırılması, köylülere el tezgâhları verilmesi bu tedbirlerin başında gelir.

Sonra arkadaşlar; bu iç iskân işinin memlekette hazin bir tarihi vardır. Ben, Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsünden bu hazin tarihi Heyeti Âliyenize tekrar arz etmek istemiyorum.

Mâruzatımı bitirirken, hiç olmazsa, hükümet teklifinin kabulünü arz ve istirham ederim.

REİS — Nihat İyriboz.

NİHAT İYRİBOZ (Aydın) — Aziz arkadaşlarım, bendeniz bu maddenin iyi başladığını fakat (b) fıkrasında berbat bir şekil aldığını ifade etmek istiyorum. (b) fıkrasının başlangıcı şöyle oluyor : «Bulundukları yerlerde kalkındırılmasına imkân olmıyan köyler..» Arkadaşlar böyle bir imkânsızlık mevzuubahsolamaz. Bütün dünyada orman köyleri vardır. Koca İsviçre bilhassa Şimalî - İsviçre orman köyleri ile doludur. Yugoslavya, Almanya'nın bâzı yerleri bilhassa Kara orman bölgesi kâmilen orman köyleri ile doludur. Avrupa'nın ve dünyanın pek çok yerinde bu misalleri çoğaltmak mümkündür. Ve bu köylerin bir tanesi ormana zarar vermeden memleketin birçok ihtiyaçlarını, bilhassa süt kaynaklarını temin ederler. Bu köylerde bütün dünyaya sevk edilen tahta oyuncuklar yapılır. Bu köylerde saat sanayii de vardır. Her köy saatin bir parçası ile uğraşır.

Şimdi arkadaşlar, muhtelif milletlerden misal getirerek arz ettiğim bu misaller karşısında (bu iş imkânsızdır) demek, işin zor tarafını bırakıp rehafı temin etmek için kolay bir yola gitmekten başka bir şey değildir.

Yugoslavya, Almanya ve İsviçre köylerinde bizzat şahidoldum. Öyle köyler vardır ki, oralarda yalnız inekçilikle geçinirler ve büyük şehirlere süt akıtırlar. Oralardaki inekler acaba neden ormanı tahribetmiyor? Aç kurt pırnal yer, diye bir tâbir vardır. Oralardaki hayvanlar tok olduğu için ağaçları yemezler. Havyan aç kalırsa kökü de yer, dalları da. Binaenaleyh bizde de tok ahır hayvancılığını tesis etmek lâzımgelir. Ormanlık mıntakalardaki köyleri kalkındırmak için bu hususları Ziraat Vekâleti ele almalıdır. Bu vesile ile arz etmek istediğim husus, orman köylerinde bâzı el sanayiini ve ziraat sanayiini tesis etmenin lüzumunu belirtmektir.

Şimdi maddeye devam ediyorum. Madde diyor ki, İcra Vekilleri Heyeti kararıyle orman rejimi dışında bırakılacak olan yerlere tercihan yerleştirilmek kaydiyle Ziraat Vekili ve iskân işleri ile alâkadar Devlet Vekilinin birleşerek yapacakları proğramla) yerinden kaldırılabilirler. Ben ne Ziraat Encümeninin isteği ile ve nede Muvakkat Encümenin bu şekildeki kararının aleyhindeyim. Bu istek ve tercih kelimesi bizi ileride çok fena tefsirlere sevk eder. Hattâ maazallah tehcire kadar da götürür. Evvelâ şunu arz edeyim ki orman rejimi dışında olan yerler Heyeti Vekile kararı ile orman rejimi dışında bırakılacak olan yerlerdir. Binaenaleyh, bizim tasavvur ettiğimiz 9 milyon köylü var diyoruz. Bunun 1.5 milyonu kalkabilir. Ama 1.5 milyonu iskân edecek kadar yer çıkmaz. Bizim memlekette ötedenberi, bâzı arkadaşlar, geçen celsede de belirttiler, köylünün psikolojisini bilmeden köy kaldırmaya teşebbüs etmek büyük bir hata olur. 100 tanesini kaldırsanız, 80 tanesi geriye döner.

Bâzı arkadaşlar, Karadeniz havalisinde kendiliğinden bir göç olduğundan bahsettiler. Yanlış, arkadaşlar. Karadeniz sahilinden, kalkan aile değil, fertlerdir. Bir aile kalkmaz, gitmez. Bir fert kalkar, gider, Eğe'de, Bursa'da, Şark vilâyetlerinde iş alır, döner yine gelir. Aile, kan dâvası yüzünden kalkar. Ben Karadenizden göç etmiş birçok insanlarla temas ettim. İstisnai vaziyette ailenin kalktığı vâkı olabilir. Fert iş için gider yine gelir.

Köylünün yerinden kalkması keyfiyeti yalnız bize mahsus değildir. İtalya'yı göz önüne getiriniz. Mütemadiyen deprem olur, yanar dağlar indifa eder, fakat yanardağ eteklerindeki köylüler hâlâ yerlerinden kalkmak istemezler. Japonya, yine öyledir. Mütemadi depremlere rağmen kalkmazlar.

En yakın ve güzel misal Çanakkale'dedir. Çanakkale'deki zelzeleden sonra bâzı köyleri yerinden hattâ bir kilometre öteye kaldırmak için ne kadar müşkülât çektiğimizi Çanakkale mebusları söylesinler. Biraz evvel arz etmiştim, arkadaşlar. Bu madde mutlak surette çok kötü tefsirlere uğrıyarak memleket için zararlı olabilir. Allah bugünkü iktidara zaval vermesin. Atatürk «Köylü memleketin efendisidir.» demiştir. Ben bu hükmün tatbikatına ancak 1950 yılından sonra şahidoldum. Ama arkadaşlar tasavvur ediniz ki, bu kanun kötü bir idare elinde olursa köylü çok ıstırap çeker.

Arkadaşlar; devletin bir iskân politikası vardır. Nüfus kesafetini incelersek bâzı yerlerimizde kilometre başına 120 kişi, bâzı yerlerimizde ise 25 kişi düşmektedir. Köyden şehre doğru bir akış var mıdır? Bu mahzurlu mudur, değil midir? Devletin bir iskân politikası vardır her halde. Böyle bir politikayı Ziraat Vekâleti veya bir umum müdürlük yürütebilir mi? Hayır arkadaşlar. Bu, devletin iskân politikasını yürütmek Devlet Bakanlığının işidir. Devlete düşen bir vazife varsa, tetkik eder ve köylünün kalkması lüzumlu ise buna karar verir. Ziraat Vekâletinin işi azmıdır ki, her işi başarmış mıdır ki, bu iskân işiyle uğraşacak?

Arkadaşlar, yine Heyeti Aliyenizi temsil eden Grup İhtısas Komisyonunun verdiği kararda bu metnin lâyihadan tamamiyle çıkarılması güzel bir esbabı mucibe ile belirtilmişti. Aynı esbabı mucibeye ittibaen bendeniz teklifimi arz ediyorum.:

(B) fıkrasının tamamiyle çıkartılması kanaatindeyim.

REİS — Encümen namına Hüseyin Agun, buyurun.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Muhterem arkadaşlar, bu 13 ncü madde üzerinde, bilhassa (A) bendi üzerinde konuşan arkadaşlarım köylülerden bu durumdaki vatandaşların kalkınması mevzuunda encümenimizin hazırladığı metne iştirak ettiler. Gerek umumi konuşmalar, gerekse buradaki ifadeler, köylerin kalkınması mevzuunda esaslı

hakikatleri ihtiva etmektedir. İktisat ve Ticaret Vekâletiyle müştereken Ziraat Vekâletinin hazırlıyacağı bir talimatname ile, hayvancılık, dokumacılık, şu veya bu mevzularda köylerimizi kalkındırmak mümkündür. Biz de, bu köylerimizdeki fakir halkımıza yardım etmek suretiyle kalkındırabileceğimize kaaniiz. Bu sebeple Hükümetin getirmiş olduğu maddedeki üç milyonu çok az bularak 50 milyona çıkarmak suretiyle bunu Hükümetin daha kuvvetli bir şekilde tatbikini temin etmek üzere maddeye yerleştirdik.

Şimdi B fıkrasına gelince muhterem arkadaşlar, encümenimiz bu mevzuu tetkik ederken, dikkat buyuruyorsunuz ki, kaldırılabilirler, kaydını ilâve etmiştir. Katiyen mecburi bir iskânı kabul etmemiştir. Biz bu hususu ariz ve amik tetkik ettik. Yalnız gerek umumi konuşmalarda gerek burada bâzı arkadaşlarımız kendi mıntakaları dâhilinde, bilhassa Bolu Milletvekili arkadaşlarım, başka yerlere gitmek arzusunda olan köylerin bulunduğunu ifade ettiler. Bâzı arkadaşlarımız da kendi memleketlerinden kalkıp, doğup büyüdükleri yerleri terk edip başka yerlere gitmek istemediklerini ifade ettiler. Bu mevzuda Kastamonu Mebusu arkadaşlarım bilhassa Hacıoğlu köyünü misal olarak verdiler. Ama Hacıoğlu köyünün heyelanlı bir toprak üzerinde bırakılması doğru bir şey değildi. Yalnız burada mecburi iskâna temas eden arkadaşlarıma encümen olarak şunları söylemek isterim ki; bulundukları yerlerde kalkındırılmalarına imkân olmıyacağı anlaşılanların, daha müstahsil bir hale getirilmelerini teminen, (kendi istek ve muvafakatleriyle) kaydının da ilâvesi suretiyle encümenimiz teklife iştirak eder. Zaten bizim de «Kaldırabilir» kaydından maksadımız bu idi.

REİS — Reşat Akşemsettinoğlu.

NİHAT İYRİBOZ (Aydın) — Biz teklifimizi geri alıyor ve bu teklife iltihak ediyoruz.

REİS — Akif Bey, takriri geri alıyor musunuz?

AKİF SARIOĞLU (Muğla) — Geri alıyorum, efendim.

REİS — Reşat Akşemsettinoğlu, buyurun.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Efendim, bu eski 14 ncü ve yeni 13 ncü maddenin bilhassa köylümüz ve ormanlarımız için uğurlu olmasını temenni ederim.

Bu madde üzerinde Ziraat Encümeninde bulunduğum sırada, Hükümetin getirdiği teze itiraz etmiş ve mecburi iskânın zaruretinden bahsederek arkadaşlarıma iştirakle bu mecburi iskân kaydını koymuştuk. Fakat bu mecburi iskân kaydına rağmen bu maddenin vuzuhsuzluğundan dolayı itirazımın mucip sebeplerini arz etmem için tekrar huzurunuza gelmiş bulunuyorum.

Evvelâ, 3116 sayılı Kanunun 15 nci maddesini müsaade ederseniz huzurlarınızda okuyayım.

15 nci madde «Sınırlanmış Devlet ormanları içinde veya dışında bulunan köylerin ve dağınık evlerin ve açılmış tarlaların ormanlara ziyanı dokunduğu anlaşılır veya halkın, memleketin sıhhat, selâmet ve menfaati icabı orman olmıyan muayyen bir sahada orman yetiştirmek icabeder, burada oturanlar Vekiller Heyeti kararıyle başka yerlere kaldırabilir. Onların bıraktığı gayrimenkuller orman mefhumuna girer.» Bu suretle orman mefhumuna giren bu malların bedellerinin sahiplerine ödenmesi ve bu yerlerde oturanların nakilleri ve yerleştirilmeleri 2510 sayılı İskân Kanunu hükümlerine göre yapılır.»

İşte, aziz arkadaşlarım, 1937 yılında konulmuş ve mecburi iskânı ifade eden bu kanun, 1950 yılının 14 Mayısına kadar tatbikat görmediği gibi, o tarihten 1956 yılına kadar da hiçbir tatbikat görmemiştir. Şu halde bu maddenin kıymeti tatbikiyesi yoktur. Acaba mecburi iskân yapılamamasından mı yoksa bu vazifeyi üzerine alması lâzımgelenlerin bu vazifeyi birbirleri üzerine atmasından mı ileri gelmiştir? Hâdise, arkadaşlarımız okudular, aynı mahiyettedir. Yalnız birinci fıkrası kalkındırılmadan bahsediyor. İkincisi de İskân Kanununa, Toprak Kanununa göre bu nakiller yapılacaktır, diyor. İşte kanunun vuzuhsuzluğu, sakatlığı bu noktada beliriyor. Bir müessese ki, halen işletmelerinde dokuz bin küsur elemanı ve üç binden fazla da mülhak bütçesinde mevcut elemanı ile, bir zaman bu miktar 22 000 den fazlaya çıkmıştı, bu teşkilât her gün köylü ile başbaşa, ormanı bilen, köylü pisikolojisi ile yakından alâkalı olan bu idare ve bu idarenin elemanları, bu iskân işi ile asla alâkadar olmamış, yalnız tecziye ve yalnız takip işiyle meşgul olmuştur. İşte sakatlık buradan gelmiştir. 2510 sayılı Kanuna göre İskân Umum Müdürlüğü

hangi elemanı ile bu işi yapacaktır? İşte vuzuhsuzluk, sakatlık burada idi.

Şimdi, aziz arkadaşlarım, acaba mecburi iskân, Anayasaya aykırı mıdır? Bâzı arkadaşlarımızın kafasında bu sual vardır. Hayır, aykırı değildir. Teşkilâtı Esasiye Kanununun 74 ncü maddesinin 2 nci fıkrası, 1937 senesinde 3115 sayılı Kanunla değiştirildi. 1937 senesinde 3116 sayılı Kanun Meclise geldiği zaman bakıldı ki, kanun Anayasaya aykırı. Anayasada hüküm yok, Meclise kanun geldi, mecburen yeni bir kanunla Anayasada tadilât yapıldı, zabıtları okursanız orada göreceksiniz, Anayasanın 74 ncü maddesinin ikinci fıkrası diyor ki :

«Çiftçiyi toprak sahibi yapmak ve ormanları devlet tarafından idare etmek için istimlâk olunacak arazi...» deniyor. Köylünün hepsini toprak sahibi yapmak pek mümkün değildir, beherine üç beş, nihayet sekiz dönüm toprak zor verilir, yoktur.

Ormanların devlet tarafından idare edilmesi için istimlâk yakmak.. İşte buna 4785-sayılı Kanuna istinaden cesaret edilmiştir. 1945 te çıkmıştır.

Anayasaya hüküm konuldu, buna uygun olarak kanunlar çıkarıldı, 3116, 3444, 4785 numaralı kanunlar ve saire. Hattâ bu kanun dahi bu hükme istinaden çıkmaktadır.

Ormanların devlet tarafından idare edilmesi kaydı kanuna girdi, bütün ormanların devlet tarafından idaresi hususu derpiş edilmiş oldu.

Şimdi, ormandan köylüyü çıkarmak, kanunun bu sarahati, ormanın devlet tarafından idare edilmesi prensibine dayanıyor, ama bir an korkuluyor. 9 milyon insanı ormandan nasıl çıkarırsınız? Bu bizi korkutmasın arkadaşlar. Bu 9 milyon insan yerlerinde kalacaktır. Bugün ormanlardan çıkarılmasını ve başka yere naklini istediğimiz insanların yekûnu 300 - 400 bin kişi arasındadır. Hepimizin bildiği, bugün Türkiye'nin en kesif ormanlarının bulunduğu Bolu bölgesinde, büyük bir kaza da dâhil olmak üzere, nakledileceklerin yekûnu 25 000 kişiyi geçmiyor arkadaşlar.

Bu kanunun konuşulmasından evvel, tatilde seçim bölgemde dolaştığım zaman, seçmenlerimle temasımda; bir kaza da dâhil olmak üzere 25 bin nüfusu vardır. Türkiye'nin bu bölgesindeki ormanlar 5 asırdan beri devamlı surette tahribata uğramıştır. Beş asırdan beri tahribata uğrıyan bu ormanlarda yaşıyanların yeni orman rejiminin tatbikiyle beraber huzur ve rahatları kaçacaktır. Zaten orman içinde yaşıyanların bunca zamandır çektikleri ıstırapla beraber, Cumhuriyet devrinden beri 1956 yılına kadar başlarının altına koydukları yastığın bir ağaç olmaktan ileri gitmediğini, yani hâlâ köylerinde yastık olarak bir kıl keçisinin doldurabileceği kılla yapılabilecek cesamete ağaçtan yaptıkları hususi yastıklar üzerinde yatmaktadırlar. Buradaki vatandaşların hali budur, üzerinde yaşadıkları verimsiz topraklar onlara başka türlü bir hayat, müreffeh bir hayat temin etmek imkânını vermez. Binaenaleyh burada yaşıyan vatandaşlardan bu on bin kişinin nakli kaabildir ve hepsi bunu canü gönülden arzu etmektedir. Geriye kalan 15 bin kişi de büyük orman mıntakası içindedir, bunların da bu arzu içinde bulunduklarını İhsan Gülez arkadaşımız ifade buyurdular.

Arkadaşlarım, çok iyi bilirsiniz ki, Türkiye tropikal bir arz dairesi içerisinde ve üç tarafı denizle çevrili bulunmaktadır. Eğer denizle çevrili bulunmasaydı belki orman bölgesine de malik bulunmıyacaktı. Çünkü ormanlarımız bu denizlerin kenarında ve bir şerit halinde bulunmaktadır. Ama ormancıların kanaatine göre Ankara'da da orman vardı. Bilmiyorum, fakat Ogüst Mâbedinin yapıldığı devrede Ankara'da orman bulunmadığı malûmdur. Belki daha evvelki devirlerde vardı ama o zaman dünyada insanlar yoktu. Bunu mütehassıs ormancılar çok iyi bilirler, bu denizlerle Orta - Anadolu arasındaki mıntakada ormanlarımız bir şerit halindedir. Bu bölgelerin dışında büyük orman yetiştirmek bir hayal mevzuudur. Burada teknik bilgim olmamakla beraber mevzu bilinen bir hakikattir.

Arkadaşlarım; bu zon üzerinde büyük ormanlarımız içinde küçük küçük, parça halindeki köyleri yerinde kalkındırmak mümkün değildir. Bunların ormancı ile ihtilâfları bitmez ve iktisadi faydaları da yoktur. Bunların arz ettiğim iptidai hayatlarına nihayet verilmesi ancak bunların buralardan nakilleriyle mümkündür. Bu nasıl olur? Bekir Baykal arkadaşım bir konuşmasında demişlerdi ki; Karadeniz bölgesinde bulunanların büyük nehir deltalarına nakli kaabildir. Cenupta müsait bölgelerimiz mevcuttur. Şarka gelince; çok kesif meşeliklerdeki insanları daha müsait yerlere götürmek mümkündür. Sarıkamış böl-

gesindeki insanlara da yer bulmak - her halde miktarları pek azdır - kabildir. Bunun için mecburi iskân kaydını Hükümete verilmiş yetki olarak müsaadenizle tanıyalım.

Misal olarak Bolu'nun Karadere ormanını ele alıyorum. Bunun içinde bulunan 9 bin küsur nüfusu çıkardıktan sonra orman bütünlüğüne kavuşan Bolu'muzda senede bugünün şartlariyle 2 milyon metre küb kereste çıkarmak kabildir. Türkiye'nin ihtiyacı 1 milyon 200 binle 1 milyon 400 bin arasında temevvücetmektedir. Bakınız arada 600 bin metre küb gibi bir miktar yalnız orman bütünlüğünden çıkarılıyor. Bunu kendim ifade etmiyorum. Bunları salâhiyetli ormancı, orman doktoru Bolu Orman Başmüdürü, geçen defa Sayın Başvekilimize teklif etti : «Bu ormandan ilmî kesimle yılda 2 milyon metre küb kereste çıkaracağım, havzanın, selülozun, İstanbul'un, hattâ Ankara'nın ihtiyaçlarını tamamladıktan başka 800 000 - 1 000 000 metre kübünü de döviz olarak temin edebilirim.» diye bir proje verdi. Biz hemen bu ilim adamının bu projesine itiraz ettik. «Bu, bir tehlike teşkil eder» dedik. bu büyük kazaya dayanarak yapılacak kesimlerle bu sahaları muhafaza edemeyiz. Bolu halkı, Karadere halkı hücum eder; mahvoluruz» dedik ve tatbikatına mâni olduk. Demek ki, yalnız Bolu'nun Karadere ormanları, Türkiye'nin ihtiyacından fazlasını temin edebilmektedir. Bu çok iyi bir şey. Fakat, bu kesif orman bölgesindeki birkaç bin kişinin nakli icabeder.

Aziz arkadaşlarım; biz bu mecburi iskân işini 2 - 3 daire arasında toplamak gibi hatalara düşmiyelim. Osmanlı İmparatorluğunda bu gibi işler için ayrı bir nezaret ihdas edilmişti. Günlerden beri üzerinde Yüksek Heyetinizin ve bunu teşkil eden herbirimizin ne kadar hassasiyetle her madde üzerinde durduğunu görüyorsunuz. Artık bu mevzuların Orman Umum Müdürlüğü meselesi olmaktan çıktığı anlaşılıyor.

Yedinci maddede bir tahdit meselesi var. Bu tahdit işini kadastro mu yapacak? İcabederse yapsın. Tahdit komisyonlarının hüviyetleri üzerinde duruldu; bunların hüviyeti kazai midir, idari midir? meselesi üzerinde bir hayli münakaşalar cereyan etti. Bu mesele halledildikten sonra 13 ncü madde ile bir iskân meselesi ortaya çıktı. Bu iç iskân işinin Anayasa'ya aykırı olduğu iddiaları ortaya atıldı. Ormancı arkadaşlarımız her şeyden evvel ormanın muhafazasından bahsettiler, ki bendeniz bu kanaatte değilim, çünkü her şeyden evvel Devletin, vatandaşın refah ve saadetini temin eden vasıtalardan biri de ormandır. Yoksa mücerret ormanı mütalâa edemeyiz. Klâsik hukuk tarifinde, Devlet, üzerine aldığı millet idaresinde, cemiyeti refah ve saadete kavuşturmak için birçok çarelere başvurur. Ormanı da bu meyanda bir vasıta olarak kullanacaktır. Ormancı arkadaşlarımız ormanı sadece su, toprak meselesi olarak ele alıyorlar. Şimdi su ve toprak rejimine hakikaten intıbak edebildik mi? Bunu yapamadık. İşte Zonguldak hâdisesi. Burası orman bölgesi olduğu halde 20 seneden beri kuyularımızı dahi sudan kurtaramadık. Bu itibarla bir de iskân meselesi ile su işleri mevzuu vardır. Bu teşkilât halen vardır. Bütün bunlar muvacehesinde geriye bir vekille bir Orman Vekâleti kalıyor. Hükümetten temennimiz, bunu temin edecek kanunu süratle Yüksek Meclise getirmesidir. Bu vekâlet, Orman Müdürlüğünü, (O zaman artık mülhak bütçeli Orman Umum Müdürlüğü kalmıyacak) İskân Müdürlüğünü, su işlerini, Tapu ve Kadastro Müdürlüğünü bir yerde toplar. Bu toplama neticesinde üzerinde titreştiğimiz bütün meseleler hukuki bir şekilde hallolunur. Zaten bu, 3 - 4 yüz bin vatandaşın tam bir atıfetle vatanın birer köşesine yerleştirilmesi ile hallolacak bir meseledir. Böylece bütün ormanların kurtarılması kabil olur. İtimat buyurun, 3 - 4 sene sonra biz Romanya'dan, ve Yugoslavya'dan fazla yanımızdaki memleketlere ihracat yapabilecek bir memleket haline geliriz. Artık selüloz sanayii ve havzaya direk ve madde temin etmek için bu müesseselerin orman idaresine prim vermesine lüzum kalmaz arkadaşlar. O kadar yanlış hareketler yapıldı ki, ancak bu müesseseler prim verdikten sonra ihtiyaçlarının bir kısmını temin edebilmişler, zaman zaman Finlândiya'dan ve başka yerlerden direk ve saire getirtmek mecburiyetinde kalmışlardır. Yalnız Bolu ormanları bu iki müessesenin ihtiyacını temin etmeye kâfidir, hattâ fazladır bile. Doktor Kemal Savaş'ın Sayın Başvekile sunduğunu söylediğim raporunna göre, bunu ben de biliyorum, bu ormanlardan 2 milyon metre küb kereste temin etmek mümkündür.

Mâruzatım bundan ibarettir. Bu maddeniin bütün arkadaşlarımın ve benim naçiz mütalâalarıma uygun bir şekilde tanzim edilebilmesi için komisyon tarafından geri alınmasını rica ediyorum ve takririm de bunu istihdaf ediyor.

REİS — Ali Ünlüsoy.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar; hepinizi tekrar saygı ile selâmlarım. Bu 14 ncü madde (şimdi 13 olmuş olan madde) köylüyü kalkındırma ve iskân işini ilgilendirmektedir. İskânı baştan ele almak niyetindeyim. İskân işi, Türklerin tarihte ne şekilde buraya yerleştiği hepinizin malûmudur. Bilâhara gelenler yine ormanlara fermanlarla yerleştirilmişlerdir. İsimleri de, geçen padışahların isimlerine izafeten verilmiş köylerdir. Yine hepiniz biliyorsunuz ki, bir milletin içtimai durumu 500 senede, 1 000 senede teşekkül eder. Bunların bu durumu, âdet, anane ve yaşayış şekilleri ilelebet devam eder. Yani bu kısımların örf ve âdetleri ormanlık yerlerdeki âdet ve ananelere sadık olarak devam edip gider. İskân âdet ve ananenin tesirindedir. Hepinizin yakînen bildiğine göre, insan vucudu, o muhitin toprağından teşekkül eder. Kanı, canı her şeyi oradan hâsıl olur. Onun için insan oraya bağlanır. Hattâ, basit bir misal olarak herkes söyler, bülbülü altın bir kafesten bırakmışlar, gitmiş bir çalının üstüne konmuş, vatanım demiş. Bunları unutmıyalım arkadaşlar.

Sonra diğer memleketlerde ormanlık mıntakalarda kilometre kare başına isabet eden nüfus ile mukayese edildiği takdirde bizim nüfusumuz asla fazla çapta değildir. Fennî orman işletmeciliği bulunan Almanya, Avusturya, Fransa, İsveç, Norveç gibi yerlerde orman içinde yine bu kadar nüfus vardır.

Orman idaresinden, iki seneden beri müzakere edilen bu kanun yapılırken sorduk, dedik ki orman içinde ne nispette nüfus kalması lâzımdır, fennî işletmecilik bakımından bu nispet nedir ve bizde ne miktara çıkmaktadır? Maalesef, tekrar edeyim, ellerinden bir mehaz alamadık.

Arkadaşlar, iskân münasebetiyle bir kelimeyi daha tekrar arz etmek isterim: Dağ kuşu bağda barınmaz, bağ kuşu dağda barınmaz. Bu söz her halde basit bir söz değildir. Atalarımız bu sözü kullanmıştır. Ahmet Hikmet, (Antalya süt gölüne benzer) ismindeki şiirinde, bir yiğit avcıya hitabeder, der ki, senin avın artık dağda değildir işte gözünün önünde ve karşındadır. Arkadaşlar, hepinizin bildiğig ibi biraz da galat olarak kullanılan bir tâbir vardır. «Bu babayiğit adam dağda mı yetişmiş» derler. Biz bunları ovaya yerleştirirsek yiğitliği ve çoğalan bu nüfusu dejenere bir şekle sokmuş oluruz. Bâzı istatistikleri tetkik ettim, ormanlık yerlerde nüfus, çorak yerlerdeki nüfusa nazaran iki misli artmaktadır. Nüfus, nüfus diye bağırıp duruyoruz. Zaten memleketimizde istenilen şekilde iskân edecek yerimiz yoktur.

Arkadaşlar başta da söylediğim gibi, Türkiye'yi karış karış gezmiş bir şahıs olarak söylüyorum : Garpte Menderes deltasından ve Sakarya ağzından, Kuzeyde de Kızılırmak, Yeşilırmak deltalarından başka iskân edecek yerimiz yoktur. En mühimi, burada Toprak Kanununu satırı satırına tatbik edebilirsek ve bâzı arazi elde edilirse, bu vatandaşlar da buraya iskân edilir. Buradaki en mühim mesele arkadaşlar, Avrupa ormancılığı - Amerika daha başlamamıştır - sanayi başladıktan 25 - 30 sene sonra, yani nüfus durumu nazarı dikkate alınarak başlamıştır.

Arkadaşlar, hepiniz bilirsiniz bir ata sözü vardır. «Bir koltuğa iki karpuz sığmaz». Bugün bizim devletimiz ve Hükümetimiz memleketi sanayileştirmeye başlamak suretiyle en büyük kozu eline almıştır. Bu kozun en mühim tarafı sanayiin can damarı olan enerji istihsali işidir. Sanayi elde edilirken, bir taraftan da devlet ve millet çapında büyük bir dâva olan nüfus ve iskân işini ele alamayız. Alırsak ikisi de yerinde sayar. Arkadaşlar, iskân işinin şimdi zamanı gelmemiştir. Sanayie başlamadan iskân işi yürüyemez. Biz bugün yeni başlıyan sanayimizde kullanacağımız kimseleri orman mıntakasından temin edebiliriz. Orman mıntakalarında oturanların eline bir vesika vermek suretiyle onların fabrikalarda istihdamını temin edebiliriz. Bu şekilde iskân meselesi kendiliğinden tasfiye edilmiş olur.

Zonguldak'ta kömür madenlerinin bir işletme tarzı vardır. Geçende bir arkadaşımız buna ait güzel bir kanun kabul ettirdi; vatandaş askerliğini kömür ocağında yapacak ve bir tercih hakkı olacak. Yani hem istihsal yapacak, hem askerliğini yapacak, hem de para almış olacaktır. Karadeniz'in ormanlık yerlerindeki in-

sanları da, Adapazarı, Sakarya havalisi, Bursa'ya kadar göç edip yerleşmektedir. Kurulacak sanayiin amelesi, işçisi olarak orman içinden gelecek halkı tercihan işe alırsak, dâvayı yüzde elli halletmiş oluruz, arkadaşlar. Aksi takdirde bir iskân siyasetine gidersek bu, kolayca başarılabilecek bir iş değildir. Orman Kanununun 14 ncü maddesine konmak istenilen kelime tamamen boştur. Eğer kanuna bir iki kelime koymakla bu işler halledilecek neviden olsaydı şimdiye kadar gelmiş geçmiş birçok hükümetler bunu çoktan halledeerlerdi. İskân işi çok zordur. Memleketimize hicret eden 100 - 200 bin ırkdaşımızı memleketimizde yerleştirmeye çalışıyoruz. Bunun ne kadar zor bir iş olduğunu gördünüz ve takdir edersiniz. Bu misalden de anlaşılabilir ki, iskân işi pek kolay bir iş değildir.

Arkadaşlar, en başta gelecek iş, sanayie başlamadan iskân siyasetine adım atmak, bir eldeki karpuzdan birini düşürmek demektir. Buna şiddetle taraftar olursak vaitlerimizde yalancı çıkmamış oluruz. Açık yaraya kurt düşmez derler, amâ, kapalı yara da tefessüh eder arkadaşlar. Biz millete yaptığımız vaadi yerine getiremezsek çok fena bir duruma düşeriz. Bu iç iskân için encümende 3 milyon liralık bir tahsisat kabul ediliyor ve bu 50 milyona çıkacak deniyor. 50 milyona çıksa dahi, ben bunun hesabını yaptım, 6 milyon nüfus başına nihayet 8 lira isabet etmektedir. (Senede 50 milyon sarf edilecektir sesleri) Evet senede. Bunu 100 milyona çıkarsak bile bu da nüfus başına nihayet 16 lira eder ki, bunun da bir şey ifade etmiyeceği aşikârdır. Arkadaşlar, yerine getirilemiyecek vaitlerde bulunmıyalım.

Benim iskân mevzuunda şahsi kanaatim; halk yerinden oynıyacaksa zaten sana, bana danışmıyor, gidip istediği yerde kendisine iş buluyor. Bunun için şimdilik iç iskân mevzuuna dokunmak doğru değildir, bunun maddeden çıkarılması şarttır. Yalnız Sanayi Kanununa bir madde koymak lâzımdır. O da: Orman içinden gelecek vatandaşlara sanayide tercihan iş verilmesi. Bu cümle bizim için kâfidir. Sanayii ve büyük çapta enerji dâvasını halledersek ki, zaten bunların üzerindeyiz, o zaman her şeyi yapmış oluruz.

Bu nüfus ve iskân siyasetinin tamamen ayrı bir kanun olarak gelmesi şarttır. Bendeniz bu kanaatteyim.

Arkadaşlarım, bir ata sözü vardır: Zararın neresinden dönersek kârdır. Bugün hakikaten ormanlar tahribedilmektedir. Hepsini biliyorsunuz. Fakat vatandaşın gündelik maişeti ve yaşama şartından sonra orman gelir. Eğer Yüksek Meclis, vatandaş benim neme lâzım, derse - ki bu hiç bir zaman vâridolamaz - burada birkaç cümlelik beyaz kâğıt üzerine maddeleri sıralıyarak kanun koymanın asla mânası yoktur. Onun için, biz büyük ormanlardan ziyade, küçük ormanların içinde bulunan vatandaşlara bu küçük ormanları bırakırsak, ister tahribetsin, ister etmesin, yine Devlet nezaretinde köy hükmi şahsiyetini haiz köy heyetine teslim edersek, en güzel bir yoldan yürümüş oluruz.

Büyük ormanlara gelince : Reşat Akşemsettinoğlu arkadaşımız büyük ormanların içindeki nüfustan bahsetti ve bir kademe ileri gitti. Bugün büyük ormanların içindeki nüfus nispeti, fennî orman işletmeciliğine yetecek derecede değildir. Bolu, Ilgaz, Post, Iğdır Dağı ormanlarının içindeki nüfus çok azdır. Esasen oralarda nüfus çok olsa orman, diye bir şey kalmazdı. Bugün büyük ormanlarımızın içindeki nüfus fennî işletmeciliğe ancak kâfi gelir. Vaktiyle Almanya'da Bavyera ve Saksonya ormanları içindeki halkı çıkarttılar. Bilâhara fennî işletmeciliğe lâzım elemanı bulamadıkları için fazla yevmiye vermek suretiyle tekrar orman içine iskân yoluna gittiler. Onun için rakamları gayet katî surette tesbit etmek ve ondan sonra ormandan dışarı iskân siyasetine gitmek lâzımdır. Ben iskâna bir noktada taraftarım. Arkadaşlarımızın hepsi de az çok bahsetti. Memleketimiz 37,5 ile 42 arz derecesi arasındadır, vasati yağışa tâbidir. Bizim orta - Anadolu'muzun iklimi kurudur. Bir metre küb hava 1033 gramdır ve bunun içinde 52 gram rutubet vardır. Eğer bu nispet Temmuz - Ağustos ayı rutubet vasatisi olan 52 gramdan aşağı düşerse, orada yok olan orman bir daha var olamaz. Bu bir tabiat kanunudur. Orta - Anadolu'da bu vasat 10 grama kadar iner. Sağlık Bakanlığının önündeki rasat aletlerine bakarsanız bunun 11 olduğunu da görürsünüz. İşte en mühim mesele buradadır. Elimizden çıkan ormanlar bir daha bitmez. Milyonlar değil, milyarlar sarf edilmelidir.

Şunu da arz edeyim; bir milletin tarihini temadi ettiren üç unsur vardır; toprak, su, hava. Bunları da organize eden ormandır.

Ormansız millet yaşıyamaz dedik. Niçin yaşıyamaz? Orman toprağın bedava fabrikasyonudur. Çünkü, taştan toprak yapar. İkincisi; suyu tanzim eder, sonra havayı tanzimler. Bu meccani fabrikasyondan mahrum olan milletler yaşama imkânından mahrum olduğu gibi, yaşasalar da müstakil olamazlar.

Binaenaleyh, en kurak iklimdeki yerlerden başlamak şartiyle bir defa yok olduktan sonra, bir daha var olmıyacak olan ormanlardan başlamak suretiyle, Toprak Kanununu aynen tatbik etmek suretiyle iskân yapılmalıdır.

Hepiniz pek iyi bilirsiniz arkadaşlar, Ziraat Vekâleti memlekette nümune çiftlikleri kurmaya başladığı zaman topyekûn bu işi yapmadı. 1940 senesinde başlanan bu iş hâlâ devam etmektedir, bugün de Muş'ta kurulmaktadır. Binaenaleyh, bu işe de bu şekilde başlamak lâzımdır. En kurak yerlerdeki nüfus fazlası, oralardan bugün kurulacak sanayiin fabrikalarına almak suretiyle yerleştirilirse, bu şekil iskân çok yerinde olur. Onun için şimdilik bu maddedeki iskân fıkrasının kalkması lâzımdır. Çünkü, sanayiimiz henüz başlamış değildir. Hepinizi hürmetle selâmlarım.

REİS — Hilmi Dura.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Çok muhterem arkadaşlar; tetkik edilmekte bulunan Orman Kanunu lâyihasındaki, iskân müessesesini, Hükümetin teklifi veçhile, vatandaşın istek ve muvafakatiyle mümkün kılan teklife iltihakından sonra Muvakkat Encümene tebrik ve teşekkürlerimi arz ederim.

İskân mevzuu hakkındaki görüşlerimi, lâyihanın heyeti umumiyesinin görüşülmesi sırasında muhterem heyetinize arz etmiştim, tekrar etmiyeceğim, yalnız kısaca bir iki noktaya temas edeceğim.

Ağaç ve insan... İskâna taraftar olanlar, bir birini düşman gördükleri bu iki varlıktan ağacı yerinde bırakmak, insanları oradan alıp başka yerlere götürmek istiyorlar.

İskân müessesesinin mahiyeti bundan ibarettir.

Ben diyorum ki; ağaç ve insan birbirine düşman değildir, beraber yaşıyabilirler, ağacın yanında insan kalkındırılır.

Tetkik ettiğimiz 13 ncü maddenin (A) fıkrasında, ağacın yanında orman içinde yaşıyan vatandaşı kalkındırmak üzere yeni bir anlayışla, yeni bir hüküm sevk etmek üzere bulunuyoruz. Bu demektir ki, orman içinde bulunan vatandaşa Devlet baba tarafından el uzatılırsa kalkınacaktır. Bu gayet tabiî bir şeydir. İkinci fıkrada, yani «B» fıkrasında, «Bulundukları yerlerde kalkındırılmasına imkân olmadığı anlaşılanlar başka yerlere kaldırılır» deniyor. Böyle şey olmaz arkadaşlar. Bulundukları yerlerde kalkındırılmasına imkân olmıyacak vatandaş bulunmaz. Kalkınma bir kül meselesidir. Memleketin her tarafında, başka sahalarda vatandaş kalkındırıldıktan sonra orman içindeki vatandaşın kalkınmıyacağı kabul edilemez. Bütün memleketteki vatandaşlarımız arzu ettiğimiz refah seviyesine vasıl olduktan sonra orman içindeki vatandaşlarımız geri kalmışsa onları bağlasak dahi yine orada tutamazsınız. Kaldı ki, Dünyanın filân memleketinin, filân eyaletinde tatbik edildiği ve iyi neticeler verdiği ileri sürüldü. Bendeniz misal istedim, Almanya'nın bilmem ne eyaletinde, Kanada'nın bilmem hangi mıntakasında tatbik edilmiş. Bir defa hangi tarihte ve hangi rejimde tatbik edilmiş, bunu öğrenmek isterim.

Sonra, o memleketlerdeki o günkü şartlar ne imiş, bizim şartlarımız nedir? Ve sonra ana topraklardan kaldırılıp başka yerlere götürülmüş olanların toprak karakteri, toprağa bağlılığı ve doğduğu, büyüdüğü yere sevgisi, alâka derecesi nedir? Bunlarla Türk Milletinin toprağa bağlılık derecesi mukayese edilmiş midir? Hep biliyoruz ki Türk Milleti toprağına çok bağlıdır ve bu haslet bu milletin en büyük kuvvet kaynağıdır. Biz bu sevgiyi zedeliyecek, bu bağı hırpalıyacak teşebbüslerin münakaşasının dâhi yapılmamasını temenni eder ve bu B fıkrasının kanunda hiç olmamasını arzu ederdik. Fakat mademki Hükümet teklifine girmiş ve mademki halkın ancak kendi istek ve muvafakatlariyle bu iskân müessesesinin kabulü arzu ediliyor, böyle bir hüküm konulmuştur. Bu fkra gene kalsın çünkü istek ve muvafakatleriyle kaldırılabilir dendikten sonra B fıkrasında bâzı hususlar konuyor. Hiç olmazsa bu hükümlerden faydalanmak için arzu edilirse B fıkrasının ufak redaksiyon suretiyle kabu-

lünü rica etmekteyim. Milletimizin toprağa bağlılığına işaret ederken bu vatandaşların zorla götürüldükleri yerlerde de durmayacaklarını dikkat nazarınıza arz etmek isterim. Heyeti Umumiyede konuşmamda demiştimki; siz denizlerdeki balıklara emir verip ağaçlara çıkın yiyeceğinizi temin edin diyorsunuz, siz kuşlara denizin dibinde yaşayacaksınız diye emir veriyorsunuz, bu, aynen budur. Milyonlarca; yüz binlerce dağ adamını memleketin hangi köşesinde barındıracaksınız? Evvelce de süyledim. Kastamonu'dan 100 bin, Bolu'dan 80 bin, Rize'den 30 bin, Gümüşane, Trabzon'dan 20 bin alıp götüreceksiniz. Kayseri'liye, Sivas'lıya, arkadaş! bunları yerleştirecek, barındıracak ve doyuracaksın diyeceksiniz. Bu külfeti onlara yükliyeceksiniz. Bunları nasıl barındıracaksın?

Sonra çok mühim meseledir. Bu adamlar oralarda durmayacaklar? Nereye gidecekler? Büyük şehirlere gidecekler, gecekondular yapacaklar. Basit ziraat bilen, hiçbir işde kalifiye olmıyan bu adamlar oralarda ne ile geçinecekler. Büyük şehrin yanındaki gecekondularında en muzir propagandaların filiz vereceği bir saha yaratacaksınız! Bunu evvelce söyledim gene de söylemek isterim. Benim ricam Hükümetin teklifinin aynen kabulüdür. Yalnız ufak bir redaksiyon yapılmalıdır. Cümlede düşüklük vardır. «Bulundukları yerlerde kalkındırılmasına imkân olamıyacağı anlaşılanların daha müstahsil bir hale getirilmesi gayesiyle ve kendi istek ve muvafakatleri üzerine başka yerlere kaldırılmasına İcra Vekilleri Heyetince karar verilebilir.» Fıkranın mütebakisi Hükümet teklifinde olduğu gibi devam ediyor. Kabulünü rica ederim.

REİS — Osman Talu.

OSMAN TALU (Afyon Karahisar) — Muhterem arkadaşlarım; şu anda ormanlarımızda ve ormanlarımızın civarında yaşıyan 6 - 7 milyon köylü vatandaş, sizlerin vereceğiniz isabetli, en selâmetli kararı sabırsızlıkla beklemektedirler. Orman Kanununun ruhunu; esasını ve en iyi tatbik edilme imkân ve şansını 13 ncü maddede mütalâa etmekte asla hata yoktur.

Arkadaşlar; bu maddeye vereceğiniz şekil, Orman Kanununu ya toptan zedeliyecek, muvaffakıyetsizliğe götürecek, veya toptan muvaffakıyete ulaştıracaktır. Bu itibarla vicdanlarımıza, tecrübelerimize istinadederek kararımızı verelim.

Muhterem arkadaşlarım; 13 ncü maddenin (B) bendi, kanaatimce ölü doğmaktadır. Sebebi gayet açık. Bu madde hem hukuk bakımından ve hem de realite noktasından tamamiyle gayrikabili tatbik bulunmaktadır. Hukuk bakımından gayrikabili tatbiktir, çünkü (B) bendiyle sevk edilmiş bulunan hükmü tatbik ve infaz etmeye hemen hemen imkân yoktur, arkadaşlarım.

Bendde deniyor ki: bulundukları yerlerde kalkınmalarına imkân olmadığı anlaşılanlar.

Muhterem arkadaşlarım; bunu kim tesbit edecek, hangi heyet tesbit edecek, bu mühim kararı hangi makam verecek, hangi şartlar altında verecek ve ne zamana kadar verecek? Bunları tesbit etmek, bunları tâyin etmek çok güçtür. Bu fıkranın tatbikat neticesini düzenliyen son kısmı hakikaten hukuk nizamımıza aykırı bâzı hükümleri ihtiva etmektedir. Bu itibarla meseleyi hem hukuk yönünden, hem de tatbikat cephesinden ciddî surette incelemek mecburiyetindeyiz.

Realite bakımından niçin kabili tatbik değildir? Kısaca bu noktaya da işaret etmek istiyorum.

Muhterem arkadaşlarım, Türkler, topraklarına dünyadaki bütün milletlerden çok daha bağlı bulunmaktadırlar. Toprağı mukaddes bir varlık olarak telâkki etmektedirler. Türkler, bu topraklar üzerinde ananelerine, umumi yaşayışlarına, akraba ve taallûkatına son derece bağlıdırlar. Bunları birbirinden ayırmak, en büyük kudretlerinden mahrum etmek demektir. Hilmi Dura ve diğer arkadaşlarımız bu noktalar üzerinde çok canlı ve beliğ misaller verdiler. Bendeniz sadece memleketinin küçük bir köyünde geçen bir hâdiseyi nakledeceğim : Afyon'un Sandıklı kazasına bağlı Koçgazi köyü vardır. Bu köy heyelâna mâruz kaldı. 400 hane halkı huzursuzluk ve endişe içinde kaldı. Şükürler olsun ki Hükümetimiz yapıcı, koruyucu ve kurtarıcı elini bu köye uzattı ve en kısa bir zamanda bu köyde sakin olan vatandaşları kayma tehlikesi olmıyan bir mıntakada iskân etti. Ama bu çok zor oldu, çok zahmetli ve meşakkatli ol-

du. Zelzele sonunda, bu mıntakada oturan vatandaşlarımızın nakledilmelerinin zorluğu meydandadır. Hükümet, Karadeniz sahillerimizin dar topraklarında çok sıkışık vaziyette bulunan ve bu bakımdan geçim zorluğuna mâruz kalan vatandaşlarımızı zaman zaman çok mümbit ve mahsüldar topraklara yerleştirmek istedi. Buyurun, arzu ediyorsanız sizi çok mümbit yerlere ve bütün geçim imkânlarımızla birlikte nakletmek istiyorum, dedi. Fakat ben hatırlamıyorum, bunlardan bir tek aile dahi bu davete icabet eylemedi. Çünkü biraz evvel de arz ettiğim gibi Türkler topraklarına, ananelerine, âdetlerine, yakınlarına, dostlarına ve akrabalarına son derece bağlıdırlar. Onları topraklarından koparamazsınız. Kopardığınız zaman denizden çıkmış balık gibi ölüme mahkûm olurlar, kendilerini öyle hissederler. Bu itibarla tatbikine imkân olmıyan bir fıkra ile karşı karşıya bulunuyoruz. Bu fıkrayı niçin sevk edelim ve niçin 6 - 7 milyon vatandaşın başının üzerine Demoklesin kılıcını uzatalım.

Evet bu fıkrayı sevk ettiğimiz andan itibaren ormanlarımızın civarında yaşıyan 6 - 7 milyon vatandaş, Türk Milletinin aşağı - yukarı üçte birine yakın bir kitle yurdundan, yuvasından, ocağından kaçırılacakmış gibi büyük bir endişe ve huzursuzluk içerisinde yaşamaya başlıyacaktır. Böyle bir endişe ve huzursuzluğu onlara telkin etmeye hiç birimizin hakkı yoktur arkadaşlar. Kaldı ki, bir de bu vatandaşların iskân edilecekleri diğer yerlerdeki vatandaşlarımızı da düşünmek mecburiyetindeyiz. 18 milyon vatandaş, kendisine misafir olarak gelecek olan bu 6 - 7 milyon vatandaşa ağuşunu bütün samimiyet ve muhabbetiyle açacaktır. Ama belki de onların mâlik bulundukları imkânların bir kısmı bu sebeple onlara dağıtılmış olacaktır. Bu itibarla da oralarda oturan vatandaşlarımızın pek haklı olarak endişeye düşmeleri tabiîdir, bedihidir. Onun için hem bu 18 milyonluk kitleyi, hem de ormanlarda yaşıyan köylüleri huzursuzluk, tedirginlik içerisinde bulunduramayız, bulundurmıyalım arkadaşlar. Kaldı ki, B bendinde derpiş edilmiş bulunan ahkâm esasen iskân mevzuatında fazlası ile ve bütün sarahati ile mevcut bulunmaktadır. Reşat Akşemsettinoğlu arkadaşımız bu hususu gayet güzel ifade ettiler. İskân mevzularını, iskân ahkâmını diğer kanunlarımızla sarih ve beliğ bir surette mevcudolarak gösterdiler. Hakikaten bu böyledir. Şimdiye kadar, tatbik edilmemiştir fakat şimdiye kadar türlü imkânsızlıklarımız yüzünden tatbik edilmiyen çeşitli kanunlarımız içerisine bir de Orman Kanununun bu hükmünü sokmak tamamen fuzulidir. Hükümetimiz köylü vatandaşı baş tacı etmiştir. Hükümetimiz bu memleket kalkınmasında ve müdafaasında en büyük âmil olarak köylü vatandaşımızı görmektedir. Bunu bildiği için de köylü vatandaşa her sahada birçok imkânlar sağlamaktadır. 1950 yılından evvelki köylümüzle şimdiki köylümüz arasında refah bakımından göz kamaştırıcı bir farka şahidolmaktayız. Köylü vatandaşımız, ismen sahibolduğu efendilik vasfına, iktidarımız zamanında fiilen de sahibolmuştur. İktidarımız, tatbikat olarak ,realite olarak köylü vatandaşımızı efendi haline getirmiş bulunmaktadır. (Alkışlar)

Şu halde acaba hükümetimizin, 1956 senesi Ağustos ayının 24 ünden sonra köylü vatandaşlarımızı ihmal edeceğini, köylü vatandaşımızı kendi mukadderatiyle başbaşa bırakacağını nereden çıkarıyoruz. İktidarımız ister ormanda, ister orman dışında yaşıyan vatandaşlarımızı, ilerlemek, müreffeh ve mesut kılmak için lâzım olan bütün imkânları en geniş bir surette sağlıyacaktır ve sağlamaya devam edecektir. (Bravo, sesleri)

Şu halde 13 ncü madde haline kalbedilmiş bulunan bu metnin (B) fıkrasının tayyedilmesinde sadece hayır vardır. Bu fıkranın tayyedilmesi tam 24 milyon vatandaşa huzur verecektir, sükûn verecektir, ve kendimize karşı olan itimadı şu anda olduğu gibi, bundan sonra da devam ettirecektir. Onun için bendeniz bir takrir veriyorum; (A) bendinde yazılı bulunan (Mümkün görülenleri) ibaresinin kaldırılmasını ve bu bendin şu hale sokulmasını rica ediyorum:

«Bulundukları yerlerde muhitin icaplarına göre ve muhtelif suretlerle kalkınmaları için Ziraat Vekâletinin izni ile Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasından kalkınma kredisi açılmak suretiyle...».

Böylelikle bu kanun tasarısının vatandaşlarımıza bahşetmek istediği imkânlar, sadece oralarda bulunanlara değil, biraz evvel arz ettiğim sebepler dairesinde bütün vatandaşlara bahşedilmiş olacaktır. (B) fıkrasının tamamen kaldırılması suretiyle de vatandaşlarımızın sabırsızlıkla kekledikleri huzur ve sükûn tamamen verilmiş olacaktır. Böyle yaparsak yeni Orman Kanununun müs-

pet ve yapıcı ruhunu bütün vatandaşlarımıza aşılamak mümkün olacaktır.

Arkadaşlarım mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Akif Sarıoğlu.

AKİF SARIOĞLU (Antalya) — Muhterem arkadaşlar, Nihat İyriboz arkadaşımla birlikte bir takrir vererek B fıkrasının kaldırılmasını istemiştik. Bilâhara Hüseyin Agun Bey : Arzu ettikleri takdirde ancak yerlerinden başka bir yere nakledilebilirler, dedi. Yani dâva bu suretle burada bitti. Yalnız, müsaade ederseniz birçok yerlerde orman görmüş ve işin içinde yaşamış bir insan sıfatiyle bir noktayı izah etmek isterim ki o da şudur; Franklen'in bir sözü var: Boş çuval dik durmaz, der. Yani içi boş olan çuval dik durmaz, içerisi doldurulursa ayakta durur. Tek merkebi ile ve merkebine bağlanmış baltasiyle ormandan başka maişeti olmıyan bir insanın elbette müracaat edeceği yer ormanda ağaç kesmekten ibaret olacaktır. Ben şuna kaaniim ki ve ziraatçi sıfatiyle arz ediyorum ki ormanin içinde bulunanlar ormandan çıkarılmadan diğerlerinden daha fazla refaha sevk edilebilirler. Bunun delili şudur : Hariçten gelmiş bâzı muhacirler var. Biz bunlara 15, 20, 25 dönümlük kır bir tarla ve eline de bir çift öküz veriyoruz ve bu yer üzerinde çalış ve hayatını kazan diyoruz. Fakat bu tarla üzerinden elde edilecek mahsulün kıymeti ne olabilir. Bunu rakamla ifade etmek ve bulmak mümkündür. Fakat ormanda oturanlar arıcılık yapabilirler. Esasen çam balı meşhurdur ve kendisine mahsus bir kokusu vardır. Arıcılık hakikaten çok kârlı bir sanattır. Bunlar sütçülük, böcekçilik yapabilirler. Antakya Milletvekillerine hitabedıyorum; Antakya'nın Midyas ve Hacı Habibli köylerinde topraktan mahrum yerlere divarlar çekilerek ve toprak doldurularak dutluklar meydana getirilmiş ve böcekçilik yapılmaktadır. Böcekçilik ve dutçuluk çorak yerleri zenginleştirir ve fakirleri servete kavuşturur, denir. Oralarda bunların tatbiki daima mümkündür. İklim ve hava bambaşkadır. Fakat bunların istisnası olabilir, onlar da hükümetin nazarı dikkatini çeker ve icabını yapar. Ormancılara soruyorum : Kullanacakları mesai sahiplerini nereden getireceklerdir? Hakikaten gittikçe hakiki bir orman seferberliği yapmak mecburiyetindeyiz. Mevcut ormanları muhafaza etmek ve yeniden ıslah etmek basit bir şey değildir. Topyekûn milletçe fidan yetiştirmek mecburiyetindeyiz.

Şimale ve Şark memleketlerine gittiğiniz zaman oralarda her gün yağmur yağdığını görürsünüz. Ormansız bir memlekette yağmur yağması için el açıp Allah'a dua etmenin hiçbir mânası kalmaz. Ormanın zirai bünyede ve memleketin varlığı üzerinde ne kadar alâkalı olduğunu hepimiz takdir ederiz. Bilmem burada bunları anlatmaya lüzum var mı?

Benim istediğim ve ricam; orman içinde şimdiye kadar bir usule bağlanmamış, tek merkebi ve baltası olan insanları Ziraat Vekâleti ele alarak, mevcut fen heyetleriyle, bütün köylerin durumlarını tesbit etmek suretiyle arıcılık, dokumacılık ve bihassa ahşap el sanayii kurulmasiyle buralarda süratli bir kalkınma vücuda getirmek mümkündür. Çünkü diğerlerinin mahdut imkânlarına nazaran bunların imkânları nâmahduttur.

Binaenaleyh, bir İskân Kanunu tatbikatı icabı olarak bunların yerlerinden oynatılmasına lüzum olmadığı kanaatindeyim. Hepinizi hürmetle selâmlarım. (Bravo sesleri, alkışlar)

REİS — Usule ait bir takrir vardır, okuyoruz.

Yüksek Riyasete

Bu tempo ile Orman Kanununun iki ayda ikmaline imkân yoktur. Hatiplere 10 dakikadan fazla söz verilmemesini arz ve teklif ederim.

İçel Mebusu
Yakup Çukurova

REİS — Takriri kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Hâtiplerin konuşması 10 dakika ile mahduttur.

Söz Encümen adına Hüseyin Agun'undur.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Muhterem arkadaşlarım, daha evvel huzurunuzda bu B fıkrası üzerindeki Muvakkat Encümenin görüşünü Hükümet teklifine yaklaştırmak suretiyle ve maddeyi de o şekilde tashih etmek suretiyle mâruzatta bulunmuştum. Yani (kaldırabilirler) hükmünü (arzusu inzımam ettiği takdirde devlet tarafından bunlara başka sahalarda toprak vermek suretiyle iskân edilir.) mahiyetindeki Hükümet teklifine iltihak ederek sözümü bitirmiştim.

Fakat muhterem arkadaşlarım, söz aldılar, orman içindeki köylerin iskânı, onların kalkın-

dırılması mevzuunda konuştular. Bu sahaya hangi noktadan girecek olursak çok şeyler söylemek, hattâ konferanslar vermek mümkündür. Fakat netice itibariyle devlet, Hükümet yepyeni bir zihniyetle ve yepyeni bir çalışma metodu içinde bu mevzua iştirak etmektedir.

Kanaatime göre bu memlekette istihsal gücünü mümkün olduğu kadar başka sahalara aktarmamak, köylü vatandaşı toprağına bağlı tutmak, fazla miktarda şehre akın ettirmemek - zaten şehirlerde nüfus artışı vardır ve gittikçe artmaktadır. - Köylü nüfusu, toprak üzerinde çalıştıracak imkânları vermek lâzımdır. Bugün devletin ele aldığı su politikası, yedi sekiz milyondan ibaret ziraat işini 12 milyona çıkaran gayretleri, cümlesini buna istinadettirmektedir.

Dağ başında bulunan köylülerin başka bölgelere kendi rızalariyle nakli, kendileri için faidelidir.

Osman Talu arkadaşımız Türkiye'nin muhtelif yerlerinden, Karadeniz'den bahsetti, Karadeniz'in birçok yerlerinden kendi arzuları ile, kendi arzuları ile memleketin diğer yerlerine yerleşmiş, iskân olmuş vatandaşlarımız vardır, bunlar realitedir. Bolu milletvekilleri lûtfen söylesinler, Bolu'da, Adapazarı'ndan İzmit'e kadar olan mıntakada, Karadeniz'in şurasından burasından gelmiş, iskân olmuş, vatandaşlarımız olduğu gibi Düzce'ye de yerleşmiş 60 bin kişi vardır.

Muhterem arkadaşlarım, bu realiteye aykırı konuşmalar nasıl olur? Bu maddeyi buradan çıkarırsak; bugün bu yerlerde oturan vatandaşlara, Hükümet, gelin sizi başka bir yere iskân edeyim derse, bu niçin vatandaşın aleyhinde olsun? Bu, bilâkis vatandaşın lehinedir. Eski İskân Kanununda bu hususta bir hüküm yoktur. Fakat Osman Talu arkadaşımız var dedi. Şayet yeni ele alınmış Hükümet tarafından hazırlanan İç İskân Kanununda varsa bilmem. Ama bundan evvelki, eski İskân Kanununda böyle bir hüküm yoktur. Arkadaşlar, hiç kalkınmalarına imkân olmıyan vatandaşlar kendi başlarına bir seyir takibetmesinler; bunlar nasıl olsa toprak adamıdır ve toprak aramaktadırlar. Bünyesi toprak ve ziraat olmak üzere daha salim bir yere yerleştirmek, onların istihsal gücünü aksatmamak için bu kaydı buraya koyduk. Şimdi bunun teviline, tefsirine çalışmaya lüzum yoktur, bir mecburiyet de tahmil edilmiş değildir, vatandaş arzu ederse elinden tutulup kendisine gerekli yardım yapılacaktır. Nitekim bugün Muş ovasına Karadenizli vatandaşlar yerleşmektedir. Binaenaleyh bu iç iskân meselesini yapıcı bir Hükümetin eline tevdi edersek fena mı olur? Rica ediyoruz, bizim Hükümete iştirak ederek ihtiyari olarak kabul ettiğimiz bu hükmü bu şekilde kabul edelim ve işi bitirelim arkadaşlar. (Doğru, doğru sesleri)

REİS — Başvekil Adnan Menderes.

BAŞVEKİL ADNAN MENDERES (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar, Orman Kanunu münasebetiyle büyük bir meseleye, iç iskân meselesine temas edilmiş oluyor. Hakikaten ormanlar civarında ve içinde yaşıyan 5 - 6 milyonluk büyük bir kütlenin orman sahalarından uzaklaştırılarak yurdun başka bölgelerine yerleştirilmesi, iskân edilmesi mevzuu karşısında bulunuyoruz. Sadece 5 - 6 milyon rakamı dahi bu meselede ne dereceye kadar azîm bir külfet karşısında bulunduğumuzu belirtmeye kâfidir.

Şimdi muhterem arkadaşlar; mesele mademki memleketin iç iskân dâvasına taallûk ediyor, o halde mevzuu evvelâ bütünlüğüyle ele almak yerinde olur. İç iskân meselesi, bundan 15 - 20 sene evvel bu memlekette uzun boylu münakaşa edilmiş bir mevzudur. O zaman nüfusumuz 14-15 milyondu, toprağı işleme kabiliyeti gayet mahdduttu, vatanın birçok sahaları insandan âri ve işletme gücünden mahrum bulunuyordu. Acaba nüfusu rasyonel bir tevzie tâbi tutarak Türk topraklarını daha verimli olarak kullanmak mümkün değil midir mebdeinden hareket edilmek suretiyle, o zaman bu iç iskân meselesine intikal edilmiş bulunuluyordu meselenin bir bakışta kavranmasını mümkün kılmak için işi basit tarafından alıyorum. Şimdi nüfusumuz 25 milyon. Türk nüfusu her sene bir milyon artmaktadır. 1960 sayımında Türkiyenin nüfusu 30 milyon olacaktır. 15 milyon nüfusun, aynı millî hudutlar içinde ve bu nüfusun toprağı işleme ve istimal kabiliyeti, farz edelim, % 25 tir. Bir başka devirde, nüfus 30 milyon ve toprağı işleme ve istimal kabiliyeti ise % 75 tir. Bu iki devirde aynı vatanın iç iskân mevzuu elbette aynı olmaz. Hattâ nüfus 15 milyon iken, toprağı işleme şartlarımız çok iptidai iken bir iç iskân meselesini düşünmeye mecbur olduğumuz halde, nüfusu böyle her sene bir milyon artan ve art-

makta devam edeceği muhakkak olan ve bugünden 30 milyona yaklaşmış bulunan bir memleketin aynı millî hudutlar içinde iç iskân mevzuu, elbette daha fazla ehemmiyet kesbetmiştir. Fakat, bugün bu mevzuda bâzı şartlar ortadan kalkmıştır denebilir.

Muhterem arkadaşlar; bundan bir müddet evvel Dahiliye bütçesi müzakere edilirken Karadeniz sahil şehirlerinin gayet kesif olan durumları dolayısiyle o zamanın vekiline sualler tevcih edildi, «iç iskân mevzuunda ne yapacaksınız» denildi. Vekil de, 20 sene evvelki, otuz sene evvelki iç iskân edebiyatına uymak suretiyle, bu halkın Muş'un yeşil avalarına naklinden bahsetti. Ben, Başvekil sıfatiyle müdahale etmek mecburiyetinde kaldım. Dedim ki, iç iskân mevzuunda sarf edilecek para ile elde edilecek neticenin mukayese edilmesi lâzımdır. İhtiyaçlarımızı mahdudolan imkânlarımızla ayarlıyarak bunu en verimli sahalara tevcih etmek mecburiyetindeyiz. Sarf edeceğimiz her liradan âzami verim almamız lâzımdır. Geçim imkânı bulamıyan Karadeniz halkını başka yerlere naklet mek suretiyle katlanacağımız masraflara, elde edeceğimiz neticelere tekabul edecek mi, etmiyecek mi? Etmiyeceği muhakkak. Bu sebepledir ki, bütün başka memleketlerde vatandaşları bulundukları yerlerde ikdar etmek siyaseti her şeyin üstünde telâkki edilmiş ve böyle suni yollara gitmek suretiyle neticeler almak düşünülmemiştir. Görüyorsunuz muhterem arkadaşlarım, Türkiye şimdi fevkalâde bir süratle oluş halindedir. Bu oluş içinde nüfusunun terkibi değişmektedir. Meselâ, köylünün şehirlinin, çiftçinin, amelenin, tüccarın, sanayicinin terkibi mütemadiyen değişmektedir. Kompozisyon, tamamiyle değişiyor. Şehirler de kendi içinde tıkızlaşmak nüfusun dağılışı ve artmak suretiyle istihaleler geçirmektedir. Ankara'nın 25 - 30 sene evvel nüfusu 30 - 40 bin idi, şimdi yarım milyon. İstanbul'un nüfusu bir zamanlar 6 - 7 yüz bine düşmüş, şimdi 1,5 milyonu geçip iki milyona yaklaşıyor. Birkaç sene sonra 3 - 4 milyon olduğunu memnuniyetle müşahede edeceğiz. Bu süratli oluş içinde, biz bu iç iskân mevzuunu eski literatürden hatırımızda kalan birtakım fikirlere uymak suretiyle tahakkuk ettirebileceğimizi düşünmek katiyen doğru değildir. Nasıl ki su inhitatları, meyilleri takiben aşağı doğru inerse, nüfusumuzun da kendine göre bir akışı mevcuttur. İş olan yerlere, imkânların daha müsaidolduğu yerlere, hayatın daha kolay olduğu yerlere doğru nüfusumuzun bir akışı vardır. Bu akış, bugün memlekette her sahada harekete getirilmiş olan hayatın süratli temposuna uymak suretiyle fevkalâde sürat iktisabetmiştir.

Binaenaleyh iç iskân mevzuunun bu tabiî seyri içinde, kendi yolunu bulmasını, yarının en iyi şartlarının tekevvün etmesinin beklenmesi yerinde olur.

Bizim için, bir iç iskân meselesini konuşmak dahi doğru değildir. (Bravo sesleri) Naçiz fikrim, iç iskân meselesi, umumi kalkınma içinde, suni bir hareket olarak değil, onun tabiî akışını, hayatını ve her sahada yükselişini kolaylaştıran tedbirler manzumesi içinde yer almalıdır. Bu itibarla endişeye yer yoktur kanaatindeyim.

Başka bir görüşle arkadaşlarım, ormandaki vatandaşların nakli meselesi, o halkı ikdar etmek için değil, ormanı kurtarmak için bir tedbir olarak ileri sürülüyor. Ormanın kurtarılması maksadı esasisi ile orman içinden bütün bu halkı başka yerlere nakletmeyi düşünmek mümkün müdür, mümkün değil midir? Hakikaten mümkün değildir. Şurasını açık olarak, realist olarak konuşalım : Bir kere faydalı değildir. Şu ana kadarki, kısa izahatımla faydalı olmadığı hakkındaki kanaatlerimi izhar ettim. İkincisi mümkün değildir.

Toprak Kanununu şu kadar zamandan beri tatbik ediyoruz. Ne kadar toprak tevzi edebildiğimiz meydandadır. Biz vazifeye başladıktan sonra toprak tevzi işini tam 20 misli süratlendirdik. Buna rağmen bu hususta elde ettiğimiz netice nedir? Çok küçük. Kaldı ki, nüfusu her sene bir milyon artan bir memleketteyiz. Bugün size birtakım yerler, tevzii kabil yerler olarak gelebilir. Fakat sonradan mümkün olmadığına şahidolursunuz. İktisadi kalkınma ve bol kredi ziraatin umumi mânada inkişaf etmesini ve Türk topraklarının aynı nüfusla sürülmesini ve işlenmesini mümkün kılmaktadır. Nihayet 3 - 5 sene sonra oradaki halka dahi yetmiyecek arazi, başka yerlerden getireceğimiz halkı yerleştirinceye kadar geçecek zaman içinde hepsi için dar gelecektir. Bu netice ile karşılaşmak mukadder olduğuna göre, vatandaşların nakli meselesi asla tavsiye edilecek bir keyfiyet olamaz ve iç iskân mevzuunu bir

tarafa bırakmak lâzımgelir. Hattâ bu kanunun içinde adının geçmesini dahi doğru bulmam. Bu aksi halde kötü propagandaların mevzuunu, gıdasını teşkil eder. Maddede (ihtiyarî) tâbirini kullanmamıza rağmen, yarın imkân ve para buldukları takdirde sizi tutup kolunuzdan çıkaracaklar, diye bir propaganda mevzuu olacaktır. Çünkü, iyi niyetle yapılan işlerin ne kadar tagayyüre uğratılmış olarak halka takdim edildiğini bilen, yürekleri yanmış insanlarız. Onun için her hangi bir suitefehhüme meydan vermemek için bu tâbirin kullanılması caiz değildir.

Bu memleketin kudreti ve iktidarı devlet olarak, hükümet olarak gün begün artmaktadır. Ve bir devletin, hükümetin vazifesi de, benden evvel konuşan arkadaşımın ifade ettiği gibi, topluluk içinde bütün vatandaşların en iyi hayat şartlarına bir an evvel kavuşmalarını temin etmektir. Artan imkânlarımız sayesinde 2-3-4 sene sonra devlet olarak yapabileceğimiz işlerin hacmı çok genişliyecektir, imkânlarımız çok artacaktır. O zaman, vazifemiz de vatandaşı terfih etmek olduğuna göre, akıllı bir hükümet olarak Büyük Millet Meclisinin isabetli karar ve tedbirleriyle imkânlarımız genişlediği o zaman, o vatandaşlarımızı ormanlarda bırakmak değil, onlardan en iyi surette faydalanma ve onları en iyi hayat şartlarına kavuşturmak için elbette lâzımgelen yapılacaktır. Ziraatin makineleşmesi, sanayiin ilerlemesi ve diğer bütün sahalardaki terakkiyat neticesi bugün istihsal ettiğimiz mahsulü nüfusumuzun dörtte biriyle elde etmek mümkün olacaktır. Arkadaşlar, bir memleketin en büyük serveti, nüfusudur. Halbuki nüfusu biz öteden beri dert diye telâkki etmişiz. Çünkü, memleketin hiçbir servetinden istifade edilmemiş ve vatandaş emeğinin kıymetlendirilmesi cihetine gidilmemiştir. Bu sebeple de, memleketin en büyük serveti olan nüfusu, memleketi idare edenler bir belâ şeklinde göstermek gibi çok feci ve çok acınacak bir hale düşmüşlerdir. Ama, o günler tarihe karışmıştır, arkadaşlar. Bakınız şehirlere, kasabalara mütemadiyen nüfus akını vardır. Bu gecekondu hâdisesi tamamen içtimai ve iktisadi bir hâdisedir.

İskân meselesinde, başka bir veçhesiyle ötedenberi alıştığımız tarzı telâkki değil, bugünün şartlarının meydana çıkardığı büsbütün başka veçhesiyle karşı karşıya bulunduğumuz derhal tezahür eder.

Sevgili arkadaşlarım, ben zannediyorum ki, orman civarında ve orman içinde yaşıyan vatandaşlarımız yerlerinden kaldırılacaklar mı, kaldırılmıyacaklar mı gibi bir mevzuu, kendilerini huzursuz bırakmaktadır.

Bence iskân mevzuu, ayrı bir kanun mevzuudur. Büyük Millet Meclisi istediği takdirde bunu ayrıca tedvin eder. Orman Kanununun mutlak zaruri bir maddesi olarak mütalâa edilmemelidir. Mevzuu, izah ettiğim gibi daha büyük ve geniş bir meseleye taallûk etmektedir. Binaenaleyh bu kanundan çıkarılması doğru olur kanaatindeyim.

Muhterem arkadaşlarım, netice ne zaman alınacaktır? 50 milyon lira ile ne kadar köylü kalkındırılacaktır? Ne kadar orman korunacak, ne kadar müddette nereye gelinecektir? Biz bu elli milyon lira ile neler yapmaktayız? Biz gayet süratli neticeler alınmasının ânına geldik. Binaenaleyh iki sene sonra iktisadi ve zirai vaziyet büsbütün başka zihniyetlerle mütalâa edilebilecek süratli bir tahavvül üzerindeyiz. Bunu, geri fikirlerin ilhamiyle kalıplaştırmak ve bir şekle bağlamaktan ziyade, önümüzdeki geniş, parlak ufukların tecelliyatına muntazır olmak, daha akıl kârî olur kanaatindeyim, muhterem arkadaşlarım. (Alkışlar.)

REİS — Kifayeti müzakere takriri var. Son söz, mebusun olduğu için bir arkadaşa söz veriyorum. Bekir Baykal.

BEKİR BAYKAL (Ordu) — Vazgeçtim.

REİS — Kemal Eren.

KEMAL EREN (Amasya) — Muhterem arkadaşlarım, kısaca Hükümetten iki şey sormakla sözümü bitireceğim.

Bu kanunun iki püf noktası var. Birincisi üzerinde hassasiyetle konuşulan bu iç iskân meselesi, diğeri de dün üzerinde konuştuğumuz ormanlardaki açma meselesi.

Bütün konuşmalar gösteriyor ki, bu iki mühim dâvayı en uygun şekilde halletmek kolay bir iş değildir. O halde bu iki mühim mevzuu halletmedikten sonra yeni bir Orman Kanunu getirmenin mânası nedir? Bendeniz anlıyamadım. Bu iki mevzu haricindeki hususları ek bir kanunla temin etmek mümkün olacağına göre yeni bir Orman Kanunu tedvin etmenin mânasını anlıyamıyorum.

REİS — Encümen Reisi Refet Aksoy.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Muhterem arkadaşlar; Orman Kanununun mühim bir faslını teşkil eden ve orman içerisinde meskûn köylülerin kaldırılması faslı üzerinde cereyan eden müzakereyi encümen dikkatle takibettikten sonra, 13 ncü maddenin ikinci fıkrası olan, (B) fıkrası hakkında, iç işkân politikasının bir mecburiyete istinadetmemesi hususunu belirten arkadaşlarımızın fikirlerine iltihak ederek yeni şekli kabul etmiştik. Fakat bu mevzuda hatipler konuştuktan sonra Sayın Başvekil iç işkân politikasını izah ederken, burada bu maddenin tamamiyle kaldırılması hususundaki mütalâalarını, maddenin Hükûmet teklifi olması karşısında aykırı bulduk, bu Hükümet teklifidir. Hükümet teklifini Ziraat Encümeni ve ayrıca Muvakkat Encümen de kabul etmiştir. Bu maddenin gayesi nedir?

A bendinin gayesi: Orman içinde yaşıyan vatandaşların orman mahsülleri ile hayatlarını müreffeh bir şekilde geçindirmeye imkân olmadığından dolayı; Ziraat Bankası kanaliyle açılacak olan kredilerle bu vatandaşların müreffeh bir şekilde yaşamalarını temin ve mümkün olduğu kadar ormana zarar vermiyecek bir hale getirilmeleridir. A bendi bunu temin ediyor.

İkincisi, B bendi: Bulundukları yerlerde her hangi bir surette, Hükümet yardım yapsa dahi kalkınmalarına imkân olmıyacak vatandaşların kendi arzu ve muvafakatlerine göre, yine Orman Umum Müdürlüğünün elinde bulunan, orman vasfını kaybetmiş olan yerlere tercihan iskân edilmesi meselesidir.

Şimdi bu mevzuun bir realite olduğunu ve bu bendin mutlaka bu kanunda yer alması zaruretini müşahhas bir misalle huzurunuzda arz edeceğim.

Arkadaşlar, benim seçim dairem bugün taksimatı mülkiyede mevcut vilâyetlerin mesahai sathiyesi itibariyle en küçüğü olan bir vilâyetidir, Ordu vilâyeti. Fakat nüfus kesafeti itibariyle üçüncü gelen bir vilâyettir. Bugün benim dairei intihabiyemde çiftçi namı altında yaşıyan bir vatandaşın elinde ancak 50 dönüm arazi varsa vatandaş kendisini zengin ve bahtiyar sayar. Halbuki ovada bulunan bir çiftçinin elinde asgari 200 dönüm arazi vardır. Orada tekâsüf eden nüfusun refahını temin edebilmek için mutlaka bu vatandaşların Devlet elinde bulunan ve müsaidolan yerlere naklini temin edebilecek imkânları hazırlamak lâzımgelir. Biz iktidara geçtiğimiz zaman vatandaşların bitmez ve tükenmez çok muazzam dâvalariyle, talepleriyle karşıkarşıya bulunuyorduk. Bizden çok şeyler istiyorlardı. Altı sene içinde bu dâvaların çoğu tasfiyeye uğramış neticede vatandaşın ihtiyacı yol, mektep, su ve toprağa inhisar etmiştir. Vatandaş sıkışmış kalmış ekemiyor. Bir yere sahibolmadığından dolayı sağa, sola dağılıyor. Bu gibileri hükümet kendi mülkiyetinde olan araziye yerleştirebilmelidir. Toprak Kanununun işlemediğinden bahsettiler. Sebebi topraktan ziyade birçok maddi imkânlar meselesi olduğundandır. Hazinenin bugünkü darlığı karşısında hükümet bu imkânı bulamıyorsa haklıdır. Fakat beri taraftan bir nüfus politikasını takibetmek hususunda hükümetin kendisini müstağni görmesini doğru bulmuyorum. Muhterem Başvekilden rica ediyorum. Bu kanunda bu iç iskân hükmü böyle kalmalıdır. İmkân buldukça dar bir havza içerisinde topraksızlık yüzünden sıkışmış, sefalet içerisinde kalan insanları başka bir yere nakledelim. Bu hükümetin lehine bir harekettir, aleyhimizde açılacak bir propaganda vasıtası değildir. Mecburiyeti katiye yoktur. Hiç bir kimsenin bunu ne iktidarımız ve ne de hükümetimiz aleyhine istismar etmesine imkân yoktur. Böyle bir teklif yapılmamıştır. Şayet böyle bir teklif yapılırsa... (Var, var sesleri) Varsa buna iltifat edilmemesini rica ediyorum.

REİS — Başvekil.

BAŞVEKİL ADNAN MENDERES (İstanbul) — Bendeniz bir iç iskân mevzuu ele almanın mahzurlarını tebarüz ettirmiş olmak için söz aldım. Hattâ bundan hiç bahsetmemek yerinde olur. Çünkü bu hal, bir istismara ve vatandaşların yüreklerinde bir endişe yaratmaya sebep teşkil eder diye fikrimi bu kürsüden ifade ettim. Yoksa rızalarına taallûk etmek imkânı olmak şartiyle bunun ipkası o kadar büyük bir mahzur teşkil etmez. Bu mahzurlu vaziyetin devamına sebebolacak akınların da düşünülmesi lâzımgelir.

Şimdi, bir umumi iç iskân politikası takibederek bir milyon insanı yerinden kökleyip de başka yere götürmek meselesi var. Bu şekle ifrağ edildiği takdirde, faidebahş hüviyetiyle işi ele almak meselesi var. Ben burasını arz etmek istedim.

Ondan sonra toprak tevzii meselesine gelince; bu hususta imkânlarımız mahdut ve bizatihi topraklarımız azdır. Bu hususu iyice bilmemiz lâzımdır. Toprak tevzi işimizin bu tempo ile devamı halinde, on sene sonra, yirmi sene sonra, otuz sene sonra dahi mutlak neticenin elde edileceğini düşünmemiz katiyen caiz değildir. Biz, on sene sonra, yirmi sene sonra, vatandaşı başka istihsal sahalarına sevk etmiyecek olursak, yalnız topraktan başka geçinme vasıtası olmıyan vatandaşları bu şekliyle ikdar etmek zihniyetiyle hareket edecek olursak dâvayı tamamen halletmemiş oluruz. Bir taraftan birçok yeni iştigal sahaları yaratacak, bir taraftan mevcut toprakları âdil bir tevzie tâbi tutacak, diğer taraftan müstahsılı entansif ziraat usulüne götürmeye çalışacağız. Müstakbel istihsal sahamızı bu çalışmalar neticesinde meydana getireceğiz. Yoksa, zannedildiği gibi, bugün Türkiye'de el atıp istenilen toprağı verecek durumda değiliz. Birçok vatandaşlarımız kendi bulundukları yerlerde toprak mevcudolmamasından dolayı topraksız bir haldedirler. Biz bunları bulundukları yerlerde iskân edemezken, başka yerlerden buralara nasıl yeni nüfuslar celbedip iskân etmeye çalışırız?... Fakat bu madde böyle kaldığı takdirde bunun tatbikinden doğacak fayda şudur: Fevkalâde sıkışık olan yerlerde vatandaşın lehine olmak üzere ve az külfetle kaldırılabilecek bir vatandaş zümresinin oradan kaldırılmasiyle çok büyük faydalar istihsal edilecek hususi şartları haiz mıntakalar mevcudolabilir. Buralarda bu maddenin tatbiki elbette ki faydalı olur. Bu şekli ve şümuliyle bu maddeyi kabul etmek, hükümet olarak da temenni ve rica ettiğimiz bir husustur. (Bravo, sesleri)

REİS — Sabri Çonkar.

SABRİ ÇONKAR (Bolu) — Muhterem arkadaşlar; Başbakanımızın izahatından sonra benim arz edeceğim hususlar ancak temenni mahiyetinde olacaktır. Bir defa 50 milyon liralık bir kredi vardır. Bence gelecek bir sanayi kalkınmamız var, şehirlere doğru bir nüfus akını var. Bu akın üşphesiz bizim sanayi tatbikatımızdan entansif ziraate geçişimizden doğacaktır. Bu ancak dar geçimli köylünün maişet sıkıntısını telâfiye yarıyacaktır. Ziraat Bankasının yardım tatbikatı vardır. Arı için kredi vermiştir. Ama bunlardan acaba kaç tanesi reel olarak, iktisadın emrettiği şekilde verimli hale getirilebilmiştir? Arıcılığın hangi ziraat içinde verimli olabileceğini hepimiz biliyoruz. Entansif, teknik ziraat yapılan yerlerde; yem nebatlarına önem verilen mıntakalarda arıcılık inkişaf eder.

Bu itibarla ben büyük şehirlerde, bilhassa orman bölgelerinde orman sanayiinin doğmasından sonra, orman mıntakalarındaki geçimi dar olan köyler için iyi bir devre açılacağına kaani bulunuyorum.

50 milyon liralık bir kredi vardır. Bu elli milyon liralık krediyi Hükümet, plânlıyarak ormanlık bölgelerdeki kontrolit sanayiinin ve onun şubelerinin tamamen taazzuvuna sarf edecek olursa bu işler bir an evvel halledilmiş olur.

Bilhassa şunu tebarüz ettireyim ki, büyük bir yatırım dâvamız vardır. Elektrifikasyon, çimento sanayii, demir sanayii ve saire, Hükümet bunlara el atmış bulunuyor.

Bir de (asgari kanun) mevcuttur. Türkiye baştan aşağı imara muhtaçtır. Köye, limana, fabrikaya kadar imara muhtaçtır. Bu imar esnasında da istediği kadar çimentoyu, demiri, çoğaltalım; eğer ahşab sanayiini çoğaltmazsak, en asgari seviyede bulunan maddeye göre inşaat taayyün eder. Bu bir asgari kanundur ve bir zarurettir.

Bu itibarla kontrolit sanayiinin ve şubelerinin kurulması, memlekette bilhassa orman bölgelerinde daha fazla plâsman tahsisi, bu yerlerdeki halkın geçimini sağlıyacaktır. Mâruzatım bundan ibarettir. Cebrî iskân hiçbir zaman doğru olmaz. Esasen sanayi hareketlerinin başlamasiyle bu iş kendiliğinden hallolunacaktır. Binaenaleyh Başvekilimizin bu hususdaki beyanları çok doğrudur.

REİS — Kifayeti müzakere takrirleri var, okuyoruz.

Yüksek Reisliğe

Madde hakkındaki müzakerenin kifayetinin reye konulmasını arz ve teklif ederiz.

Kastamonu Mebusu	Kastamonu Mebusu
Hilmi Dura	Süleyman Çağlar

B. M. M. Başkanlığına

Maddenin iskân ile alâkası olan fıkrası hakkında kâfi derecede tenevvür ettik. Müzakerenin kifayetini teklif ederim.

Aydın
Nihat İyriboz

REİS — Şefik Bey, kifayet aleyhinde mi konuşacaksınız?.. Buyurun.

ŞEFİK ÇAĞLAYAN (Muş) — Bu madde bütün genişliği ve teferruatı ile ortaya dökülüdü. Şimdi muayyen bir noktaya teksif edilmek üzere iken birkaç arkadaş söz almış bulunuyoruz. Bu hususta bizim de fikirlerimiz var. Zaman da tahdidedilmiş vaziyettedir. Takririn kabul edilmemesini arz ediyorum.

REİS — Söz almış 11 arkadaşımız daha var. Kifayeti müzakere takrirlerini bu vaziyet karşısında yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde hakkında verilmiş tadil takrirlerini okuyoruz, efendim.

Yüksek Reisliğe

Esbabı mucibesini şifahen arz ettiğim veçhile 13 ncü maddenin (A) bendindeki (mümkün görülenlere) ibaresi çıkarılmak ve (kalkındırılmaları) kelimesinden sonra (için) kelimesi konmak ve (B) bendi tamamen kaldırılmak suretiyle tadilini arz ve teklif ederim.

Afyon Mebusu
Osman Talu

B. M. M. Başkanlığına

Başvekilin de verdiği etraflı izahattan sonra maddenin B bendinin lâyihadan tamamen kaldırılmasını teklif ederim.

Aydın Mebusu
Nihat İyriboz

Yüksek Reisliğe

Kanunun 13 ncü maddesinin B fıkrasının tamamen kanundan çıkarılmasını arz ve teklif ediyorum.

Kastamonu Mebusu
Muzaffer Kuşakçıoğlu

Yüksek Reisliğe

Müzakere edilmekte olan Orman Kanununun 13 ncü (eski 14) maddesinin Yüksek Meclise arz ettiğim sebeplerden dolayı komisyona iadesinin oya konulmasını arz ve teklif ederim.

Bolu Mebusu
Reşat Akşemsettinoğlu

Yüksek Reisliğe

13 ncü maddenin B fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Kastamonu
Hilmi Dura

13 ncü maddenin B fıkrası :

«Bulundukları yerlerde kalkındırılmasına imkân olmıyacağı anlaşılanların daha müstahsil bir hale getirilmeleri gayesiyle ve kendi istek ve muvafakatleri üzerine başka yere kaldırılmalarına İcra Vekilleri Heyetince karar verilebilir. Bu takdirde bunların bıraktıkları gayrimenkuller orman mefhumuna girer. Bu malların umumi hükümler dairesinde takdir edilecek bedelleri sahiplerine ödenir veya nakil ve yerleştirmeler İskân ve Toprak kanunları hükümlerine göre yapılır.

Bu iş iskân işi Devlet ve Ziraat Vekâletlerince müştereken hazırlanacak ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek plâna göre yapılır.»

REİS — Efendim, tekliflerin en aykırısı, B fıkrasının kaldırılmasını istiyen üç takrirdir. (Encümen ne diyor? Sesleri) Encümen bu hususta mütalâasını bildirmiştir.

Bu üç takrirden Osman Talu Beyin takririnde iki hüküm var. Evvelâ, Osman Talu Beyin takriri ile (B) fıkrasının kaldırılmasını istiyen diğer iki takriri okutup reye arz edeceğim. (Encümeni dinliyelim sesleri) Encümen B fıkrası hakkında mütalâasını söyledi efendim.

MUVAKKAT KOMİSYON ADINA HÜSEYİN AGUN (Rize) — Efendim, Hükümetin teklifine ve buna en yakın olan Hilmi Dura'nın teklifine encümenimiz iştirak etmektedir. Diğer takrirler de aynıdır arada yalnız ufak bir redaksiyon farkı vardır.

REİS — Reye arz etmek üüzere takrirleri tekrar okutuyorum.

(Afyon Karahisar Mebusu Osman Talu'nun takriri tekrar okundu)

REİS — Evvelâ bu takrirdeki A fıkrasına ait kısmı reyinize arz ediyorum : (Mümkün görülenlere kaydının kaldırılmasını kabul edenler.. Kabul etmiyenler.. Anlaşılmadı. Efendim tekrar reye arz edeceğim.

Osman Talu'nun takririnin (A) fıkrası hakkındaki kısmını kabul edenler lûfen ayağa kalksınlar.. Kabul etmiyenler.. Kabul edilmiştir efendim.

(Afyon Karahisar Mebusu Osman Talu'nun takririnin ikinci kısmı tekrar okundu)

(Aydın Mebusu Nihat İyriboz'un takriri tekrar okundu.)

(Kastamonu Mebusu Muzaffer Kuşakçıoğlu'nun takriri tekrar okundu.)

REİS — Her üç takrir de (B) bendinin tamamen kaldırılmasına mütaalliktir. Bu takrirleri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.. Kabul edilmemiştir.

Encümene iade edilmesine dair Bolu Mebusu Reşat Akşemsettinoğlu arkadaşımızın takririni tekrar okutuyorum.

(Bolu Mebusu Reşat Akşemsettinoğlu'nun takriri tekrar okundu.)

REİS — Bu takriri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi de encümenin iştirak etmekte olduğu Kastamonu Mebusu Hilmi Dura arkadaşımızın takririni tekrar okutuyorum.

(Kastamonu Mebusu Hilmi Dura'nın takriri tekrar okundu.)

REİS — Efendim; bu takrirdeki redaksiyon, tamamen hükümet teklifinin aynıdır. Yalnız son cümlede; (İcra Vekilleri Heyeti bu yere kaldırabilir) denilmektedir. Bunun yerine (kaldırılmalarına İcra Vekilleri Heyetince karar verilebilir) denilmektedir.

(Hilmi Dura söz istedi.)

REİS — Kifayet kararı var, aynı zamanda oylama sırasında bulunuyoruz.

HİLMİ DURA (Kastamonu) — Benim burada yaptığım komisyonun hatalı cümlesini düzeltmekten ibarettir.

REİS — Evet, esasen yapılan bir redaksiyon olduğunu ifade ettim.

Hilmi Dura'nın takririni nazarı dikkate alanlar... Almıyanlar... Nazarı dikkate alınmıştır.

Encümen filhal takrire iştirak ettiği cihetle teklifi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir. Şimdi son muaddel şekle göre 13 ncü maddeyi okutuyorum :

II

Orman köylülerinin kalkındırılması

MADDE 13. — Devlet ormanları içinde veya kenarında bulunup da civarlarındaki ormanlardan geçimlerinin sağlanmasına imkân olmıyan köylerde ve dağınık evlerde oturanlardan :

A) Bulundukları yerlerde muhitin icaplarına göre ve muhtelif suretlerle kalkındırılmaları mümkün görülenlere, Ziraat Vekâletinin izni ile Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasından kalkınma kredisi açılır. Kalkınma kredisi için yirmi yıl müddetle Ziraat Vekâleti bütçesine senelik miktarı 50 milyon liradan aşağı olmamak şartiyle Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası sermayesine mahsuben ayrıca tahsisat konulur.

Kalkınma kredisinin miktarı, faiz nispeti, müddeti ve diğer şartları, Ziraat, İktisat ve Ticaret vekâletleriyle Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası tarafından müştereken tâyin edilir.

B) Bulundukları yerlerde kalkındırılmasına imkân olmıyacağı anlaşılanların daha müstahsil bir hale getirilmeleri gayesiyle ve kendi istek ve muvafakatleri üzerine başka yere kaldırılmalarına İcra Vekilleri Heyetince karar verilebilir. Bu takdirde bunların bıraktıkları gayrimenkuller orman mefhumuna girer. Bu malların umumi hükümler dairesinde takdir edilecek bedelleri sahiplerine ödenir veya nakil ve yerleştirmeler İskân ve Toprak kanunları hükümlerine göre yapılır.

Bu iç iskân işi, Devlet ve Ziraat vekâletlerince müştereken hazırlanacak ve İcra Vekilleri Heyetince tasdik edilecek plâna göre yapılır.

REİS — Maddeyi muaddel şekliyle reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

III

Ormanların muhafazası

MADDE 14. — Devlet ormanlarında :

A) Yetişmiş veya yetiştirilmiş fidanları kesmek, sökmek, ekim sahalarını bozmak, yaş ağaçları boğmak, yaralamak, tepelerini veya dallarını kesmek veya koparmak veya ağaçlardan yalamuk, pedavra, hartama çıkarmak;

B) Dikili yaş veya kuru ağaçları kesmek veya bunları kökünden sökmek veya bunlardan kabuk veya çıra veya katran veya sakız çıkarmak, yatık veya devrik ağaçları kesmek veya götürmek, kök sökmek, kömür yapmak;

C) Sahlep, kitre, soğan, kocayemiş, alıç, kestane, palamut, harnup, ahlat, ıhlamur çiçeği, ceviz gibi toprak mahsullerini veya meyvalarını veya kuru yaprak veya orman örtüsünü veya kuru dal veya her çeşit orman artıklarını veya mazı kozalığı veya orman tohumlarını toplayıp götürmek, ocak açarak toprak, kum, çakıl çıkarmak, ormanlarda veya ormanların göl veya derelerinde avlanmak yasaktır.

REİS — Nâzım Batur.

NÂZIM BATUR (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlar, ben bu 14 ncü maddenin yalnız

(C) fıkrasına temas edeceğim. Bu fıkrada : « C) Sahlep, kitre, soğan, kocayemiş, alıç, kestane, palamut, harnup, ahlat, ıhlamur çiçeği, ceviz gibi toprak mahsullerini» toplamanın yasak olduğu ve bir başka madde ile de bunların toplanmasının izne bağlı olduğu belirtilmektedir.

Şimdi; köylülerimizin sabahleyin hayvanlarını otlatmak üzere onları meraya bıraktıktan sonra, vakitlerini bu meyvelerden toplamakla geçirirler. Ve bunların bir kısmını yerler, bir kısmını da evlerine götürürler ve hattâ alıç gibi olanlarını bir ipe dizerek pazara götürürler. Fakat bunlar meraya gittikleri zamanda bu meyvaların kemale erip ermediğini daha evvelden kestirerek orman idaresine giderek izin almasına imkân yoktur. Zaten ufak meyva ağaçları ormanın dışındaki sahalarda ve meralarda yetişen ağaçlardır.

Sabah hayvanını önüne katan ve onu otlatmak için ormana veya meraya giden kimse bir iki avuç meyva toplar, kendisi yer, icabında da evine getirir veya bir azını da ipe dizerek satar. Bunları izne tâbi tutmak ve yasak etmek, vatandaş için büyük bir külfettir. Zaten şimdiye kadar da vatandaş bunlar için ne izin almıştır ve ne de (alıç) toplamak için bir muamelede bulunmuştur.

Orman muhafaza memurlarının bunları toplıyacaksın diye fuzuli lâflarla müdahale ettikleri vâkıdır. Bunlara mahal kalmaması için bu hükmün maddeden çıkarılmasını rica ediyorum. Bunun için de bir takrir hazırladım.

Bir de bu maddenin son fıkrasında (ormanlarda, derelerde ve göllerde avlanmak yasaktır) tâbiri vardır. Bizim köylülerimiz avcı değildir. Fakat bâzı köylüler arazilerine musallat olan vahşi hayvanları itlâf etmek için sürek avı tertibederler. Bunun için de bir gece kahvede veya köy odasında karar verip ertesi günü ava çıkarlar. Ekserisinin de silâhı yoktur. Üç beş kişinin silâhı varsa beş on kişi de haykırmak suretiyle sürek avına iştirak eder. Böyle bir sürek avı için akşamlayın karar verildiğine göre ertesi günü sabahleyin orman idaresinden izin almalarını tatbik etmeye maddeten imkân yoktur. Yine bâzı köylüler vardır ki hayvanlarını kaybetmişlerdir, akşam üzeri çiftesini omuzuna alır ormana girer ve hayvanını arar. Orman memuru onu görecek sen avlanmıya gelmişin diye silâhını alacak, adama müdahale edecektir. Çünkü aşağıdaki maddede ormanlara izinsiz girilmemesi, girenlerin vasıtalarının müsadere edileceği kaydedilmiştir.

Ormanların ortalarında ırmak ve göller vardır. Köylü balığı yılda bir görür. Bir gün orman içindeki dere veya gölden bir iki balık tutacak, hakkında takibat yapılacak, tuttuğu bir iki balık elinden alınacaktır. Ben bunda hiçbir fayda görmüyorum. Bu hükümlerin maddeden çıkarılmasını arz ve teklif ediyorum, teklifimin lûtfen kabulünü rica ederim.

NİHAT İYRİBOZ (Aydın) — Efendim, bendeniz, yasak hükümler arasında ateş yakmanın yasak edildiğine dair bir hükme rastlamadım. Ne Hükümetin teklifinde, ne Ziraat Encümeninin teklifinde ve ne de Muvakkat Encümenin teklifinde yoktur. Ormanda ateş yakmak her mevsimde tehlikelidir, bilhassa deveciler ateş yakarlar ve yangınlara sebebolurlar. Bilhassa rica ediyorum, ormanlarda ateş yakmanın yasak edildiğine dair bir hüküm koyalım. Bu hususta bir teklifim vardır.

Aynı maddede, arkadaşımın da ifade ettiği gibi, açık, yabani armut toplanmasında mahzur yoktur. Ama ihlamur toplanması mahzurludur.

Bundan başka bilhassa soğan kelimesi kifayetsizdir. Bizim ormanlarımızda bu nebatlar çok mühimdir, sahlepler ve yabani lâleler ve saire. Bunlardan başka bâzı tıbbi nebatlar, sınai nebatlar vardır, bu gibi nebatlar bu yasak mevzuu içine konmamıştır, şayet bunlar için bu yasak konmazsa, bu nebatların nesli kalmaz. Meselâ İkinci Dünya Harbinde ve bugün hâlâ haşerat itlâfında kullanılmakta olan piretrum ithal yapamadığımız için yüksek fiyatla satılmakta idi, piyasa 15 - 20 liraya kadar yükseldi. Bu nebat Erzurum, Erzincan, Artvin, Kars dağlarında yetişmekte idi, bunu haber alan İstanbul tüccarları buralara akın etmeye başladılar ve çok değerli nebatı söküp harebettiler, eğer bunları bu yasak içerisine almıyacak olursak bu nebat nesilleri bir iki sene içinde tamamen tükenecektir. Bunların maddeye konması lâzımdır.

İkincisi de; Efedra meselesi var. İspanya iç harbi esnasında Efedra nebatı ki, biliyorsunuz bu nebattan Efedrin istihsal edilir. İspanyollar harb esnasında bu maddeyi istihsal edemediler. Bu defa fabrikatörler, Akdeniz havzasına baş vurdu ve bu arada tüccarları bize baş

vurdular. İzmir'deki tüccarlar bize sordular, bizde Efedra var mı diye. Elbette var, dedik. Arkadaşlar, bir zaman sonra bütün Efedra nebatları toplandı, hem de nasıl toplandı, kökünden sökülmek suretiyle. Bunu gördük. Kemalpaşa'dan Manisa istikametine doğru bütün Efedralar söküldü, bir tek bırakılmadı. Onun için arkadaşlar, bu gibi nebatları himaye etmek için, kanuna hüküm konulmasını istirham ediyorum, buna ait tadil teklifimi de arz ediyorum.

Üçüncü bir tadil teklifim daha vardır. Bunlar realiteye ve ilmî esaslara istinadeden tekliflerdir. Vakıa ufak şeyler gibi görünür ama büyük şeylerdir.

Arkadaşlar, bizim çamlarımıza musallat olan bâzı haşereler, yarım kanatlılardan birkaç haşere vardır. Bunlar (mana) yani kudret helvasına müşabih bir tatlı madde husule getirirler. Bu tatlı maddeye karınca, sinekler ve arılar toplanırlar. Köylümüz gayet açıkgözdür, bunu hissetmişlerdir, görmüşlerdir. Bu itibarla kendi ormanlarında bunların çabuk çoğalması ve arıcılıkta fazla bal istihsali için bu haşereleri bulaştırırlar, aşı yaparlar. Böyle hastalık âmillerinin genişletilmesi ormanlarımızı büyük zararlara mâruz bırakır. Bu itibarla bunlara da mâni olunması için kanuna bir kayıt konulmasını teklif ettim, kabul edilmesini rica ederim.

REİS — Ali Ünlüsoy.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — 15 nci madde 14 oldu. 14 ncü maddeyi okumadan evvel 12 nci maddenin son fıkrasını ıttılaınıza arz etmek isterim. «Tahdidedilmiş ormanlar ve ayrıca bu ormanların muayyen hudut noktaları tesbit edilerek mühim sahaları dikenli tel içine alınır.» diyor.

Şimdi 15 nci maddeye gelelim; Devlet ormanlarında muhafaza şekliyle; bugünkü Türkiye ormancılığının teknik memurlarının, mesaha memurlarının işinin % 99 unu bu iş teşkil etmektedir. Yoksa hakikaten feragatle ve fedakârlıkla çalışan ormancılar bugün Türkiye'deki ormanların tahribi için değil, varlığı için yetişebilirlerdi. Bütün iş, bütün dâva buradan doğuyor. Nasıl doğuyor? Kısaca arz edeyim: 14 ncü olan madde diyor ki: «Yetişmiş veya yetiştirilmiş fidanları kesmek, sökmek...» Şimdi bir eviniz var, adamın filânca mıntakada bir evi var yanına gidiniz, üstüne çıkın, kapıyı açın... Ondan sonra ceza ile cezalandırmak, böyle şey olmaz. Bir ata sözü vardır. «Kapını kilitle, komşunu hırsız tutma» Biz ormanları beyaz kâğıt üzerindeki siyah cümlelerle mi muhafaza edeceğiz, yoksa içinde mi bulunacağız? Mesele budur. Avrupadan misaller getirirken, kanunlarını tercüme ederek alırken, bir dairenin 360 derecesini almışız. Fakat Orman Umum Müdürlüğü, maalesef demiyeceğim, 1940 da işletmeler teşekkül edince bize «orman içine» dedi. Gittik. Tokad milletvekili arkadaşlarım iyi bilirler, yedi haneli bir köyde birkaç yıl oturdum. 1947 de merhum Recep Peker hükümet reisi olunca vatandaşlar şikâyet ettiler. «Biz dağ başında bulunan ormancıya gidip işimizi yapamıyoruz ve yaptıramıyoruz. Kazaya gelsin, orada müracaat edip işimizi görelim» dediler. Bunu kabul ettirdiler. Recep Peker dedi ki: «Peki, memur orman içinden kazaya gelecek.» Maalesef arkadaşlar, bu suretle kat' edilmiş, yürünmüş bir mesafe geri dönülmüş oldu. Ve hüküm de buna göre tedvin edildi.

Arkadaşlar; topçu subayı bataryasının başında bulunur, kaptan gemisinin başında bulunur, ev sahibi evinin içinde oturur, fabrikatör, mühendis fabrikasının başında bulunur. Ormancı da ormanın içinde oturur. Bugün niçin oturmuyor? Oturmak zordur. Yalnız bizim içtimai bünyemizde gayet karekteristik misaller vardır. Karadeniz halkı, üç hane, beş hane, yedi hane ormanın içinde oturur.

REİS — Ali Bey bu beyanatınızın madde ile alâkası yok. Lûtfen madde üzerinde konuşun.

ALİ ÜNLÜSOY (Devamla) — Başüstüne efendim.

Şimdi, bir orman mühendisi, dört mesaha memuru, bir kâtip seyisiyle ormanın bir hattı içtimaında iskân edilebilir mi? Edilemez mi? Edilir, çünkü Karadeniz sahillerinde halkın yaşayışı buna misaldir. Muhtelif bölgelerden teşekkül eden ormanların üç beş mühendis ve müdürü bir hattı içtimada yerleşebilir.

Tekrar ediyorum, orman içinde bir yerde yerleşmek suretiyle içten dışa ormanı koruyabilir arkadaşlar?.. Avrupadan ormancılığı alırken bu gibi faydalı hususları niçin almıyoruz Bugün Avrupada ormanlarda sökme, yakma ve kesme hâdisesi olmadığı halde bir orman müdürü bir

orman içinde oturur. Bizde ise 1 500 teknik memur, gidip gelme ile hiç bir iş yapmadan randımanı sıfıra düşürmüşlerdir. Bu hakikati açıkça bağırıyorum. Bu milletin 1 500 teknik elemanının gidip gelmeyle vakit geçirmesine tahammülü kalmamıştır. Bir teknik memur 10 bin hektar koruduğu takdirde, ki, Avrupada bu miktar adam başına 5 bin hektardır...

REİS — Bunların maddeyle alâkası yoktur. Lûtfen mevzu dâhilinde konuşun.

ALİ ÜNLÜSOY (Devamla) — Efendim, maddeyle ilgilidir. Maddeye fıkra ilâve edilecek, onun için konuşuyorum.

REİS — Madde yasaklardan bahsettiğine göre bu madde üzerinde konuşunuz.

ALİ ÜNLÜSOY (Devamla) — Yasaklar koruma ile ilgilidir. Ben korumadan bahsediyorum. Mamafih burada kesiyorum. Ormancı, Avrupada olduğu gibi, ormanın içine yerleştirilmelidir. Aksi takdirde senesinin 200 gününü mahkemelerde geçiren bakım memuru ormanları muhafaza edemez. Bu maddeye bir fıkra ilâve takririni arz ediyorum arkadaşlar.

«Madde 14. — Devlet ormanlarında muhafaza :

Orman teknik mühendis veya yardımcı memurları sınırlanmış 10 000 - 20 000 hektar vüsatindeki bir orman işletmesi cüzütamının içine veya bitişik işletmelerin en münasip yerine memurlar binasını yapmak suretiyle yerleşerek otururve dâhilden harice bir koruma denetlemesi yapmakla mükelleftir.»

İşte şimdi geliyorum bizim maddeye. Kesenler, sökenler şu ceza ile cezalandırılır.

REİS — 10 dakikanız tamamdır, efendim.

ALİ ÜNLÜSOY (Devamla) — Takririmi takdim ederken; milletin teknik memurunun işinin boşa gitmemesi namına, kabulünü tekrar rica ediyorum.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Efendim, muhterem Nâzım Batur arkadaşımız ormanlarda veya ormanların göl ve derelerinde avlanma mevzuunun, maddeden çıkarılmasını talebetmiş bulunuyor.

Muhterem arkadaşlar, ormanlarımızda âkar sular vardır. Bunlar gayet berrak ve temiz sulardır. Bunların içerisinde, memleketimizde sadece bu mıntakalara munhasır olmak üzere alabalık yaşamaktadır. Alabalığın ne derece kıymetli bir balık olduğunu ve bunun yalnız tatlı sularımızda ve akar sularımızda, hiç bulanık olmıyan sularda yaşadığını takdir edersiniz. Bu balıklar bu sular içerisinde kendi neslini idame ettirmektedir. Bu balığın nefaseti karşısında bunun avlanması şekilleri memleketimizde gayet tahripkârdır. Aynı mıntakada yetişen bir nevi ot vardır. Ona köylüler ağu yahutta sığır kuyruğu derler. Oralarda bu nebatın çiçeğini taşla ezerek derelerin sularına dökerler. Bu suretle balıkları zehirliyerek bunların imhasına sebebolurlar. Bilhassa buralarda avlanmak ve dinlenmeyi esas kabul eden insanlar için müsaade verilmektedir. Bugün ormanlarımızda turistik mahiyette birçok faaliyet vardır. Halkın bir olta ile ormanlara gelip balıkları avlamasına mâni olmak için bu tahdit konmamıştır. Ormanlarda yalnız ziraati tahribeden domuz yoktur; ormanlarda karaca, geyik ve nesli tükenmekte olan antilop dediğimiz dağgeçisi vardır. Bunlar mevsime göre çiftleşmekte, nesillerini devam ettirmektedirler. Bunların gelişigüzel avlanılması memleketimizin serveti milliyesi için bir zarardır ve birçok yerlerde nesilleri tükenmektedir. Bunu da bir prensip altına almak lâzımdır. Zaten Kara Avcılığı Kanunu da bu gibi avlanmaları izne bağlamaktadır.

(C) fıkrası Sayın Nihat İyriboz arkadaşımın ifade ettiği gibi, hiç nazarı dikkati celbetmiyen bir hususun vaz'edilmesi lâzımdır. İkinci Dünya Harbi sırasında hammadde azlığı eczai tıbbiye istihsalinde nebatları ön plâna geçirmiştir. Bu nebatların bâzıları hakkında muhterem hocamız izahat verdiler. Pireotu nebatı Ardahan ve Kars mıntakalarında yetişmekte idi. Haşerat öldürme kabiliyeti olan bir bitkidir. Harbde bunları tahribettiler. Ormanların içinde ve dışında yetişmektedir. Pire otu denilen, harbden sonra yaylalarda külliyetli miktarda yetiştiği görülen nebatın haşerata karşı mücadele için kullanıldığı görülmüştür. Daha evvel kimsenin nazarı dikkatini celbetmiyordu, fakat lâboratuvarlarla tahlil neticesinde bunun haşeratla mücadelede ehemmiyeti tebarüz etti. Bunların kökünden sökülüp neslinin imhasına, tohumlarının da götürülmesine fırsat vermemek için izne bağlanması doğru olur. Bahusus ki, bu izin için para falan da alınacak değildir.

Fakat C fıkrasında isimleri zikredilen palamut, kitre, ıhlamur gayet mühim yer işgal etmektedir, hattâ ihraç dahi edilmektedir. İhracederken bunlardan menşe şahadetnamesi istenmektedir. Orman Umum Müdürlüğünden buna ait, yani bunun ihracına müsaade verilmesine ait bir yazı verilmedikçe ihracına müsaade edilmemektedir. Bunlar arasında çok ehemmiyetli ıhlamur çiçeği vardır. Bunlar bir, iki maddeyi geçmemektedir. Encümenimiz bunlar içinde sadece kocayemiş, alıç ve ahlatı... (Ihamur sesleri) Evet ıhlamur da çok kıymetlidir. Memlekette istihlâk edilen sahlep, soğan bazan da ihracedilen bir maddedir. Bunların kökleri çiğnenirse tamamiyle yok olması ihtimali vardır.

İZZET AKÇAL (Rize) — Ormandaki ayıyı kim haklıyacak?

HÜSEYİN AGUN (Devamla) — Efendim, onları buraya karıştırmamak lâzımdır. Onlar büyük av hayvanlarıdır. Bunlar ziraat dairelerince ve hattâ silâh da vermek suretiyle sürek avı şeklinde imha edilmektedirler. Fakat bir de ormanlarda yaşıyan geyik, karaca ve saire gibi hayvanlar var ki, bunlar için avlanmak izne bağlıdır ve bunların yavrulama devirleri ve sairesi nazara alınarak avlanmalarına ancak muayyen zamanlarda müsaade edilmektedir.

Encümen olarak, kocayemiş, ahlat ve alıcın izin alınmadan toplanmasına biz de iştirak ederiz.

Bir arkadaşımız, idare orman içinde oturmuyor ve bu sebeple de muhafaza edemiyor, dediler. Bu da ayrı bir mevzu olmakla beraber, idarenin orman içinde 3577 aded binası vardır ve kendileri de pekâlâ bilirler ki, Artvin'de orman müdürü bulundular ve arkadaşları orman içinde oturmakta idiler.

REİS — Efendim, bir, iki sual vardır.

Yakup Çukurova, sualinizi sorun efendim.

YAKUP ÇUKUROVA (İçel) — Ormanda bâzı maddelerin izine bağlı olmasını faydalı mütalâa ettik. Acaba çakılın ve kumun ormandan çıkarılmasında ne gibi faydalar mülâhaza ediyorsunuz?

HÜSEYİN AGUN (Devamla) — Efendim, ormanın tarifini yaparken (yer ile birlikte orman) diyoruz. Biz bunu kabul ettik. Orman toprağı deyip geçmiyelim arkadaşlar, en kıymetli toprak orman toprağıdır. Orman toprağı üzeri ümüslüdür. Bunun birçok düşmanları vardır. Bu ümüs kamyonlarla bâzı mıntakalarda çok kaçırılır. Bunun için ormandan kum, çakıl çıkaracağız diye, orman toprağı olan ümüs tahribedilmektedir. Orman içerisinde mevcut taş ve kireç ocaklarının işletilmesi için ayrıca hükümler mevcuttur. Sırası geldiği zaman müzakere edilecektir. Fakat orman toprağını kaldırmak, o bünyenin en nazik yerine taarruz etmek demektir. Bunu kanun hakkiyle menetmektedir. Esasen ümüs tabakasını tahribetmek ilmen de doğru değildir.

NÂZIM BATUR (Kastamonu) — Orman içindeki göllerde bulunan alabalıkların avlanması için bazan dinamit kullanılıyor. Halbuki kara ve deniz avcılığı kanunu vardır. O balığın bomba ve dinamit ile avlanmasını esasen o kanun menetmektedir. Benim teklifim, ormanda avlanmak için vatandaşı izin almak külfetinden kurtarmaktır. Söyledikleri hususları esasen Avcılık Kanunu temin etmektedir.

MUVAKKAT ENCÜMEN MAZBATA M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Muhterem arkadaşlar, ormanda muayyen mevsimlerde avlanmak için izin almanın vatandaş için külfet olacağını zannetmiyorum. Elinde silâh, bomba, başıboş gezen adamdan ormanda hüviyet sormak, icabında çıkarmakta her halde fayda vardır.

İzin alıp mevsiminde avlanan adamın oradaki mevcudiyetinden memur haberdardır.

Orman içindeki faydalı hayvanatın muhafazası için tedbire lüzum vardır kanaatindeyim.

KEMAL BALTA (Rize) — Söz istiyorum.

REİS — Efendim, bir arkadaşımızın konuşması için vakit kalmadı. Yüksek Heyetinizin kararı mucibince celseyi tatil etmek lâzımgeliyor. Kemal Bey konuşmanız kısa olacaktır, üç dakika içinde konuşmanızı bitirmek mecburiyeti vardır, buyurun.

KEMAL BALTA (Rize) — Efendim 14 ncü madde, bizim dairei intihabiyemiz için çok mühim tesiri olan bir maddedir.

13 ncü madde konuşulurken kabul buyurduğunuz iskân meselesi... Bizim memleketimiz olan, Karadeniz vilâyetlerinin kendilerine has bir hususiyeti vardır.

Hüseyin Bey arkadaşımız, memleketimizin değerli bir evlâdıdır ve mümessilidir.

Bizim köylülerimiz orman içinde yaşar ve hayvanlarını orman mahsulleri ile besler. Bu

bakımdan, vatandaşlar ile orman idarecileri arasında ve devamlı surette bir ihtilâf, bir mücadele mevzuu olacaktır. Sebebi de şudur; bizde kış oldumu, karda, fırtınada, yağmurda hayvanlarına yem getirmek için kadın, erkek seferber olurlar, «hedik» denen ayakkabıları giyer, dağdan karayemiş getirirler, hayvanlarını beslerler, bütün hayvanlar kışın bununla yaşar. Şimdi kanun gereğince bunu yasak etmişler. İzzet Akçal arkadaşımız bilirler, kendi memleketlerindeki köylerde de bu muamele tatbik edilir. Biz gidince soracaklar, biz hayvanlarımızı ne ile besliyeceğiz? Bu gayet mühimdir arkadaşlar. Başka vilâyetlerde bu yoktur. Sonra meşe ağacının yeşil yapraklarını keserek hayvanlarına yedirmek mecburiyetindedirler. Ya bunların elinden keçilerini alacaksınız veyahut da hayvanlarını besliyeceksiniz. Şimdi bu kanunu yaparken, kanuna müşabih olarak bir noktayı arz edeyim: Bizim memleket yağmurludur, senede üç metre yağmur düşer Rize'ye. Türkiye'nin hiçbir tarafında bu yoktur. Şimdi orada sağlık merkezi yaptırılıyor, getirmişler Erzurum'da yapılan sağlık merkezinin projesini tatbik etmişler. Burası Erzurum'a benzemez, bodrum katında insan küflenir. Bizim mıntakaya göre bir bina yapın, diye çok çalıştık, bu adam oranın şartlarını bilmeden Ankara'da oturmuş projesini yapmış. Bizim ormancılar oraya gitmemiş demiyorum, bizim için hususi kanun da çıkarılsın, demiyorum. Fakat bizim memlekette, Ali Beyin buyurdukları gibi, evlerimiz, köylerimiz dağınıktır, kış oldu mu hayvanlarına yem isterler, buna mecburdurlar, ya vatandaşın elinden hayvanını alacağız veyahut ona bu imkânı vereceğiz. Köylü yemlik için ormana gidecek, biz ona mâni olacağız. Bu bizim için gayet mühimdir, hayati bir meseledir. Köylü diyecek ki, bu kanunu çıkardınız, bizi ormana sokmuyorsunuz, size vekâleti bunun için mi verdik?

Sonra ikinci bir mesele var;

REİS — Vakit tamamdır. Alınmış kararınız dolayısiyle Celseyi bugün saat 17 de açmak üzere kapatıyorum.

Kapanma saati : 13,00

İKİNCİ CELSE

Açılma saati : 17,05

REİS — Reisvekili İhsan Baç

KÂTİPLER : Ömer Mart (Kayseri), Edibe Sayar (Zonguldak)

REİS — Yoklama yapacağız, efendim.

(Kars mebularına kadar yoklama yapıldı.)

REİS — Ekseriyetimiz var, celseyi açıyorum. Orman Kanununun 14 ncü maddesinin müzakeresine devam ediyoruz.

Söz, Encümen namına Hüseyin Agun'undur.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Efendim, eski 15 nci, yeni 14 ncü maddeyi görüşürken Kemal Balta arkadaşımız, kışın ahırda bulunan hayvanlarımıza karayemiş yaprağını kesip getiriyoruz, bunlara müsaade edilmezse bu hayvanlara nasıl bakacağız, bilhassa bizim mıntakamızda bu hal devam etmektedir, buyurdular. Karayemiş maki fasilesine dâhildir, orman mefhumu dışındadır. Bunu kesip hayvanlara yedirmek için kanunda yasak bir müeyyide yoktur. Bunu ifade etmek için huzurunuza çıkmış bulunuyorum.

REİS — Sabri Çonkar.

SABRİ ÇONKAR (Bolu) — Muhterem arkadaşlar; 15 nci maddenin (C) bendi kuru dal, ve her çeşit orman artıklarını veya mazı kozalağını ormandan götürmek yasak diyor.

Şimdi arkadaşlar; orman mıntakalarında karlı günler sayısı fazladır. Misal olarak, Gerede'deki bir tâbiri söyliyeyim : Ağustos'un 15 i yaz, 15 i de kıştır, derler. Fakrü zaruret içinde bulunan birçok kimseler vardır. Ya oğlunu veya büyüklerinden bir tanesini kaybetmiştir, cephede kaybetmiştir. Geliri yoktur. Şunu söylemek istiyorum : Muztar vaziyettedir. Bir misal vereceğim : 1946 da bir kadıncağız, yakın-

daki ormanlık bölgeden evvelce yapılmış kesimlerin dal artıklarının kurularını seçmiş, sırtına yüklenmiş, kasabaya geliyor. Yolda bir işletme müdürüne raslıyor. Müdür, o zamanki müeyyide ile, kadının ipine bir bıçak atıyor. Kadın evine döndüğü zaman ölmüştür arkadaşlar. Bu, 1946 da olmuştur. O zaman kadına idari makamlar rapor verdiler, kalp sektesinden ölmüştür, diye. Neticede bu hâdise âmme vicdanında büyük reaksiyonlar yarattı ve kadının korkudan öldüğüne dair bir kanaat hâsıl oldu. O sıralarda yeni kurulmuş bulunan Demokrat Parti saflarına bütün halk ümit ışığı olarak koştular ve safları sıklaştırdılar.

Bu kuru dallardan ormanın temizlenmesi icabeder. Kasaba içinde oturan fakir halkın bu kuru dallar geçim vasıtasıdır.Onları dağlardan toplıyarak sırtında şehre getirip satan fakir, dul kadınlar vardır. Bunların resimlerini size gösterebilirim. Ormanın örtüsünü teşkil eden bu dalların taşınmasının ormana zarar verebileceğini tahmin etmiyorum.

Size Almanya seyahatimizden bir misal vereyim : Merak ettik; Almanya'da en fakir gördüğümüz bir bölgede bir Alman çiftlik evini ziyaret ettik. Girdiğimiz koruda gayet ufak dalların bir iple veya telle sarılı demet halinde taşındığını ve bunların yakıt olarak kullanıldığını gördük. Şimdi biz buraya bizde «yasaktır» diye bir hüküm getirmek veya bunu bir müsaadeye bağlamak doğru olmaz. Müsaadeyi istihsal etmek her zaman mümkün olamaz. Bunları ayrıca böylece takdire bağlı bir mesele halinde bırakacak olursak, birçok sosyal facialarla karşılaşacağız arkadaşlar. 1946 - 1947 de vukubulan bir ölüm hâdisesi Devlete karşı halkın itimadını sarsmıştı... Bu itibarla ben, kuru dal ve kök gibi şeylerin orman idaresi tarafından fakir halka taşıtılacağı kanaatindeyim. Bir insan tasavvur edin ki, 2 lira, 150 kuruş, bir lira mukabilinde bir günden fazla çalışacak ve odun taşıyacaktır. Bunu içtimai zaruret olmasa yapar mı?

Eğer iktisadi şartlarımız gelişmiş olsaydı, bunlar başka sahalarda çalışacaklar, sırtları ile odun taşımak mecburiyetinde kalmıyacaklardı. Onun için gerek kök ve gerekse kuru dalların, ormanın dışına çıkarılması yasaktır, diye bir müeyyide koyarsak birçok facialarla karşılaşırız. Bu bakımdan mütaakıp maddelerde «müsaadesine bağlıdır» şeklinde C bendinde işletme mensupları tarafından bunlara «müsaade edilir» diyerek tasrih edelim. Bir program dâhilinde buna müsaade edilsin. Bu taşıma keyfiyetini, sırtlariyle taşımak zorunda kalanların bu muztar hareketlerini kanuni haklara bağlamak suretiyle onların ilerde zor bir durumda kalmalarını önliyelim. Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Encümen adına Refet Aksoy.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Muhterem arkadaşlar; bir taraftan ormanların muhafazası hususunda hepimiz içimizde çok ehemmiyetli ve samimî bir his taşıyoruz. Aman memleketin servetidir, diyoruz, memleketin varlığıdır diyoruz, Aman çöp koparılmasın diye titizlik gösteriyoruz. Muasır medeniyet seviyesinde olan memleketlerin güzelliğine erişebilmek için biz de memleketimizi ormanlarla örtelim diyoruz. Devlet, ormanı bir inzıbat altında muhafaza edebilmek için teklif etmiş olduğu kanunda birtakım hükümler koymuştur. Bunlar karşısında biz diyoruz ki, falan odun topladı yolda giderken ip koptu kadın altında kaldı ve öldü, hayvanlar aç kaldı, dallar kesildi... Filân. Bunlar mütezat fikirlerdir, arkadaşlar. Bu şekilde düşüncelerle orman ne inkişaf eder ne de korunabilir. Ya ormanı yakacağız ya da koruyacağız.

Arkadaşımız Almanya'dan bir misal getirdi. Ben de müsaadenizle hem sizi dinlendirmek ve hem de bu arkadaşımın misaline bir nazire olmak üzere size bir şey anlatmak istiyorum :

Galiçya harbinde yaralanmış bir zâbit, Viyana'da tedavi altına alınıyor, tedavisi ikmal ediliyor, üç ay tebdilihava veriyorlar ve kendisine diyorlar ki, istersen memleketine git istirahat et, istersen burada da bir nekahethanede istirahat edebilirsin; zâbit diyor ki gencim; kimsem de yok, Viyana gibi konforlu bir yerde yaşamak istedim ve orada kaldım, bir gün, bir pazar herkesle beraber ben de bir orman gezintisine çıktım; yanımda bir kadın vardı; dolaşırken çamların kokusu bende başka bir his uyandırdı, bir kadın kokusu almak istedim; kadını ormanın içerisine çektim, mümanaat etti, sebebini sordum; oku şu levhayı dedi; levhada buradan geçilemez diye yazılı idi; ben ısrar ettim; kadın hayır dedi ve bana bir ders verdi.

Umumi bir kadın bu kadar Devlet yasağına riayet ederse, yasak yoldan geçmezse orada orman yaşar. Biz neler yapmayız? Bir ağacın al-

tından geçerken gayriihtiyari elimizi uzatır bir yaprak koparırız. Ben üç gün önce Avrupa'dan döndüm. Birçok ormanları gezdim ve bu ormanlar içerisinde bisikletliler, otomobilliler dolu idi, fakat bir tek çöp koparan yok. Şimdi arkadaşlar fakir olan, ihtiyacı olan vatandaşlar için 16 ncı maddede hüküm vardır. «Muhtelif faydalar sağlamak için (C) bendinde yazılı fiil ve hareketleri yapmak orman idaresinin izin ve müsaadesine bağlıdır.» Yani gerek hayvanı için ve gerekse kendi ihtiyacı için yemiş veya her hangi bir nebat için orman idaresine müracaat eder ve idare de gerekli müsaadeyi kendisine verir. Beri taraftan 38 nci maddede daha geniş bir müsaade vardır. «... Orman idaresince kıymetlendirilmiyen artıklar ile ormana zararlı ağaççıkların ve köklerin orman idaresinin belli edeceği şartlar dâhilinde sökülerek ve diğer sahiep, kitre, çilek, soğan, kocayemiş, alıç, mazı kozalağı ve palamut gibi mahsulât ile mevvaların toplanarak çıkarılması için isteklilere izin verilebilir. Bunları toplıyanlar kim olursa olsun para alınmaz» diyor. (Verilebilir sesleri) Tabiî verilebilir ve para alınmaz. Şimdiye kadar bu suretle ormana girip de müsaade ile mahsul toplıyanlardan hiçbir şikâyet vâkı olmamıştır. Fakat bir kasdi mahsusla, tahrip maksadiyle girenlerin yakasından tutup ondan ormanı kurtarmak hepimizin vazifesidir. Binaenaleyh endişeyi mucip bir şey yoktur. Maddenin aynen kabulünü rica ederim.

REİS — İzzet Akçal buyurun.

İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, mâruzatım evvelâ usule mütedair olacaktır.

Madde teselsülü bakımından 7 nci ve 9 ncu maddelerin birlikte konuşulmasını Burhanettin Onat Bey arkadaşım teklif ettiler ve hatırımda yanlış kalmadığına göre, Riyaset de, birleştirilerek konuşulması hususunu Heyeti Celilenin reylerine arz etti. Bu suretle karar istihsal ettiler. Yani bu iki maddenin birleştirilmesine dair bir karar verilmedi; ben o kanaatteyim. Riyasetin nazarı dikkatini celbederim. Karar, yalnız iki maddenin bir arada konuşulmasına mütedairdir.

REİS — Bir dakikanızı rica ederim, Agâh Beyin Riyaset ettiği celsede iki maddenin birleştirilmesine dair karar çıkmış.

İZZET AKÇAL (Devamla) — İki maddenin bir arada konuşulmasına dairdir karar, öyle zannediyorum.

REİS — Zaptı tetkik edelim efendim.

İZZET AKÇAL (Devamla) — Zabıtların tetkikinden sonra mesele anlaşılır, efendim.

14 ncü madde üzerindeki mâruzatım, son fıkranın son hükmüne mütedairdir. Ormanlarda veya ormanların göl veya derelerinde avlanmak yasaktır, yolundaki hükmü, kanaatimce orman içinde ormanın kenarında bulunan köylülerimizi vatandaşlarımızı hem zirai mücadele bakımından hem de hayatları bakımından tehdidedici vaziyettedir. Tasavvur ediniz ki, köy orman içindedir, ormanda vahşi hayvan vardır. Bunlarla mücadele için orman içinde ve orman civarında yaşıyan köylülerimiz silâhlariyle avlanmak hakkından mahrum edilmektedirler. Ancak, orman idaresinden izin alacaklardır ki, avlanabilsinler. Bu olamaz. Ben kendi intihap dairemden müsaade ederseniz, bir misal vereceğim. Üç ay evvel bir ayı, evine kırk metre mesafede bir şahsı parçaladı. Mıntaka dağlıktır; intihap dairemin dağlık bölgesinde üç - beş dönüm tarlasını, çayırını ayılardan kurtarabilen köylüler parmakla gösterilmektedir. Son zamanlarda silâhların tahdidi dolayısiyle şahısların hayatları tehlikeye düşmüş bulunmaktadır. Bunun için encümenden ricam şu olacaktır; maddenin son fıkrasının son hükmü üzerinde daha esaslı düşünmek ve yeniden tanzim etmek için maddeyi geri alsınlar. Söylediğim mahzurları giderecek şekilde yeni baştan tertibetsin.

Bir de derelerde, göllerde avlanmalardan bahsedilmektedir. Bunun orman kanunu ile ve orman mevzuatı ile alâkasını anlamakta ben güçlük çekmekteyim. Elimizde su mahsulleri kanunu tasarısı vardır, halen Meclistedir. Bu kanunda buna dair tahdidî hükümler vardır. Şu mevsimlerde ve şu vasıtalarla balık avlanabilir, diye zabıta hükümleri mevcuttur. Dinamit ve bomba gibi patlayıcı maddelerle, zehir ve zehirli otlarla balık avlanamaz, diye hükümler sevk edilmiş ve müeyyideler de vaz'olunmuş bulunmaktadır. Orman Kanunu içinde, Su Mahsulleri Kanununu alâkadar edecek olan bir hükmün bulunmasında hiçbir fayda yoktur ve kanaatimce tamamiyle haşivdir. Bu hükmün mutlaka buradan çıkarılması lâzımdır.

Orman içerisinde ve civarında bulunan vatandaşların orman içine girerek avlanmalarını menetmek, bunların hayatlarını tehlikeye koymak olur, fuzuli bir hüküm yürütmüş oluruz.

Bununla, ormancı ile vatandaşı daima karşı karşıya mücadeleye sevk etmiş olacağız.

Komisyondan tekrar rica ediyorum, maddeyi yeni baştan tetkik imkânını bulsunlar. Bir takrir arz ediyorum, kabulünü rica ederim.

REİS — Şefik Çağlayan, buyurun.

ŞEFİK ÇAĞLAYAN (Muş) — Muhterem arkadaşlar, ormanlık sahalarda bir nizamın, disiplinin ve otoritenin teessüs edebilmesi için orman sahasının tefrik edilmesi ve bir müeyyideye bağlanması lâzımdır. Bu bakımdan, bâzı müeyyidelerin veya teessüs edecek nizamların da bu kanunda yer alması icabeder. Bâzı arkadaşlarım dediler ki; 14 ncü maddenin (C) fıkrasında sahlep, kitre, soğan, alıç ve emsali gibi orman mahsullerinin bir izne, her hangi bir müsaade ve yasağa tâbi olmadan vatandaşlar tarafından sökülüp kesilmesi meselesi...

Haddizatında bu, bir nizamın teessüsü için konmuş bir müeyyidedir. Hiçbir zaman orman idaresi tarafından bu kabîl tâli mahsuller toplanmış ve kıymetlendirilmiş değildir. Bu kabîl tâli mahsuller tamamen, gerek orman içerisindeki köylüler, gerekse orman civarındaki köylüler tarafından her zaman toplanarak kıymetlendirilmiş ve pazara götürülerek satılmıştır. Bu hususta ne orman idaresince her hangi bir tazyika veya müşkülâta mâruz bırakılmış, ne de mahkemeye intikal etmiş bir durum vardır. Ancak bir nizamın teessüsü vardır.

Muhterem arkadaşlar, orman içerisinde birçok yangın sahaları vardır. Birçok fidanlıklar vardır. Birçok yeni yeni, genç nesiller, tohumlanmış sahalar vardır. Bu kabîl kıymetli mahsuller için her hangi bir nizam koymadığımız takdirde köylü istediği zaman orman sahası içine girer ve tohumlanmış sahalardaki tohumlu yerleri tahribederler. Orman mıntakasında bulunan arkadaşlarımız bilirler ki, orman içinde gezen dağ köylüleri ya ellerinde bıçak veya omuzlarında balta ile gezerler. Bahsedilen maddelerden birini toplamak için girdiği ormanda bir fidanı veya bir ağacı da tahribetmektedirler. Şu halde bu müeyyide bu nizamı tesis etmek içindir. Muayyen zamanlarda orman idaresi tarafından ilân ediliyor. İzin dediğimiz zaman muayyen formaliteler akla gelmesin. Bu bütün köylülere ormana girme ve bu tâli orman mahsullerinin toplama zamanı ve müddetini gösterir mahiyette ilânıdır ve filân mevsimde, filân zaman içinde, deniliyor. O zaman ormana girilirse ormancı da yapılanlara, toplananlara nezaret etmek imkânını bulmaktadır. Bu 38 nci maddede de vardır.

Muhterem arkadaşlar, ikinci bir nokta var, bâzı arkadaşlarımız dediler ki, orman içindeki göllerde, derelerde ve nehirlerdeki avlanmayı yasak etmiyelim.

Arkadaşlar, elbetteki göllerde, derelerde, nehirlerde avlanma hiçbir zaman ormancıları alâkadar etmez. Esasen orman içi bu gibi yerlerdeki avlanmayı Kara Avcılığı Kanunu ile tahdid edilmiştir. Bugün yürürlükte bulunan ve tatbikatı ormancılara verilen Kara Avcılığı Kanununda bu hükümler mevcudolduğu halde orman sahalarında böyle bir müeyyideyi nasıl kaldırabiliriz? Böyle bir kanun hükmüne muvazi olarak konmuş ve bir nizam altına alınmıştır. Emin olunuz ki bunlar pek o kadar ehemmiyetli şeyler değildir. Onun için bu madde üzerinde bu kadar telâşa lüzum yoktur.

Bâzı avcılıkları himaye için Kara Avcılığı Kanununda muayyen mevsimlere inhisar ettirilmiştir. Aynı zamanda orman içindeki tâli mahsullerden orman idaresi muayyen mevsimlere inhisar ettirilmek suretiyle avlanır, vatandaş gidip parasız olarak toplar, nizamı, disiplini tesis için bu müeyyide ortaya konmuştur, kabul etmelerini muhterem arkadaşlarımdan rica ederim.

REİS — Ali Ünlüsoy?... (Yok sesleri).

Encümen buyurun.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — On beşinci maddenin son fıkrasında, «ormanlarda veya ormanların göl veya derelerinde avlanmak yasaktır», denilmektedir.

Bu fıkra üzerinde Sayın İzzet Akçal arkadaşımız; bu maddeyi komisyon alsın, bu kısım üzerinde dursun ve vatandaşın avlanma hakkını tanısın, şeklinde beyanda bulundular.

Biz bu maddeyi, Kara Avcılığı Kanununun sekizinci maddesine müstenidolarak buraya aldık, zaten o kanunda izin için esas konmuştur. Ormanlarda yaşıyan yabani hayvanları Kara Avcılığı Kanunu tesbit etmiştir. Bunlar vaşak, kurt, kaplan, sırtlan ve buna mümasil hayvanlardır. Bunların her mevsimde avlanmasını kabul etmiştir. Yalnız hangi yerlerde ve hallerde avlanılmıyacağını, yasak olduğunu da saymıştır. Orman içlerinde, sahipli arazide izin almak-

sızın avlanmanın yasak olduğu kaydını koymuştur. Bunun bir mahzuru yoktur. Öteki kanunun yaşaması bakımından buraya konmuştur. Öyle tahmin ediyorum ki, İzzet Akçal arkadaşımız tatmin edilmiştir.

İZZET AKÇAL (Rize) — Göl ve dereler de?

HÜSEYİN AGUN (Devamla) — Göl ve dereler mevzuunda arkadaşım lüzumlu izahatı verdiler. Bunları memleketimizin en güzel balıklarını ihtiva ederler. Buralarda bomba ve saire ile avlanmanın yasak olduğu ve avlanmanın izne bağlandığı tesbit edilmiştir. Hiçbir suretle zannetmem ki, bu izne bağlı avcılıktan dolayı bir vatandaşa mâni olunsun ve mağdur edilsin.

REİS — Doğan Köymen. Yok mu efendim? (Yok sesleri)

Cemal Tüzün.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlar; bâzı arkadaşlarımızda hâkim olan zihniyet, gerek hükümet tasarısında, gerek iki senedir fâsılasız çalışmalarla encümenin vücuda getirdiği tasarılarda yalnız ve sadece ağaç ve orman düşünülmüş ve bütün hükümler köylünün aleyhine vaz'edilmiştir. Arkadaşlarımız böyle bir kanaatin tesiri altında bulunmaktadırlar. Şunu arz etmek isterim ki, ormanı ve köylüyü birbirinden ayırdetmek hiçbirimizin aklından geçmez, hiçbirimizin kârı değildir. Çünkü bunlar birbirinden ayrılmıyan mevzulardır. Muhterem Sabri Conkar arkadaşımız Almanya'dan bahsettiler. Ben kendileriyle beraberim. Yalnız burada Muhterem Meclis Reisimizin Almanya'da iken müşahade ettikleri ve bize izah ettikleri bir misal vardır, onu da arz edeyim. Kendileri Almanya'ya gittiklerinde bir köyü teşrif ediyorlar, orada bir hâdise ile karşılaşıyorlar. Bir genç kızla bir genç adam nişanlanıyorlar ve sevinçlerinden ormanlara, kırlara çıkıyorlar, bu arada fazla memnuniyetinden delikanlı hopluyor, bir ağaçtan bir dal kırıyor. Kız bunu görünce yüzü sararıyor ve yüzüğünü çıkarıp, iade ediyor ve ben seninle evlenemem diyor.

Meclis Reisimiz Almanya'da orman ve ağaç sevgisi hakkında işte böyle bir misal söylemişlerdi. Ağaç ve orman sevgisini hakiki mânasiyle anlıyalım. Biz de ormanlar tamamen serbesttir diyelim, ondan sonra bu hükümleri çıkaralım. 3116 sayılı Kanun 1937 senesinde mevkii meriyete girmiştir. Ondan evvel 85 yıl bu memleket ormanları Hoca Ali Rıza'nın meydana getirdiği nizamname ile idare edilmiştir. Ondan sonra 1937 de 3116 sayılı Kanun çıkmıştır. İçimizde avukatlık ve hâkimlik yapan kıymetli arkadaşlarımız vardır; o günden bugüne kadar bir orman memurunun bir vatndaşı balık avladığından veya soğan çıkardı diye muhakemesine şahidolmuşlar mıdır? Böyle bir şey yoktur. Meseleyi Şefik Çağlar ve Hüseyin Agun arkadaşım izah ettiler. Köylünün aleyhine hiçbir hüküm yoktur.

Arkadaşlar, orman hudutlarını tahdidetmeye mecburuz. Millî servetin içerisinde orman idaresinin hiç haberi yokken vatandaşı istediği gibi kök söker, ağaç keser diye salıvermenin mahzurları saymakla bitmiyecek kadar çoktur. Bilhassa arkadaşlar, orman yangınları böyle uluorta müdahalelerden gelmektedir. Bu yangınları önlemek bakımından, yeni nesli ve tohumlanan sahaları muhafaza bakımından bu gibi basit formalitelere tâbi tutulması keyfiyeti bizatihi köylünün, köylü demek olan vatanın, vatan demek olan ormanın korunması için bu maddenin aynen kabulünü istirham etmekteyim.

REİS — Kifayeti müzakere takriri var, bir arkadaşa söz verdikten sonra takriri reyinize arz edeceğim.

Mustafa Reşit Tarakçıoğlu.

MUSTAFA REŞİT TARAKÇIOĞLU (Trabzon) — Arkadaşlar; bu 15 nci maddenin bilhassa (C) fıkrası memnu olmaması lâzımgelen bâzı hususları menediyor. Ben bunu kabili tatbik görmüyorum. İzah edeceğim. Bu fıkrayı buraya koyan hâkim zihniyet, zannediyorum ki, «ormanda yangın çıkıyor, kimin yaptığı belli olmuyor. En iyisi mi ormana kimseyi sokmıyalım. Ormana giriş daima malûmatımız dâhilinde olsun.» Düşüncesidir. Hâkim zihniyet daima bu. Çünkü 16 madde diyor ki «efendim, işte bu A, B, C fıkralarında zikredilen orman artıklarından istifade etmek için orman memurlarından izin almak lâzımdır.» Güzel. Muntazam, mazbut, gidecek orman memuruna. O da diyecek ki, «git, kuru dalları al» Bu çorbadan ağzı yananların yoğurdu üfliyerek içmesi kabilinden olsa gerek. Ormanların böyle hakikaten yangınlar neticesinde mahiv ve heba olmasından korkan ormancı arkadaşlarımızın ağzı yan-

mış ve bu kayıtları buraya sokmuşlardır. Ama arkadaşlar; bal tutan parmak yalar derler. Arazisi olan köylü işini yürütür. Fakat fakir halk ne yapsın. Ormandan kuru yaprak dahi alamazsın dersek hayvan sahibi köylüler ne yapar arkadaşlar? Benim, mebusu bulunduğum Trabzon vilâyetinin mesahai sathiyesi küçüktür. Orada toprak azdır. Fakat bu küçük vilâyetin beslediği hayvan miktarı 400 bini aşıyor. Bu dört yüz bin hayvan yazın otlaklıklarda otlar. Fakat kışın nerede barınır? Ahırlarda. O hayvanlar kışın ahırlarda kuru yaprak ile beslenirler. Kuru yaprağı da ormandan almayı menedecek olursanız bu adamları nasıl tatmin edeceksiniz.

Dağın sathı mâili 80 derecedir. Bir ev dibinde bir ev ortasında.. Şimdi menediyorsun sen yaprağı. Kimden?.. Bu ormanın kenarında yaşıyan insandan.. Meselâ bir kadıncağız gelecek, orman memurunu bulacak, ben şurdan kuru yaprak alacağım beyefendi, diyecek. Nerede orman memuru; nerede vatandaş... Arkadaşlar Allah aşkına kendi kendimizi aldatmıyalım. Kuru yaprağı kuru dalı almıyacak da ne yapacak vatandaş?.. Alacak arkadaşlar. Zira 4 yüz bin hayvan yetiştiriyor yumruk kadar yerde. Kuru yaprak almıyacaksın; kuru dal da almıyacaksın. Olmaz arkadaşlar. Kuru dal yangın yapıyor; çıkar ormandan dışarı... (Bu hususlarda hüküm var beyefendi sesleri) Ne hükmü var kardeşim... Biz kereste almak için orman memurunu zor buluyoruz. Kadıncağız sırtı ile kuru çalı getirmek için orman memurunu bulacak; sen de buna inanarak buraya hüküm koyuyorsun. Bu memlekette bu hükmü tatbik edeceksin öyle mi? İnsaf etmeli.. Bu madde gayrikabili tatbiktir. Rica ediyorum böyle tatbiki mümkün olmıyan hükümleri kanundan çıkaralım. Kuru ot, dal gibi hususların bu maddeden çıkarılmasını teklif ediyorum, lûtfen kabul buyurun.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN ADINA VACİD ASENA (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar, kanun metninde tasrih edilen izin kelimesi ferdi müracaatlara mâtuf bir hüküm mahiyetinde değildir. Bu izin hükmü, Kara Avcılığı Kanununda olduğu gibi umumi ve devridir. Orman İdaresi hangi aylarda ormanlardan bu maddede tasrih edilen mahsulâtın toplanabileceğini, usulen ilân eder. Nitekim Kara Avcılığı Kanununa göre av mevsimini resmen tesbit edebilir ve şu tarihten şu tarihe kadar avlanmak yasaktır, şu tarihten sonra şu tarihe kadar avlanılması caizdir, şu hayvanların avlanması serbesttir diye. Binaenaleyh, Reşit Tarakcıoğlu arkadaşımızın ileri sürdüğü hususlar yerinde değildir. Bu itibarla orman idaresi lâzımgelen her türlü tedbiri almakla mükelleftir.

A. FEYZİ ATAHAN (Hatay) — Bir sual soracağım, efendim.

REİS — Bir dakikanızı rica ediyorum, sual var efendim.

A. FEYZİ ATAHAN (Hatay) — Gerek encümen, gerekse bâzı arkadaşlar kanun imal ederken Meclis olarak vâzıı kanun mevki ve vazifesindeyiz. Kanunu imal etmek vazifemizdir. Burada kanunun imali mevzuubahistir. Bunu hukuk nasvonu ile nasıl telif edersiniz? Biz kanunu tatbik etmeyiz, kanunu imal ederiz. Kanun imal ederken de ihmal cihetini hiçbir zaman düşünmeyiz.

VACİD ASENA (Devamla) — Feyzi Bey arkadaşımıza cevap verirken halen mer'i olan 3116 sayılı Orman Kanununun sureti merivetine ait bir nizamname olduğunu belirtmek isterim. Arz ettiğim hususata ait kayıtlar orada da teyiden mevcuttur. Bir kanun maddesi, yalnız bir kelimesi üzerinde durulmak suretiyle dondurulmaz, onun imali lâzımdır ve şartı asli de budur.

Kanunun tatbikatında idari makamların göstereceği dikkat ve itina hükümlere her türlü genişlik ve küşayişi verecektir.

Mevzudaki mâna ve ruh da budur. Tereddüt ve endişeye komisyon olarak mahal görmüyoruz.

SAMİ ORBERK (Trabzon) — Biz bu endişeyi bütün vilâyet için görüyoruz.

VACİD ASENA (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, izin kelimesini şu şekilde mütalâa etmek lâzımdır. Bu maruzatım aynen zapta geçeceğine göre kanunun tatbikatında her türlü iştibah ve tereddüt husule geldiği zaman elbette zabıtlara müracaat edilir ve ona göre hareket edilir. Tekrar arz ediyorum; bu madde hükmüne giren her hangi bir mahsul için şahsi olarak bir müracaat yapabilir. Fakat bu mevzu ile istihdaf edilen mâna idari ve devrî olarak muamele ifasını mutazammın bulunmaktadır. Umumi mahiyette orman idaresinin re'sen ittihaz etmesi icabeden tedbirler cümlesinden bulunmaktadır.

REİS — İhsan Güleç.

İHSAN GÜLEZ (Bolu) — Muhterem arkadaşlar, basit gibi görünen mevzuun uzun uzun münakaşasını yapıyoruz. Orman Kanununun maddeleri uzun uzun müzakere edildi. Bâzı arkadaşlar bu kanunun çıkmıyacağı endişesini izhar ediyorlar. Bu itibarla bir zihniyetin münakaşa ve tahlili burada Heyeti Umumiyede karara bağlanması icabeder.

Orman içerisinde oturan vatandaşlara ya emniyet ediyoruz veya etmiyoruz. Heyeti Umumiyede tekrar tekrar bir maddenin, gayet ehemmiyetli bir maddenin çıkarılması için komisyonca ısrar ediliyor. Ormancı arkadaşlarımız da musirren, 20 senedir bu madde var; bir defa tatbik edilmedi, usulen kalsın, diyor.

Hayır arkadaşlar... Hepimiz vatandaş haklarının en hassas müdafileri olarak burada bulunuyoruz. (Bravo sesleri) Bu madde tatbikatta 20 senedir tatbik edilmedi ise bugün de lüzum yoktur. Vatandaşın başında Demokles'in kılıcı gibi durmasına yer yoktur, yok alıç toplama, yok ahlat toplama, yok balık tutma gibi bir haşiv hükme lüzum yoktur. Hem ormanı muhafaza edeceğiz, hem de vatandaşların hakkını müdafaa edeceğiz, arkadaşımın dediği gibi.

Madde metnine gelince, hakikaten vatandaş alıç toplıyacak, ahlat toplıyacak, balık tutacaktır. Bunu Orman Kanununun memnuiyet maddeleri içine sokmaya lüzum yoktur.

Komisyon namına söz söyliyen arkadaşımız, bu izne bağlı olsun ve zamanını ve şartlarını orman idaresi tesbit etsin, ilân etsin buyurdular.

38 nci maddede beyan edilen memnuiyet maddelerine istinaden isteklilere izin vermek orman idaresine aittir, şahsi olarak o da orman idaresinin takdirine bağlı olmak üzere izin verebilir, diye gayet vazıh olarak belirtiyor. O bakımdan 14 ncü maddenin C fıkrasının maddeden çıkarılması hususunda teklifim var, kabulünü rica ederim.

Esasen bunun müeyyidesi nedir arkadaşlar? 10 liradan 100 liraya kadar para cezası. Orman kenarındaki köylü, beş balık avlıyabilmek için beş saat ötedeki bölge şefinden izin alacak. Tatbik kabiliyeti olmıyan bir hüküm. Bu münasebetle komisyondan şunu rica ediyorum, biz de realitelerin içinden geldik. Heyeti Umumiyenin müşterek arzusu olarak beliren hususlarda bu kadar inat ve ısrar etmesinler.

REİS — Encümen. (Kifayet var sesleri) Encümen söz istedikten sonra kifayeti reye koyamam, daha sonra da bir mebusa söz vermek mecburiyetindeyim.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Muhterem arkadaşlar, sahlep, soğan, kocayemiş; alıç, kestane, harnup, ahlat; bunların çıkarılmasını biz zaten mevzuubahsetmiştik. Başlangıçta bunları söylemiştik. Affınıza sığınarak arz etmek isterim ki, bu madde uzun münakaşalara yol açmıştır. Biz de bu maddenin bir sonuca bağlanmasını istiyoruz. Ormanlardan kozalak toplamak öyle göründüğü gibi tabiî bir şey değildir, bunun da bir sebebi, teknik bir ciheti vardır. Sahlep ve saire ile mukayese etmiyelim. Bir ihlamur çiçeği için bir ağaç kesildiğini unutmıyalım. Arz ettiğim maddeleri çıkaralım, müsaade edin de gerisi kalsın. Çünkü bu madde üzerinde daha aşağılara akseden kısımlar vardır, onları da bozmak lâzımgelecek. Böyle her madde üzerinde saatlerce konuşuyoruz, sizlerin de sabırlarınız tükenmektedir ve komisyona, hepsini silsin, diyorsunuz. Ama bunların içinde lüzumlu telâkki ettiklerimiz vardır ve bunların çıkarılmasına müsaade etmek yerinde olmaz. Meselâ; ormandan serbest tohum çıkarılmasını kabul edersek o zaman tabiî tebezzür olmaz. Av mevzuunda ise, Kara Avcılığı Kanunu halen mer'idir. Biz oraya atfen bu hükümleri buuraya almış bulunuyoruz.

İZZET AKÇAL (Rize) — Bu maddenin kanundan çıkarılmasına komisyon muvafakat etmiyor mu?

HÜSEYİN AGUN (Devamla) — Kara Avcılığı Kanununda mevcut bir maddeyi komisyon çıkarmak salâhiyetini kendisinde görmez. Bu, o kanuna atfen Hükümet teklifinde yer almış, biz de muvafık bulduk ve ipka ettik. Arkadaşımız bu hükmün kaldırılmasını istiyorlarsa, Kara Avcılığı Kanununun bu maddesinin ilgası hakkında bir teklif getirirler.

NÂZIM BATUR (Kastamonu) — Maddenin bu kanunla alâkası yok.

HÜSEYİN AGUN (Devamla) — Nâzım Beyefendi, ben de (c) fıkrasını okudum. Orada ormandaki avcılıktan da bahsetmektedir. Bu-

nu biz yapmadık, mevcut bir hükme göre buraya aldık.

REİS — Feyzi Atahan'ın bir suali var, buyurun.

FEYZİ ATAHAN (Hatay) — Ormanlarda avcılık edebilmek için âmir mesele nedir? Ben anlıyamadım. Sonra, bâzı hayvanlar vardır ki, ormanları tahribetmektedir. Sürek avcılığı mefhumuna dair mütalâ buyuruldu. Köylerdeki avlar esasen bu muzır hayvanları avlamak için tertibedilir.

REİS — Efendim, Feyzi Beyin bu suali sabahki celsede cevaplandırılmıştı.

HÜSEYİN AGUN (Devamla) — Efendim, müsaade ederseniz bir daha izah edeyim.

Muhterem arkadaşlar, sürgün avı için bu kanunun bir mânii yoktur. Kara Avcılığı Kanunu vardır ve bu kanun ona hiçbir mâni teşkil etmemektedir. Karar verdikleri zaman kendileri tamamen serbest bırakılıyor. Böylece kara avcılığında madde vardır. Esasen bâzı hayvanların avlanması da mevsime tâbidir. Ormanlar kendi bünyelerinde çok kıymetli hayvanları muhafaza etmektedir. Bunlar bu memleketin millî serveti meyanındadır. Bunlar üzerinde de hassasiyet gösterilerek bu yasak hükümler konmuş, fakat bunlar 16 ncı maddeye göre izne tâbidir. Hiçbir para alınmadan senelik avlanma izinlerini orman idaresi verecektir.

REİS — Reşat Akşemsettinoğlu.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Muhterem arkadaşlar, bu mevzu bugünkü tatbikatiyle vatandaşla ormancı arasındaki birçok ihtilâfların sebebini teşkil etmesi itibariyle tekrar söz aldım.

3116 sayılı Kanunun 28 nci maddesine tekabul eden bu (C) fıkrası da ormanlardan kuru ağaç, sahlep, mantar, kitre ve saire gibi toprak mahsulünün ve mayvaların çıkarılmasını yasak etmektedir. Şimdi, arkadaşlarım yaşıyan kanunda bu var, yeni kanunda da bu olduğuna ve yeni kanun da bu olacağına göre, neye zahmet edip yeni kanun getiriyoruz? (Bravo sesleri) Eski kanun tatbik edilir. Cemiyetin büyük mânada bu yüzden ıstırap çekmesine nihayet vermek vâdinde bulunan iktidarımızın getirmiş olduğu yeni kanunda elbette ki, bu mühim maddeler üzerinde hassasiyetle durmak, birer mebus olarak bölgelerimize karşı, vatandaşlara karşı bizim borcumuzdur.

Anlaşılmaz bir sebeple 28 nci maddede balık avlanması memnuiyetine dair bir hüküm yoktur. Yeni Orman Kanununun birinci maddesinde diyor ki; ağaç ve ağaçlık yerler ormandır. Nehir ve gölleriyle orman demiyor. Ama biz yeni kanunda nehir ve göllerle orman yaptık.

Arkadaşlar, Kara Avcılığı Kanunu vardır. Kara Avcılığı Kanununda hangi zamanlarda avlanılacağı tamamen gösterilmiştir, birtakım esaslar vaz'edilmiş olmasına rağmen biraz daha ileri giderek, bir tahdit koymak kanaatimce adilâne değildir. Eğer burada komisyon ısrar ederse kanaatimce adilâne düşünmek halinden rücu ediyorlar, çok rica ederim, vatandaşlarımızı ormandan çıkarmalıyız dedik, hayır dediler, çıkarmıyoruz, dediler, ormanda bütün vatandaşlar kalacak, Türkiye'de dokuz milyon insan orman içinde kalacak, orman ile ağaç ile insanları telif edeceğiz, kalkındıracağız, dediler.

Köylüler ormandan kitre toplıyacaklardır, yaprak, alıç ve sair, bunlara benzer meyvalar toplıyacaklardır. Sekiz saatlik mesafeden gelerek orman içinden toplıyacağı şeyler için kimden izin alacaktır? Orman memurundan mı? Bu, sarahaten ifade edilmemiştir. Kimden izin alacaktır? Bakım memurundan mı? Bölge şefi mi? Şefliğe nihayet verdiğimizi söylerken orman teşkilâtındaki bir kimseye şeflik adı mı verecegiz?

ŞEFİK ÇAĞLAYAN (Muş) — Efendim, âmiyane bir eda ile meslek mensuplarına hakaret ediyor, küçümsüyor onları.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Komisyonu adilâne düşünmemekle itham ediyor, komisyona hakaret ediyor, meslek mensuplariyle alay ediyor.

REİS — Müsaade buyurun, efendim.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Devamla) — Hiç kimseyi tahkir etmek, küçümsemek aklımdan bile geçmez, kimseyi itham etmiyorum. Vatandaşlarımızı fazla mağdur eden bir mesele üzerinde hassasiyetimin tezahürüdür. Sayın İzzet Akçal arkadaşımızın (C) fıkrasının kaldırılması hakkındaki takriri çok yerindedir, biz, tatbik edilemez şekilde bir kanun istemeyiz. Kanun kanundur. (Bravo sesleri)

Hatırlarsınız, yürürlükte olan kanunda, hayvanların, keçilerin ormana sokulmaması hakkında bir madde vardır. Seçimlere yakın gün-

lerde, 8 - 10 gün evvel bir emir çıkmıştır. Toplayın hayvanları, sürün keçileri gibi maddelerden istifade edenler bulunabilir. Endişemiz tatbikattan gelmektedir. Onun için gerek hükümetten ve gerekse encümenden rica ediyorum. Bu fıkranın kaldırılması yolundaki teklifi tasvip buyursunlar, biz de bu mevzu üzerinde daha fazla durmıyalım ve sâlim bir neticeye varalım.

Hepinizi hürmetle selâmlarım.

REİS — Kifayeti müzakere takririni okuyacağız, efendim, daha söz almış beş arkadaşımız var.

Yüksek Reisliğe

Orman Kanununun (14) ncü maddesi hakkında yapılan müzakerelerden kâfi derecede tenevvür edilmiştir. Müzakerenin kifayetini teklif ve arz eylerim.

Antalya Mebusu
Kenan Akmanlar

REİS — Efendim, takriri reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Madde hakkında verilmiş olan takrirleri okuyoruz, efendim.

Riyaset Makamına

Şifahen arz ettiğim mucip sebepler dolayısiyle Orman Kanununun 14 ncü maddesinin baş tarafına aşağıdaki fıkranın ilâvesini arz ve teklif ederim.

Madde 14. — Devlet ormanlarında muhafaza:

Orman teknik mühendis veya yardımcı memurları sınırlanmış 10 000 - 20 000 hektar vüsatindeki bir orman işletmesi cüzütamının içine veya bitişik işletmelerin en münasip yerine memurlar binasını yapmak suretiyle yerleşerek oturur ve dâhilden harice bir koruma denetlemesi yapmala mükelleftir. Bu korumaya rağmen

Yozgad Mebusu
Ali Ünlüsoy

B. M. M. Başkanlığına

Şifahen verdiğim izahata dayanarak 14 ncü maddenin B fıkrasının sonuna:

«Her hangi bir sebep ve maksatla orman içindeki bütün ağaç ve nebatlara hastalık âmillerinden birini aşılamak ve bulaştırmak.» cümlesinin ilâvesini teklif ederim.

Aydın Mebusu
Nihat İyriboz

Yüksek Riyasete

14 ncü maddenin C fıkrasının maddeden çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Bolu Mebusu
İhsan Gülez

Yüksek Reisliğe

Orman kanunu lâyihasının 14 ncü maddesinin C fıkrasının çıkarılmasını arz ve teklif eerim.

Malatya Mebusu
Nuri Ocakcıoğlu

Yüksek Riyasete

C fıkrasının kaldırılmasını arz ve teklif ederim.

Rize Mebusu
İzzet Akçal

B. M. M. Başkanlığına

14 ncü maddenin (C) fıkrasının birinci satırındaki (soğan) kelimesi yerine:

«Yabani nebatların soğan ve yumruları, tıbbi ve sınai nebatlar» cümlesinin konmasını teklif ederim.

Aydın Mebusu
N. İyriboz

Yüksek Reisliğe

14 ncü maddenin C fıkrasından (ormanlarda veya ormanların göl veya derelerinde avlanmak) kaydının çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Rize Mebusu
İzzet Akçal

Yüksek Riyasete

Şifahen arz ettiğim sebeplerle 14 ncü maddenin C fıkrasından sahlep, kitre, soğan, kocayemiş, alıç, ahlat gibi toprak mahsulü ve meyvalarla bu fıkranın son satırından «ormanlarda veya ormanların göl veya derelerinde» cümlesinin çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Kastamonu Mebusu
Nâzım Batur

Reisliğe

C fıkrasındaki kuru yaprak, kuru dal, her çeşit orman artıkları... cümlelerinin çıkarılmasını teklif ederim.

Trabzon Mebusu
Reşit Tarakçıoğlu

B. M. M. Başkanlığına

Arz etiğim sebepler dolayısiyle aşağıdaki D fıkrasının 14 ncü maddeye ilâvesini yüksek tasvibinize arz ederim.

D Her ne sebeple olursa olsun ateş yakmak yasaktır.

Aydın Mebusu
Nihat İyriboz

REİS — Okunan takrirlerden en aykırısı maddeye ilâve yapılması hakkında olanlardır. Ali Ünlüsoy'un takriri bir fıkra ilâvesi hakkındadır. Evvel emirde bu takriri okuyup reyinize arz edeceğim.

(Ali Ünlüsoy'un takriri tekrar okundu.)

REİS — Encümenin mütalâası?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Teşkilâta ait bir hükümdür. Bu kanunla alâkası yoktur. Usulen reye konmaması lâzımdır.

REİS — Takririn nazarı dikkate alınması hususunu reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Takrir nazarı dikkate alınmamıştır.

Nihat İyriboz'un (D) fıkrası için bir takriri var fıkrayı okutuyorum:

«D) Her ne sebeple olursa olsun ateş yakmak yasaktır.»

REİS — Encümenin mütalâası?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — İştirak ediyoruz.

REİS — Takriri nazarı dikkate alanlar... Almıyanlar... Takrir nazarı dikkate alınmıştır.

(C) fıkrasının maddeden çıkarılmasına ait takrir 3 tanedir. Hepsi de (C) fıkrasının maddeden çıkarılmasına mütaalliktir. Takrirleri tekrar okuyoruz.

(C) fıkrasının maddeden çıkarılmasına dair İzzet Akçal, Nuri Ocakçıoğlu ve İhsan Gülez'in takrirleri tekrar okundu.)

REİS — Encümenin mütalâası?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — İştirak etmiyoruz.

REİS — (C) fıkrası hususundaki takrirleri nazarı dikkate alanlar işaret buyursunlar... Almıyanlar... Nazarı dikkate alınmıştır.

Madde, (C) fıkrasına ait takrirlerle beraber encümene iade edilmiştir.

(B) fıkrasına ait bir takriri tekrar okuyoruz.

(Nihat İyriboz'un (B) fıkrası hakkındaki takriri tekrar okundu)

REİS — Takriri nazarı dikkate alanlar... (Soldan : encümenin mütalâası nedir? sesleri).. Encümenin mütalâası nedir?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Efendim, bu hususta kanunda zaten ayrı bir madde var.

REİS — Encümen kanunda ayrı bir madde bulunduğunu söylüyor. Bu duruma göre takriri nazarı dikkate alanlar lûtfen işaret etsinler. Nazarı dikkate almıyanlar... Takrir nazarı dikkate alınmamıştır. C fıkrası Encümene iade edildiği için maddeyi reyinize arz etmiyorum.

MADDE 15. — Ormanın gelişmesi için idarenin fennî maksatlarla yapacağı ameliyat dışında; 14 ncü maddenin (A) bendinde yazılı fiillerden fidan sökmek veya dal kesmek ile orman hasılatı elde etmek üzere aynı maddenin (B) bendinde ve muhtelif faydalar sağlamak için (C) bendinde yazılı fiil ve hareketleri yapmak, orman idaresinin izin ve müsaadesine bağlıdır.

REİS — Bu maddenin, encümene iade edilen 14 ncü madde ile alâkası var mı? (Var sesleri). 14 ncü madde ile alâkalı bulunduğu için maddeyi encümene iade ediyoruz.

MADDE 16. — Devlet ormanlarının hudutları içinde, mevzu hükümlere göre maden ocakları araştırma veya işletme ruhsatnamesi ve imtiyazı verilebilmesi için Ziraat Vekâletinin muvafakatini almak şarttır.

Ruhsatname veya imtiyaz almış olanlarla, ruhsatname veya imtiyaz alacaklar, işe başlamadan evvel çalışma sahalarını orman idaresine haber vermeye ve ormana zarar gelebilecek hallerde, orman idaresinin göstereceği tedbirleri almaya ve yapmaya mecburdurlar.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Devlet ormanları içinde bu ormanların korunması, istihsal ve imarı ile alâkalı olarak yapılacak her nevi bina ve tesisler müstesna olmak üzere; her çeşit bina ve ağıl inşaası ve hayvanların barınmasına mahsus yerler yapılması ve tarla açılması, iş-

lenmesi, ekilmesi ve orman içinde yerleşilmesi yasaktır.

Devlet ormanlarının her hangi bir suretle yanmasından veya açıklıklarından faydalanılarak işgal, açma veya her hangi şekilde olursa olsun kesme, sökme, budama veya boğma yollariyle elde edilecek yerlerle buralarda yapılacak her türlü yapı ve tesisler, şahıslar adına tapuya tescil olunamaz. Buralara doğrudan doğruya orman idaresince el konulur.

Ormanlarda umumi sıhhat ve emniyet ve menfaat icabı veya estetik ve turistik bakımdan yapılacak her nevi bina ve tesisat ile orman hasılatı işleyeceklerin ve kullanacakların yapacakları bina ve her nevi tesisat için Ziraat Vekâletinden izin alınır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen?

Buyurun Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Efendim; yangınlar muhtelif sebeplerle ika edilmetkedir. Bunların bir tanesi, arazi açmak hevesiyle yapılmaktadır. Yangından dolayı açılan arazinin şahıslara temlik edilmemesi hakkındaki hüküm yerindedir.

Orman yangınlarının bir sebebi de arkadaşlar; o civar insanlarından bâzıları, hattâ bâzı tüccarlar bu ormandan kereste istiyorlar. Orman idaresi fennî sebepler dolayisiyle bu müsaadeyi vermiyor. Öyle mi diyorlar ve ormana ateş veriyorlar, yakıyorlar. Ondan sonra ormandaki enkaz satışa çıkarılıyor. Onlar, muazzam bir orman sahasının yanması pahasına maksatlarına ermiş oluyorlar. Onun için bu maddenin 2 nci fıkrasının sonuna, «ve yangın enkazı hiçbir surette satış ve istifadeye arz edilemez.» İbaresinin ilâvesini faydalı buluyorum. Arkadaşlar orman yangını ile yüz binlerce, hattâ milyonlarca liralık zarara uğranıyor. Bırakın 5 - 10 bin liralık enkaz da heba olsun. Böylece hiç olmazsa normal müracaatı ile elde edemediğini ormanı yakmak suretiyle elde etmeyi düşünen adam ümidini kessin. Bunun için bir de takrir takdim ediyorum kabulünü rica ederim.

REİS — Sabri Çonkar.

SABRİ ÇONKAR (Bolu) — Arkadaşlar, 17 nci maddenin ikinci bölümünde şu tadilin yapılmasını lüzumlu ve faydalı görüyoruz. Bunu aynen okuyoruz. «Devlet ormanları içinde bu ormanların korunması, istihsal ve imariyle alâkalı olarak yapılacak her nevi bina ve tesisler müstesna olmak üzere; her çeşit bina ve ağıl inşası ve hayvanların barınmasına mahsus yerler yapılması, tarla açılması, işlenmesi, ekilmesi ve orman içinde yerleşilmesi sayaktır.» Fıkranın sonuna şu hükmün ilâve edilmesini rica ediyoruz. «Ancak kadim yayla evleri bu hükümden istisnadır.»

Arkadaşlar, memleketimizde ormanlık bölgelerde beslenen büyük ve küçük baş hayvanların sayısını bir defa göz önünde tutalım. Bunların millî iktisadiyattaki yerini de tetkik edelim ve ondan sonra ormanlık bölgelerin iklim şartlarını, beslenme şartlarını tetkik edelim. Bunlar hepinizce malûmdur. Bu sebeple huzurunuzu fazla işgal etmiyeceğim. Biz yayla evlerinin yeniden yapılmasını çok zararlı buluyoruz. Bunların yapılmaları hakkında bir çoklarımız bilgiye sahibiz. Ormandan fazlaca tahribe sebebiyet veriyorlar. Onun için biz ormanın muhafazasında kesin bir had bakımından bu hükümleri koyalım. Fakat vaktiyle yapılmış olan yayla evlerinin tekrar yapılmasını yasak ettik ama tatbikatta birçok misaller var. Binayı, yayla evlerini kar fırtınasında meçhul kuvvetler (bakınız meçhul kuvvetler diyorum) yakabilir. Bundan sonra hayvancılık ne olacaktır? Evler tamamiyle yandıktan sonra buraya yeniden yapma hakları verecek miyiz! Biliyorsunuz ki, ormanlık bölgelerde hayvancılık cebrî olarak 6 - 7 ay ahır hayvancılığına girmiştir. Bu yerlerin tabiatı icabı da bu böyledir. Bundan sonra 3 - 4 ay da orman meralarından istifade ederler. Bunu takiben de tarla mezruatı artık kalkmıştır. Ziraat avdet eder. Şimdi kadim yayla evlerinin bu hükümden istifadesini buraya koymazsak, birçok mebus arkadaşlarımız da kendi orman mıntakalarında bu gibi vakaları görmüşlerdir, sihirli kuvvetler bunları yakar, o zaman hayvancılığımıza büyük darbe indirilmiş olur.

Bu fıkranın kabulünü bilhassa rica ediyorum. Yaylak ve kışlak tâbirinin eklenmesi şartı ile o şekilde ekliyerek takririmi riyasete takdim edeceğim.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Nihat İyriboz.

NİHAT İYRİBOZ (Aydın) — Sayın Burhanettin Bey arkadaşımız maddenin ikinci fıkrasının sonuna bir fıkra ilâvesini ve yangından son-

ra enkazın kaldırılmamasını, olduğu gibi bırakılmasını istiyor.

Bu tamamen yanlıştır. Bu bir leştir. Muhit için zararlıdır. Yangınlardan sonra ormanlarda kalan enkaz birçok parazitleri toplar ve civar ormanlar için de zararlı olur. Hattâ ve hattâ orman olmıyan yerlere de zararlı olabilir. İlmen ve fennen bunların behemahal kaldırılması lâzımdır.

REİS — Hilmi Çeltikçioğlu.

HİLMİ ÇELTİKÇİOĞLU (Çoruh) — Efendim ben de Sabri Çonkar arkadaşımın teklifine iştirak ediyorum. Bizim mıntakalarda orman içerisinde meralar vardır. Oralarda 10 - 15 gün hayvan otlatılır. Kuzu mevsiminde buralarda ağıllar yapılır. Baharda bu yaylalara çıkılır ve sonbaharda buralardan dönülür. Orman içerisindeki bu küçük meralarda bâzan hayvanlarını saklarlar. Bu meraları azaltmak demek, hayvan nispetini 1/3 azaltmak demektir. Ben bir teklif yapıyorum «hayvanların barınmasına mahsus yerler yapılması» tâbirinin kalması icabeder. Teklifim bundan ibarettir.

REİS — Encümen namına Hüseyin Agun, buyurun.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Efendim, (Devlet ormanları içinde bu ormanların korunması için...) diyor. Devlet ormanları içindeki ağıl ve kışlakları kasdediyor. Haddizatında tahdit maddelerinde ormanlar içinde bulunan otlak, yaylak, kışlak ve meralar sahipli olduktan sonra bunlar içindeki binalar, hayvanlara ait barınak yerlerine orman idaresinin hiçbir gûna müdahalesi yoktur.

Yalnız ormanın asıl kendi bünyesi içinde ağıl, kışlak gibi şeyleri yapmasını yasak ediyor. Ormanların içindeki yaylak, kışlak ve mera gibi yerleri tahdidediliyor. Bunlara orman idaresinin aslâ bir müdahalesi yoktur.

Muhterem arkadaşlarım, sözlerim komisyonun sözcüsü sıfatiyle zapta geçiyor. Bunu böyle anlamaları lâzımdır. Böyle anladığımız içindir ki, muhterem Bolu Milletvekili arkadaşımın endişe etmemesini rica ederim. Aslında ormanın bünyesi içinde bir ağıl yapılırsa, bu kasdedilmiştir. Elbette buna sizler de müsaade etmiyeceksiniz. Fakat ormanların içindeki yaylaklarda ağıl varsa, bilhassa her vilâyette, her mıntakada otlakiye ve yaylalar vardır, köylüler hayvanlarını mevsim mevsim, oradan oraya geçirirler. Bunların içerisinde evler ve ağıllar vardır. Bunlara asla bir müdahalemiz yoktur. Muhterem arkadaşlarım bu izahatımı nazarı dikkate alırlarsa her halde takrir vermekten vazgeçerler.

Antalya Mebusu Muhterem Burhanettin Onat arkadaşımızın temas ettikleri noktaya gelince; bâzı mıntakalarda idare ağaç kesmiyor, bâzı suiniyetli insanlar olabilir, orman yandıktan sonra belki bize satarlar düşüncesiyle kasten yangın çıkaranlar olabilir, binaenaleyh idare, bu yangın yerlerindeki ağaçlar satılmasın, şeklinde bir beyanda bulundular. Hakikaten ormanı koruma bakımından bu, Antalya Mebusu Muhterem Burhanettin Beyefendinin çok yerinde olan bir düşüncesidir. Yalnız teknik bakımdan öyle bir hal karşısında kalınır ki, bunun önlenmesine imkân kalmaz ve kesilmesi cihetine gidilir. O da yanan sahada ağaçların üzerinde kabuk böceği denilen bir haşere ârız olur ve bu zamanla yanan ağaçlarda kalmayıp sağlam ağaçlara da sirayet eder ve ağaçları kemirir ve istifade edilemez bir hale getirir. Bu haşerelerden korunmak için böceklenmiş ağaçların derhal kesilmesi ve yerine yeni ağaçlar dikilmesi zarureti hâsıl olmaktadır. Bunları teknik sebeplerden kesilip kıymetlendirmek zarureti çıkar. Bu bakımdan 17 nci maddenin aynen kabul edilmesini bilhassa rica etmekteyim.

SABRİ ÇONKAR (Bolu) — Müsaade ederseniz bir sual soracağım.

REİS — Buyurun efendim.

SABRİ ÇONKAR (Devamla) — Ben, encümenin izahından sonra müteşekkir kalarak takririmi geri almak niyetindeyim. Yalnız bundan evvel bir şey öğrenmek istiyorum. Kadim zamandan beri bir ev sahibinin bir yaylası veyahut da bir mandırası vardır. Bu kazara yanmıştır. Yeniden yapacağı inşaata orman idaresi müdahale edecek mi, etmiyecek midir?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Devamla) — Orman içinde açık bir yerde yaylağı olan ve hakikaten hayvan besliyen bir vatandaşın kendi binası yanmışsa, bunun yerine yenisini yaptırmak hususunda orman idaresinden izin almaya asla lüzum yoktur.

SABRİ ÇONKAR (Bolu) — Teşekkür ederim.

Takririmi geri alıyorum.

SÜLEYMAN KURANEL (Gazianteb) — Senede kaç yangın olmaktadır ve ne kadarı tescil edilmiştir?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Devamla) — Sualin bu madde ile her ne kadar alâkası yok ise de bir malûmat olarak arz edeyim. Şüphesiz bu hususta en geniş ve esaslı malûmatı ancak Hükümet verebilir. Yalnız ben Bütçe Encümeninde Orman Umum Müdürlüğünün verdiği malûmattan hatırımda kalanları arz edeyim. Geçen seneki yangın 35 bin hektardır. Bunun bir kısmı örtü ve diğer bir kısmı da gövde ve tepe yangınıdır. Bu seneki yangın geçen senelere nispetle çok az görülmektedir. Allah ormanlarımızı, bu sıcak günlerde, yangın âfetinden korusun.

REİS — Burhanettin Onat.

BURHANETTİN ONAT (Antalya) — Arkadaşlar, benim takririmi hem Nihat Bey arkadaşım ve hem de muhterem encümen yanlış anlamışlar.

Ben orman yangını olan yerdeki enkaz olduğu yerde dursun, sakın ona el sürülmesin demedim. Yangın enkazları hiçbir surette satışa ve istifadeye arz edilmesin dedim. Kaldırmak mı lâzım, kaldırsınlar... Orada kalacak kereste ve enkaz yalnız şunun bunun istifadesine, şahsi istifadeye arz edilemez dedim. (Şahsi) tâbiri konulursa mesele kalmaz. Millî Müdafaaya verelim, Maarife verelim, mekteplere verelim. Böceklenme orman teşekkülünü önler diye yakasını bırakırsak, yakında daha büyük bir sahanın yangına mâruz kalacağı düşünülmelidir. Onun için (istifadesine) kelimesinden evvel (şahsi) kelimesinin ilâve edilmesi ile takririmin kabulünü rica ederim.

REİS — Ali Ünlüsoy.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar, Burhanettin Onat arkadaşımızın temas ettiği nokta hakikaten yerindedir. Yalnız Orman Kanununun tümü üzerinde konuşulurken ormanlar partiler üstü bir varlık olarak idare edilmelidir, dendi. Partiler üstü bir varlık olarak teknik durumda idare edilmesi söylenirken o nispette siyasi olduğundan da bahsedildi. Ben de bir cümle zikredeceğim: Milâs'tayız. Milâs ormanları, (şahsı zapta geçmemesi için ismini söylemiyorum) bir tüccar tarafından yaktırıldı. Milâs'ın suyunu veren Beypınar ormanları tamamen beş gün, beş gece yandı. Tahminen 21 bin hektar kadar orman yandı. Bu sahadaki yangın enkazı, ormancıların verdiği malûmata göre, 6 ay durduruldu. Altı ay sonra siyasi bir emirle satışa arz edildi. Onun için bu orman yangını bir ölüdür, ölüyü kokutmamak için, çürüyüp zayi olmaması için bunu kıymetlendirmek, satmak icabeder.

Büyük orman yangınları birkaç senede bir olur. Küçük ormanlar bilhassa tarla açmak için sık sık yakılır. Bazan tüccar yakar veya yaktırır. Bazan da fundalıkların altından taze ot yetişsin diye fundalıkları yaylacı yakar, onunla beraber çamlar da tutuşur.

Yani ormanı tarla açan yakar, yaylacı yakar, tüccar yakar. Arkadaşlar : Bunların delilleri bulunursa mahkemeye verilir. 3,5, 6 ay yatar, çıkar ve gider müdahale eder oraya ve tekrar ormanda, yani yaktığı yerde tarla açıp süremezsin, ekemezsin dendiği zaman, burası için üç ay hapisanede yattım der ve gece gündüz demeden eker. Yaylakçılar da yaktığı yerlerde hayvanlarını otlatırlar ve önüne geçmeye de mkân yoktur. Hayvancıları, hayvanlarını otlattıkları için mahkemeye vermeye imkân yoktur, çünkü çoban benim haberim yok, hayvanlar kendisi girmiş der, kendisini kurtarır. Böyle istismarcı vatandaşlar ve bu işleri yapan ve yaptıran tüccarların bu sahadaki hilekârlıklarının önüne geçilmesine imkân yoktur. Yalnız bu tarla açan ve yakanların tekrar müdahalesi esnasında mevkufen muhakeme etmek suretiyle bir dereceye kadar önüne geçileceği kanaatindeyim. Bunun için riyasete bir takrir takdim ettim, kabulünü rica ederim.

REİS — Efendim, elimize gelmiş bir kifayeti müzakere takriri vardır, zaten söz almış bir arkadaşımız kalmıştır, kifayeti reylerinize arz etmiyorum, ona söz veriyorum.

İlhan Sipahioğlu, buyurun.

İHSAN SİPAHİOĞLU (İzmir) — Efendim, Burhanettin Onat arkadaşımızın teklifine göre yanmış ağaç enkazının tevlidedeceği zarar bu suretle bertaraf edilmiş oluyor.

Kötü niyetli insanların yakma yoluna gitmesiyle orada yangından sonra kıymet ifade eden ağaçlardan istifade edilmesi keyfiyeti ileri sürülmüştür. Bendeniz arkadaşımızın fikirlerine iştirak ediyorum.

Komisyon, teklif ile metin arasında, ikisinin arasında bir çare bulabilecek midir, ne düşünüyor, onu öğrenmek istiyorum.

REİS — Komisyon, buyurun.

MUVAKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AĞUN (Rize) — Efendim; bu teklif ile, yangından elde edilecek emvalin resmî dairelere tahsisi muvafık olur, fakat yeri burası değildir, maddesi geldiğinde orada düşünmek daha doğru olur (Kaçıncı madde sesleri)

Ormandan istihsal edilecek emvalin satış ve kıymetlendirilmesi faslında, sırası gelecektir.

REİS — Efendim, başka söz istiyen yoktur, onun için kifayet takririni reyinize arz etmiye lüzum görmüyorum.

Verilmiş tadil takrirlerini okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Şifahen arz ettiğim sebepten dolayı 17 nci maddenin 2 nci fıkrasının sonuna «ve yangın enkazı da hiçbir suretle satışa ve şahsi istifadeye arz edilemez.» cümlesinin ilâvesini Büyük Meclisin yüksek tasvibine arzed erim.

Antalya Mebusu
Burhanettin Onat

Riyasete

17 nci maddenin ikinci fıkrasının, sonra yanan yerlerden husule gelen enkaz hiçbir suretle eşhasa satılamaz. Bunlar resmî daire ve müesseseler ihtiyacına tahsis olunur.

Gazianteb Mebusu
Süleyman Kuranel

Riyaset Makamına

Orman Kanununun 17 nci maddesinin 2 nci fıkrasının sonuna aşağıdaki fıkranın ilâvesini arz ve teklif ederim :

«Bu el konmaya rağmen açma ve yangın yerine müdahaleden vazgeçmiyen şahısların mahkemesi mevkufen yapılır.»

Yozgad Mebusu
Ali Ünlüsoy

REİS — Efendim, en aykırı teklif Ali Ünlüsoy'un, maddeye bir fıkra ilâvesine ait teklifidir. Encümen iştirak etmiyor. (Geri aldı sesleri)

Geri aldınız mı efendim?

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Hayır, almıyorum.

REİS — Ali Ünlüsoy'un takririni reyinize arz ediyorum. Nazarı dikkate alanlar lûtfen işaret buyursunlar... Etmiyenler... Nazarı dikkate alınmamıştır.

Burhanettin Beyin takriri ile Süleyman Kuranel'in takrirleri aynı mahiyettedir. Komisyon iştirak ediyor mu efendim?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Bu takrirlerin yeri burası değildir, 27 nci maddeden sonra gelmesi lâzımdır.

REİS — Efendim, encümen bu takririn yerinin burası olmadığını, 27 nci maddeden sonra gelecek maddelerde mevzuubahsedilebileceğini söylemektedir.

Aynı mahiyette olan takrirleri reylerinize arz ediyorum. Burhanettin Onat'ın takririni nazarı dikkate alanlar... Almıyanlar... Nazarı dikkate alınmıştır. Encümen filhal iştirak ediyor mu?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Ediyoruz efendim.

REİS — Süleyman Kuranel'inkine?

HÜSEYİN AGUN (Devamla) — İştirak ediyoruz.

REİS — Bu hale göre 17 nci maddeyi tekrar okuyoruz.

MADDE 17. — Devlet ormanları içinde bu ormanların korunması, istihsal ve imarı ile alâkalı olarak yapılacak her nevi bina ve tesisler müstesna olmak üzere; her çeşit bina ve ağıl inşası ve hayvanların barınmasına mahsus yerler yapılması ve tarla açılması, işlenmesi, ekilmesi ve orman içinde yerleşilmesi yasaktır.

Devlet ormanlarının her hangi bir suretle yanmasından veya açıklıklarından faydalanılarak işgal, açma veya her hangi şekilde olursa olsun kesme, sökme, budama veya boğma yollariyle elde edilecek yerlerle buralarda yapılacak her türlü yapı ve tesisler, şahıslar adına tapuya tescil olunamaz. Buralara doğrudan doğruya orman idaresince el konulur. Yanan yerlerde husule gelen enkaz hiçbir suretle eşhasa satılamaz. Bunlar resmî daire ve müesseseler ihtiyacına tahsis olunur.

Ormanlarda umumi sıhhat ve emniyet ve menfaat icabı veya estetik ve turistik bakımdan yapılacak her nevi bina ve tesisat ile orman hasılatı işleyeceklerin ve kullanacakların yapacakları bina ve her nevi tesisat için Ziraat Vekâletinden izin alınır.

REİS — Bu tadilâtla maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Devlet ormanları hudutları içinde veya dört kilometreye kadar uzaklıkta olan yerlerde her çeşit fabrika kurulması Ziraat Vekâletinin; bir kilometreye kadar olan yerlerde hızar ve şerit kurulması, taş, kireç, kömür, trebentin, katran ve benzeri ocakların kurulması orman idaresinin iznine bağlı olup ruhsatname istihsali ve rüsum hakkındaki ahkâm mahfuzdur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Ormanlara her cins hayvan sokulması yasaktır. Ancak :

Bu kanunun (20) ve (21) nci maddelerinde yazılı hükümler dairesinde Devlet ormanları içinde bulunan yaylak, kışlak ve otlaklara ve fevkalâde ahvalde devlet ormanlarına hayvan sokulup otlatılmasına izin verilebilir.

REİS — Süleyman Çağlar.

SÜLEYMAN ÇAĞLAR (Kastamonu) — Muhterem arkadaşlarım, eski 20 ve yeni 19 ncu madde, ormanlara her cins hayvan sokmak yasaktır diyor. Bakın bu ne ağır cümle. Ondan sonra devam ediyor : «Ancak, bu kanunun 21 ve 22 nci maddelerinde yazılı hükümler dairesinde devlet ormanları içinde bulunan yaylak, kışlak ve otlaklara ve fevkalâde ahvalde devlet ormanlarına hayvan sokulup otlatılmasına izin verilebilir.» Yani isterse orman bölge şefi izin verecek, istemezse vermiyecek. Hayvan nerede yayılacak? Orman mıntakasında ormandan faydalnacak vatandaşların hayvanları vardır.

21 nci madde de şöyle demektedir : «Devlet ormanları içinde bulunan yaylak, kışlak ve otlaklarla sulama yerlerinde hakları olanlardan buralara hayvanlariyle yahut hayvansız olarak girip çıkmak istiyenler, bu yerlere orman idaresinin göstereceği yollardan geçmeye ve ormanlara zarar vermemeye mâtuf tedbirlere riayete mecburdurlar.» Bu güzel. Buna bir şey demiyorum. Fakat bu madde burada tamamen lüzumsuzdur, yersizdir. Köylü vatandaş, ormanın kenarında oturuyor. Her zaman izin mi alacak? Sonra «içinde bulunan yaylak, kışlak ve otlaklar fevkalâde ahvalde...» diyor. Öyle bir zaman olur ki, meselâ yaz geldi, yaylaya çıktı. Havalar kurak gidiyor. Yanında da orman var. Fakat buraya gidemiyecek, bölge şefine müracaat edecek. Cevap almak için aradan şöyle böyle bir ay geçecek. Köylünün hayvanları o zamana kadar ne olacak? Bu madde lüzumsuzdur arkadaşlar. Tamamen çıkarılmasına dair bir de teklifim var, kabulünü rica ediyorum.

REİS — İhsan Gülez.

İHSAN GÜLEZ (Bolu) — Vazgeçtim.

REİS — Cemal Tüzün.

CEMAL TÜZÜN (Kocaeli) — Arkadaşlar; öteden beri aynı suretle hayvanlara izin verilmektedir ve hayvanlar aynı suretle otlatılmaktadır. Seçim bölgelerinize gittiğiniz zaman her hangi bir yerde, orman memuru benim hayvanımı ormanda otlatmadı, hayvanlarım bir ay ahırda aç kaldı diye sizlere bir şikâyet vâkı oldu mu? Binaenaleyh çok istirham ederim; o bölgenin 40 - 60 vatandaşını memnun etmek için 25 milyon vatandaşın menfaattar olduğu ve onun istikbali ile alâkalı demek olan vatanın ormanlarını her vesile ile baltalamaya hiçbir suretle hakkımız yoktur. O bakımdan, tatbikatta da mahzurları görülmiyen bu maddenin aynen kabulünü istirham ederim.

REİS — Başka söz istiyen yok. Maddenin tayyı hakkındaki takriri okuyorum.

Yüksek Riyasete

Şifahen arz ettiğim sebeplere binaen 19 ncu maddenin lâyihadan çıkarılmasını arz ve teklif ederim.

Kastamonu Mebusu
Süleyman Çağlar

REİS — Takriri reyinize arz ediyorum. Nazarı dikkate alanlar... Almıyanlar... Takrir nazarı dikkate alınmamıştır.

Maddeyi aynen reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

IV

Otlak ve mera işleri

MADDE 20. — Devlet ormanları içinde bulunan yaylak, kışlak ve otlaklarla sulama yerlerinde hakları olanlardan buralara hayvanlariyle yahut hayvansız olarak girip çıkmak istiyenler; bu yerlere orman idaresinin göstereceği yollardan geçmeye ve ormanlara zarar vermemeye mâtuf tedbirlere riayete mecburdurlar.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Devlet ormanlarındaki otlaklara dışardan toplu olarak veya sürü halinde hayvan sokulup otlatılması tanzim olunacak plânlara göre orman idaresinin iznine bağlıdır.

Plânlar otlak zamanından evvel tanzim ve orman müdürlüklerince tasdik olunur.

Fevkalâde hallerde Ziraat Vekâleti Devlet ormanlarına zarar vermiyecek şekilde muvakkat olarak hayvanların ormanlarda otlatılmasına ait tedbirleri alır.

Bu takdirde orman içinde civarındaki köylerin hayvan otlatmalarına mütaallik işler, orman bölge şeflerinin tanzim edecekleri plânlar üzerine, mahallin en yüksek mülkiye âmiri tarafından ilgililere tebliğ olunur.

Yangın görmüş ormanlarla tohumlama kesimi sahalarında hiçbir suretle hayvan otlatılamaz.

REİS — Madde hakkında söz istiyen?.. Buyurun Sabri Çonkar.

SABRİ ÇONKAR (Bolu) — Muhterem arkadaşlar, 21 nci maddenin 4 ncü fıkrasının aşağıdaki şekilde tadil edilmesini arz ve teklif ediyorum:

(Bu takdirde orman içindeki ve civarındaki köylerin hayvan otlatmalarına mütaallik işler mahallin en büyük mülkiye âmiri başkanlığında ormancı, ziraatçi, veteriner ve mahallî bir vilâyet meclisi âzasından müteşekkil bir heyetin tanzim edecekleri plânlar üzerine mahallin en yüksek mülkiye âmiri tarafından ilgililere tebliğ olunur. Ve bu tebliğ keyfiyeti otlak mevsimine takaddüm eden Şubat ayı sonunu geçmez.)

Arkadaşlar, eski kanunda da müsaade veriliyordu. Fakat tatbikatta o kadar aksaklıklar husule geldi ki, bu hususta bir kısmı hükümete aksetmiş olan misaller vardır verebilirim.

Tatbikatta Orman İdaresi köylü ile bir akit yapıyor. Şu yasaklara riayet etmeniz şartiyle yaylaya geçmenize müsaade verildi, diyor. Bu yasaklar ormanların muhafazası için olan ve hepinizin bildiği hususlardır. Fakat bu tatbikatta çok gecikiyor. Ormanlık bölgelerde mera, çayır ve hayvan besleme şartlarını biliyorsunuz. Müsaade istendiği zaman aynı zamanda kuzulama ve büyük baş hayvanlarda yavrulama zamanına raslar. Yaylaya ve otlaklara gidiş yolu da kapalıdır. 1950 de Tarım Bakanı olan arkadaşımız bilirler.Ve bizzat hâdise yerine valiyi, orman bölge şefini, işletme müdürünü, alay kumandanını göndermek suretiyle ihtilâfları önledi. Bu kanunda var, (eski kanunda da var, sesleri) Orman İdaresi geçilecek yolları tanzim eder, plânlar hazırlar, diyor. Ne zaman? Bu belli değildir, arkadaşlar. Ne zaman plânlıyacağı belli olmadığı için de tatbikatta idari makamlara akseden birçok ihtilâflara yol açıyor. Kaymakamın, valinin başı ağrıyor. O halde biz bu maddeye meselâ, tebliğ işi Şubat ayını geçmiyecek diyelim. Hangi yollardan gecikecekse, idare bunları hazırlıyacak; mahallî bahar şartlarına, kışın erken veya geç sona ermesine, tabiî iklim hususiyetlerine göre Mart veya Nisanı tesbit edecek. Ben Şubat ayının sonunu tensibettim. Böyle bir hükmü koyarsak idari makamlar vazife almış olur ve tatbikattaki aksaklıklar da gider. Niçin biz burada yalnız bölge şefinin plân hazırlamasını kâfi görmedik ziraat ve veteriner müdürlerinin de bulunacağı bir komisyon bunu daha iyi hazırlar ve aynı zamanda, tek şahsın takdir hakkı yerine, daha demokratik ve salâhiyetli idare mercileri vaz'etmiş oluruz. Çünkü, arkadaşlar, yol, geçit yolları arasındaki ihtilâf ve ormanlık meralar ihtilâfları bazan vilâyet meclislerine kadar intikal ediyor; kaza mercilerine intikal ediyor. Meranın durumu bakımından veteriner ve ziraatçinin bulunmasını münasip gördüm. Tensip buyurulursa takririmi arz ediyorum.

REİS — Doğan Köymen.

DOĞAN KÖYMEN (Giresun) — Muhterem arkadaşlar, evvelâ sözüme başlarken benden evvelki arkadaşların fikrine tamamen iştirak ettiğimi arz edeyim. Yalnız 21 nci maddede otlaklardan istifade için, tanzim edilecek plânlara göre orman idaresince izin verilir, denmektedir.

Bu plânları kim tanzim edecektir?, diye düşündüm. 4 ncü fıkraya göre; orman bölge şefleri tarafından tanzim edileceği anlaşılmaktadır.

Fakat bu plânı tanzim eden bölge şefi, mahallin en büyük mülkiye âmirine tanzim ettiği plânın tatbikini tebliğ ettirecektir. Arkadaşlar, ben müşahede ediyorum. Bu hükümet içinde hükümettir. Hattâ mahallin en yüksek mülkiye âmirinin otoritesini aşan bir otorite bulunduğu meydana çıkıyor. Bu itibarla buraların valisi vardır, meclisi umumisi vardır, ziraat müdürü vardır, işletmesi vardır, veterineri vardır. Memle-

ketin bütün iktisadi kaynaklarından istifade edecek müesseseler vardır. Bütün bunlar dururken, orman şefi bir plân yapacak, mülkiye âmiri bunu halka tebliğ edecektir. Böyle şey olmaz, arkadaşlar. Arkadaşlarımın fikirlerine ben de iştirak ederim. Mutlaka mülki otoritenin bu işte işler hale getirilmesi lâzımdır. Bu itibarla arkadaşlarımın teklifinin yerinde olduğu kanaatindeyim.

REİS — Encümen, buyurun.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Efendim, bu orman içindeki otlakların yerleri muayyendir, sahaları muayyendir ve köylüler aynı yerden, aynı yoldan her sene buralara hayvanlarını gtürerek otlatırlar. Hayvanlar hattâ bu yollara, geçitlere alışmış olduklarından kendiliklerinden giderler. Cenupta, Antalya tarafında muayyen mevsimde yörük çadırını bozmadan hayvan yola düşer, Anamas Dağına kendisi gider. Bu hayvanlar sahipleri başında olmasa dahi otlaya otlaya dağa çıkaralr. Binaenaleyh otlakla köy arasındki yol malûmdur. Bu orman içindeki yolu bölge şefi bildiği için elindeki formüllere göre muameleyi yürütür. Yolları bu suretle tesbit eder. Bu bir teknik iştir. Mahallin en büyük mülkiye âmiri tasdik etmiyor. Makamın bir alt derecesi tasdik ediyor. Bunun mülkiye âmirine verilmesi içtimai ve iktisadi bir mevzu olduğu için mülkiye âmiri tarafından tebliğ ediliyor. Bilmiyorum.. Daha geniş bir komisyon, ziraatçi ve veteriner arkadaşların iştiraki ile bu otlakların raporlarını tanzim etsin mi? (Veteriner bulunsun sesleri) Muamelelerin uzaması halinde yalnız ziraatçi ve veteriner bulunsun. Öteki arkadaşları bulup, komisyonu toplayıp karara varmak işi uzatmaz mı? O arkadaşların toplanamamasından endişe ediyorum.

Görüşümüz, maddenin aynen, bu şekilde çıkması merkezindedir.

REİS — Madde hakkında başka söz istiyen var mı efendim? Yoktur. Takriri okuyoruz :

Riyasete

Madde 21 in 4 ncü fıkrasının aşağıdaki şekilde tadilini arz ve teklif ederim :

(Bu takdirde orman içindeki ve civarındaki köylerin hayvan otlatmalarına mütaallik işler mahallin en büyük mülkiye âmiri başkanlığında ormancı, ziraatçi, veteriner ve mahallî bir vilâyet meclisi âzasından müteşekkil bir heyetin tanzim edecekleri plânlar üzerine mahallin en yüksek mülkiyê âmiri tarafından ilgililere tebliğ olunur. Ve bu tebliğ keyfiyeti otlak mevsimine takaddüm eden Şubat ayı sonunu geçmez.)

Bolu Mebusu
Sabri Çonkar

(Geri aldı sesleri).

SABRİ ÇONKAR (Bolu) — Tkririmi geri almıyorum, tavzih için müsaade istirham ediyorum.

REİS — Müsaade buyurun. Encümen takrire iştirak ediyor mu?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Hayır.

REİS — takriri reye arz ediyorum. Takriri nazarı dikkate alanlar... Nazarı dikkate almıyanlar... Nazarı dikkate alınmamıştır.

(Alındı sesleri). Biz saydık 3 rey farkla alınmamıştır.

Bir takrir daha var okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

21 nci maddeye: (Bölge şefleri ile veteriner müdürünün birlikte tanzim edecekleri plânlar) kaydının ilâvesini arz ederim.

İçel
Yakup Çukurova

REİS — Encümenin mütalâası nedir?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — İştirak ediyoruz efendim.

REİS — Takriri reye arz ediyorum. Nazarı dikkate alanlar... Narı dikkate almıyanlar... Nazarı dikkate alınmıştır.

Encümen filhal iştirâk ediyor mu?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — İştirak ediyoruz efendim.

REİS — Takrirdeki tadil şeklini yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... (Redaksiyon yapılmak üzere encümene verelim sesleri).

REİS — Redaksiyon için komisyon almak istiyor mu?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Redaksiyon işinin nerede yapılacağını teklifi yapan arkadaş bilir.

REİS — O halde redaksiyon yapılmak üzere maddeyi Encümene veriyoruz.

MADDE 22. — Ziraat Vekâleti, Devlet ormanları içindeki ağaçsız yaylak ve otlakların

tanzim, tevsi ve ıslahı hususunda gerekli tedbirleri alır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

V

Muhafaza ormanları

MADDE 23. — Arazi kayması ve yağmurlarla yıkanması tehlikesine mâruz olan yerlerdeki ormanlarla, meskûn mahallerin havasını, şose ve demiryollarını, toz ve kum fırtınalarına karşı muhafaza eden ve nehir yataklarının dolmasının önüne geçen veya memleket müdafaası için muhafazası zaruri görülen Devlet ormanları veya maki veya fundalarla örtülü yerler daimî olarak; tahribedilmiş veya yangın görmüş Devlet ormanları da istihsal ormanı haline gelinceye kadar Ziraat Vekâletince muhafaza ormanı olarak ayrılabilirler.

Muhafazaya ayrılan ormanların hudutları belli edilerek civar köy ve kasabalarda ilân olunur. Bu gibi ormanların ayrılma şart ve esasları ve müddetleriyle sureti idare, imar ve ıslahı ve bunlardan faydalanma şekilleri Ziraat Vekâletince tesbit olunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Muhafaza ormanı olarak ayrılması icabeden ve mülkiyeti Devletten başkasına ait bulunan ormanlarla alelûmum muhafaza ormanlarının tamamlanması için bunlara eklenmesi lâzımgelen sahipli yerler, İcra Vekilleri Heyeti kararıyle muhafaza ormanı olarak ayrılır. Sahipleri muvafakat etmedikleri takdirde bu yerler umumi hükümlere göre istimlâk edilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

VI

Millî parklar

MADDE 25. — Orman Umum Müdürlüğü; mevki ve haiz olduğu hususiyeti dolayısiyle lüzum göreceği ormanları ve orman rejimine giren sahaları, memleketin ilim hayatının istifadesine tahsis etmek, tabiatı muhafaza etmek, yurdun güzelliğini sağlamak, halkın çeşitli spor ve dinlenme ihtiyaçlarını karşılamak, turistik hareketlere imkân vermek maksadiyle (Millî park) olarak ayırabilir.

Bu gibi sahaların ayrılma esasları muhafaza ormanları hükümlerine göre tatbik olunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

VII

İstihsal ve satış işleri

MADDE 26. — Devlet ormanlarından yapılacak istihsal, Ziraat Vekâletince tesbit olunacak esaslar dairesinde ve amenajman plânlarına göre Devlet tarafından yapılır veya 40 ncı madde hükümleri dairesinde yaptırılabilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı? Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 27. — Devlet ormanlarından kesilecek veya her hangi bir sebeple devrilmiş veya kesilmiş ağaçların dip kütükleriyle tomrukların kimler tarafından numaralanıp damgalanacağına, ağaç, tomruk, odun, kömür ve diğer her nevi orman mahsullerinin kesim, imal, toplama, satış icaplarına göre orman dışında veya koruma bakımından mahzurlu olmıyan orman içindeki yerlere nakil ve istif etme ve ölçme işlerine ve nakliye tezkerelerinin tanzim ve istimaline ait şekil ve esaslar Orman Umum Müdürlüğünce tâyin ve tesbit olunur.

Damga çekiçleri dört çeşit olup şekilleri, bu kanuna bağlı levhada tesbit edilmiştir. Bu çekiçlerin salâhiyetli memurlardan başkası tarafından kullanılması yasaktır.

Damgasız ve nakliyesiz orman mahsulleri kaçak sayılır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı?

MECİT BUMİN (Çoruh) — Efendim; bir sual soracağım. Maddede mevzuubahis salâhiyetli memur kimdir?

REİS — Encümen cevap veriyor mu?

MUVAKKAT ENCÜMEN NAMINA VACİD ASENA (Balıkesir) — Teknik elemanlar.

REİS — Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 28. — Ormancılık tekniği ve kıymetlendirme icapları zaruri kılmadıkça Orman Umum Müdürlüğünce hiçbir nevi mamul

ve yarı mamul yapılamıyacağı gibi orman dışında şehir ve kasabalarda fabrika, depo ve satış yerleri de tesis olunamaz. İcabında Orman Umum Müdürlüğünce fabrika tesis ve işletilmesi İcra Vekilleri Heyeti kararına bağlıdır.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 29. — Devlet ormanlarından elde edilecek orman mahsullerinin tarife bedelleri, mıntakalar itibariyle ve piyasa icaplarına göre Orman Umum Müdürlüğü tarafından tanzim ve Ziraat Vekâletince tasdik olunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 30. — Orman mahsullerinin piyasa satışlarında açık artırma esastır. Açık artırmaya arz edilen orman mahsullerinin miktar ve kalite itibariyle mahallî ihtiyaçlara ve satış icaplarına uygun partiler halinde ayarlanması mecburidir. Ancak :

Resmî daire ve müessese ve İktisadi Devlet Teşekkülleri ihtiyaçları ile mahrukat ihtiyaçları, lüzum ve fayda görülen veya müstacelen satış yapılmasını icabettiren hallerde pazarlıkla da satış yapılabilir.

Bu maddede yazılı satışların şartları ve şekilleri İcra Vekilleri Heyetince tesbit olunur.

MECİT BUMİN (Çoruh) — Yeni kanuna göre bu hükmün değişmesi lâzımgelir.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Ben de bu noktaya temas edecektim.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Yeni çıkarılan Millî Korunma Kanunu ile alâkadardır. Onun devamı müddetince, o madde yürürlükte kalacaktır. Bu esas Orman Kanunudur ve bu hüküm burada olduğu gibi kalacaktır.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Bu, hususi bir kanundur, o maddeyi tadil etmiş olur.

REİS — Reşat Akşemsettinoğlu, lûtfen kürsüye.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Arkadaşlar, son defa kabul edilen Millî Korunma Kanununa muvazi Orman Kanunu, 5653 sayılı Kanunun kabul edilen 5 nci maddesini biz tadil ederek kaldırdık. Bu Orman Kanunu hususi bir kanundur. Umumi değildir. Hususi kanunlar kendinden evvelki kanun hükümlerini ortadan kaldırırlar. Bir arkadaşım encümende şöyle ifade ettiler, kendilerine iştirak etmiyeceğim. Dediler ki; bu kanun çıkalı bir ay oldu, bu bir ay zarfında orman satışları durduruldu.

Orman idaresi bir talimatname hazırlıyacak ve Artırma - Eksiltme Kanununa tevfikan hazırlanacak olan talimatname hükümleri dairesinde satış yapılacaktır.

Bu talimatname henüz çıkmadı. Ancak 31 nci madde kabul edilirse bu tadil edilir mi diye düşünüyorlar. Şahsan ben bu kanaatte değilim. Fakat ne olursa olsun, bu talimatname bir aydan beri çıkmadı. Orman satışları bir aydan beri yapılmamaktadır. Bu kanun çıkarılır da meriyete girerse, hususi bir kanun olması itibariyle, kendinden evvel çıkan bir kanunu ortadan kaldırır. Millî Korunma Kanunu baki kalsa bile, hususi bir kanun olması itibariyle evvelce çıkan kanun hükmünü kaldırır. Onun için bunu muvakkat bir maddeye alalım. (Muvafık sesleri)

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. MUHARRİRİ HÜSEYİN AGUN (Rize) — Efendim, yeni çıkarılan kanun maddesini huzurunuzda aynen okuyorum, bunu okuduktan sonra durum zannaderim anlaşılır. «Millî Korunma Kanunu meriyette bulunduğu müddetçe» kaydı vardır. Millî Korunma Kanunu meriyetten kalktığı zaman elbette ki elimizdeki bu kanun hükmü tatbik edilecektir. Hukukçu arkadaşlarım bilmem başka ne diyorlar.

ÖMER LÛTFİ ERZURUMLUOĞLU (Yozgad) — Bir sual sorayım müsaade eder misiniz?

REİS — Uzun ise lûtfen kürsüden söyleyiniz arkadaşlar da istifade etsinler.

ÖMER LÛTFİ ERZURUMLUOĞLU (Yozgad) — Muhterem arkadaşlar, Millî Korunma Kanunu hakikaten fevkalâde hallerde ve muayyen zamanlarda tatbik edilen bir kanundur. Bu kanun umumi bir kanun olması dolayısiyle Millî Korunma Kanunu yürürlükte kaldığı müddetçe bu hüküm, tatbik edilmesi arzu edilen bir maddedir. Bu hüküm, Millî Korunma Kanunu meriyetten kalksa dahi, bu maddenin meriyette kalmasını istediğimize göre, kanu-

nun sonuna muvakkat bir madde ilâve etmek suretiyle istenilen şey yerine getirilmiş olur. Encümenin buna muvafakat etmesini rica ederim.

REİS — Encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN ADINA VACİD ASENA (Balıkesir) — Muhterem arkadaşlar; Millî Korunma Kanununun hükümleri hem hususi kanunları hem de umumi ahkâmın bâzı kısımlarını inkitaa uğratmakta, muayyen müddetler zarfında tatbikını âmir bulunuyor. Bu itibarla Erzurum'lu arkadaşımızın fikirlerine komisyon olarak iştirak edemiyoruz. Bu, asli bir maddedir.

Bu metinde behemehal yer alması iktiza eder.

Diğer kanuna gelince, bu, muvakkat bir kanundur, Millî Korunma Kanunu hükümleri cereyan ettiği müddetçe bu, cari olacaktır, demektir. Bir an için farzedelim, Millî Korunma Kanunu kaldırıldı; bu da kendiliğinden hükümden sâkıt olacaktır. Bu takdirde hükümleri, müeyyideleri boş bırakmamak için bilhassa asli kanunda tesbit edilen hükümlere rücu etmek lâzımdır. Bu maddenin aynen ipkası da kanunun tatbikatı bakımından mutlaka lâzımdır. Muvakkat maddeye lüzum yoktur. Bu husus kanunda tesbit edilmiştir.

HİLMİ ÇELTİKÇİOĞLU (Çoruh) — Muvakkat bir madde ilâvesine arkadaşlar lüzum görüyorlar. Encümen de lüzum görüyor mu?

VACİD ASENA (Devamla) — Arz ettiğim esaslardan dolayı buna lüzum yoktur.

REİS — Efendim, maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 31. — Hudutları içinde devlet ormanları bulunan ve nüfusu 2 500 ve daha aşağı olan köy ve muhtaç kasaba halkından mahallî nüfusa kayıtlı olup da buralarda sakin olanların barınmalarına mahsus yapacakları ev, ahır, ambar, samanlık ve kullanacakları ziraat aletleri ve yakacak ihtiyaçları için tarife bedelinin onda biri karşılığında ve buralar halkının köy mektebi, cami veya mesçit, köy yolu köprüleri gibi müşterek ihtiyaçları için de tarife bedelsiz, tahammülü müsaidolan en yakın Devlet ormanlarından kerestelik ağaç ve odun verilir.

Yukardaki fıkrada yazılı olanlar, bu ihtiyaçlarını ormandan almayıp da orman idaresinin mevcut istiflerinden almak istedikleri takdirde, ayrıca fiilî (kesme, taşıma, istif ve varsa imal) masrafları alınır. Bu maddeye dayanılarak verilen ağaç ve mamulâtın bu ihtiyaçlara kullanılmayıp başkalarına satılması veya bu yerlerden dışarıya çıkarılması, hibe edilmesi veya kiraya verilmesi yasaktır.

Bu emval haczedilemez.

Bunları kullandıktan sonra haliyle veya yıkarak enkaz halinde satanlar veya devredenler bir daha bu madde hükmünden istifade edemezler.

Yukarda yazılı ihtiyaçlar için verilen kerestelik ağaç ve mahrukatın aynı köy halkının bu kabîl ihtiyaç sahiplerine devrine orman idaresince izin verilebilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen var mı efendim?

Buyurun, Ali Ünlüsoy.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Efendim, şimdiye kadar bütün arkadaşların ifade ettikleri gibi, Türkiye Cenup, Şimal ve Garp olmak üzere bir müstatil şeklinde ormanlarla mahduttur. Cenup ve Garp mıntakalarında 10 kilometrelik mesafe pek mevzuubahis değildir. Fakat Orta - Anadolu'ya gelince; burada ormanlar küme küme en yüksek dağlar üzerinde kalmıştır. Buralarda 10 kilometrelik, 50 kilometrelik yerlerden ağaç alıp, odun alıp köylü ihtiyacını gidermek zaruretinde kalıyor. Diğer maddelerde göreceğiz ki, köy hudutları dâhilindeki ormanları ormancılar ve köy ihtiyar heyetleri köylülerle beraber muhafaza etmektedirler. Bunun tatbikatını görmüş bir arkadaşınız olarak arz ediyorum, biz bu ormanları köylü ile koruruz. Orman haricinde bulunan köylüler üç kilometrelik mesafeden, 10 kilometrelik mesafeden ağaç isterler. Muhakkak ki, bir orman içi köyün hududundaki bir ormandan bu uzaktaki köylere ağaç vereceksin, odun vereceksin, işte kıyamet bundan kopar. Biz koruduk, niçin filânca köylüye veriyorsunuz, diye işte kıyamet bundan kopar. Orman bugün içinde bulunduğu köylerin yakacak ihtiyacını teminden âcizdir. Elimizdeki hâsıla meydandadır. Değil on kilometre, içinde bulunduğu köyün ihtiyacını temin edememektedir, orman. Umumiyetle ormanın büyüme miktarı vatandaşa verilir veya satılır. Fakat, Orta - Anadolu'da bu büyüme miktarı

pek azdır. Bu azlığa rağmen halk ihtiyacı pek fazladır. Ormanın yok olmasının başlıca sebebi budur. Bir kilometre, on kilometredeki köylüye elli araba verirsiniz, ertesi günü, içinde bulunan köylü hepsini keser. Encümende bunun üzerinde ısrarla durdum. Burada tekrar edeceğim. Kendi hududu dâhilindeki ormanların içinde yakacak ve yapacak varsa o köye verilmesi, hariçteki köylere diğer büyük ormanlardan verilmesi. Onda bir tarife bedeli nasıl olursa olur orasını ben bilmiyorum. Tarife bedeli onda bir mânasına gelen buradaki kelime öteden beri maliyecilerle karara bağlanır. Toprak Vergisi bedeli vasati olarak 10 liradır. Bunun onda biri alınır. Bu cihetten Orta - Anadolu'daki 11 kadar vilâyetin ormanları ihtiva eden yerlerdeki köylere, orman içindeki köylere munhasır kılınması. Zaten hâsıla buna kâfi midir? Bilmiyorum. Civar köylere verilmemesi, şarttır. Verildiği takdirde ne olur? Verilmezse ne olur?

Arkadaşlar verildiği takdirde : Ormanı yoketmeye doğru gidiyoruz, demektir. Verilmediği takdirde «Siz vaktiyle ormanınızı korusaydınız, bir şey olurdu, şimdi alacağınız bir şey, satacağınız bir ağaç da yoktur.» demektir. Bu suretle hiç olmazsa tahrip % 50 önlenmiş olur. Aksi takdirde, bunları görmüş bir arkadaşınız olarak arz ediyorum, elli - yüz köylü eline baltayı alır, önüne ne gelirse keser, kırar, yıkar, serer. Hiçbir kanuni müeyyide ile bunun önüne geçemezsiniz. Bunları hiçbir kanuni müeyyideye bağlıyamazsınız. Onun için, 10 kilometre mesafedeki köylerin kalkınmasiyle ormana bitişik köylerin kalkınması ehemmiyet arz eder.

İkinci mesele bundan daha büyük bir meseledir. Kazanın hudutları içinde orman vardır. Yahut ufak bir koru, fundalığı vardır. Uzakta olan ormanın esasen verimi civar halkın ihtiyacına kâfi gelmemektedir. Biz, o ormana civar olan, 20 kilometre, 50 kilometre civar olan köylere de bu ormandan istifade hakkını verirsek orman bu şekilde tahribedilmiş olur. Onun için arkadaşlar, veremiyeceğimiz şeyi vadetmiyelim. Çünkü, hâsıla yoktur. Onun için fıkranın; orman içi ve ormana bitişik köylere verilmesi şeklinde tadilini teklif ediyorum.

REİS — Hilmi Çeltikçioğlu.

HİLMİ ÇELTİKÇİOĞLU (Çoruh) — Efendim, encümenden bir sual sormak istiyorum. Burada, «... ev, ahır, ambar, samanlık ve kullanacakları ziraat aletleri ve yakacak ihtiyaçları için tarife bedelinin onda biri karşılığında» diyor. Yayla evleri buna dâhil midir, değil midir?

MUVAKKAT ENCÜMEN MAZBATA MUHARRİRİ (Rize) — Değildir.

HİLMİ ÇELTİKÇİOĞLU (Devamla) — O halde yayla evlerini köylü ne ile yapacak? Yayla evleri buna dâhil olmadığına ve ağaçtan yapılacağına göre köylü kaçakçılık yapacak. Bunun için buraya yayla evlerinin de ithali yerinde olacaktır. Bu hususta bir takrir takdim ediyorum; kabulünü istirham ederim.

REİS — Madde hakkında başka söz istiyen var mı? Buyurun Halit Ağanoğlu.

HALİT AĞANOĞLU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar, burada bir nokta var: 10 kilometre mesafedeki köylere dolayısiyle bir intifa hakkı tanımış oluyoruz, şu kadar bedeli ödemek kaydiyle. Bunlar istif yerinden verilir, yahut orman memurlarının göstereceği yerlerden tomruk veya işlenmiş kereste olarak verilebilir.

Şimdi bendeniz kendi bölgemdeki ormanlık mıntakayı göz önüne alıyorum. Bizde köyler hattı içtimalar içerisinde ve ormanlar da birbirlerine bitişiktirler. 10 kilometrelik sahada o kadar çok köy vardır ki, ve ormanlarda bu köylüler tarafından korunmakta bulunduğu için ve bu köyler ormanlarına bütün varlıklarını bağladıkları için başka bir köyün kendi ormanından bir yaprak bile almasına müsaade etmezler. Bu intifa hakkını bu şekilde tanırsak bizim köylerde iş silâhlı müsademelere kadar gider. Nasıl ki, halen gitmektedir. Trabzon'un Akçaabat kazasının birçok köylerinde bu yüzden hâlâ çatışmalar mevcuttur. Biz diyeceğiz ki, şu orman şu köye 2 km. mesafededir, oradan yakacak, kerestelik alabilir. Biz bunu, bu hakkı tanırız; fakat nazari olur. Zira köylü bunu vermez, müdahale eder. Her müsaade ettiğimiz adamın yanına da bir bekçi dikemeyiz. Bu itibarla bu kaydı buradan kaldıralım. Bunun yerine istiflerden...

REİS — Efendim, o maddede değiliz. 31 nci maddedeyiz, 32 değil.

HALİT AĞANOĞLU (Devamla) — Öyle ise efendim, ben yanlış maddede duruyorum. Ne ise bunlarda benzerlik vardır. Onu arz etmek istiyorum ki, eğer bir ormanın çevresinde bulunan ve şu kadar mesafedeki köylüye bir hak tanınacaksa serbest bırakarak değil, kontrol altında bulundurarak, ona bu hakkı tanıyalım.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Şefik Çağlayan.

ŞEFİK ÇAĞLAYAN (Muş) — Muhterem arkadaşlar, bir noktaya işaret etmek üzere söz almış bulunuyorum.

Arkadaşımız dediler ki, yaylalarda bulunan ve baraka yapmak istiyenlerin ihtiyaçlarına bu madde ne şekilde cevap veriyor? Madde şöyle diyor: «Köy ve kasaba halkından mahallî nüfusa kayıtlı olup da buralarda barınmalarına mahsus yapacakları ev...» Yani yaylak olsun, kışlak olsun, nerede olursa olsun...

HİLMİ ÇELTİKÇİOĞLU (Çoruh) — Burada köy diyor, yayla demiyor.

ŞEFİK ÇAĞLAYAN (Devamla) — Bir daha okuyayım :

«Hudutları içinde devlet ormanları bulunan ve nüfusu 2 500 ve daha aşağı olan köy ve muhtaç kasaba halkından mahallî nüfusa kayıtlı olup da buralarda sakin olanların barınmalarına mahsus...»

Elbette yaylakta da barındığına göre ihtiyaca cevap veriyor sanırım.

REİS — Reşat Akşemsettinoğlu.

REŞAT AKŞEMSETTİNOĞLU (Bolu) — Muhterem arkadaşlarım, Ziraat Encümeninde 31 nci maddeye itiraz etmiştim. Muhalif olarak. Şimdi sırası gelmiş bulunuyor. Bunun sebeplerini mâruzatımla burada göstereceğim.

Hükümet teklifinde bu 31 nci maddede bu eskisinde 32 ve 33 ncü maddelerdir. Köylünün zatî ihtiyaçları, halen bulunduğu mahallü mevkilerin durumuna göre iki vaziyette temin edilir.

1. Orman içerisindeki köylüler. Yani bunların eskisi gibi ihtiyaçları verilecektir.

2. Orman dışında bulunan yani ormandan 10 kilometre mesafede bulunan köylülere orman depolarından maliyet fiyatı üzerinden verilecektir. Yani tarife bedeli, nakliye, tevziat masrafları tam olarak verilecektir. Daha evvel bir madde için arz ettiğim gibi biz bu kanunla mevcut tasarrufları ağır şekilde tahdit mi edeceğiz, yoksa mevcut tasarruflara riayet ederek, orman yüzünden vukubulan şikâyetleri daha hafifletip ve ormanı da daha kuvvetli bir şekilde mi tutacağız?

3116 sayılı Kanunda 18 nci madde şöyle idi: «Ormanların içinde veya orman sınırlarına köy ortasından ufki hattımüstakim üzerinde beş kilometre uzaklığa kadar bulunan köylülere zatî ihtiyaçları için...»

5653 sayılı Kanunla bu 18 nci madde tadil edildi ve mesafe «Bu tadille 10 kilometreye çıkarılmıştır ve tarife bedelinin onda biri ile bu on kilometre dâhilindeki köylü halk» istifade ederler.

Bunun tatbikatı ikiye bölündü. Birisi orman içi köyler, biz, tatbikatta yani pratikte gördüğümüz neticelerin çok acısını çekmiş insanların durumunu bildiğimiz için, sizlerin de malûmunuzdur, kanunda vuzuhsuzluk oldukça bu vuzuhsuzluk kanunu her türlü yola götürür. Onun için şimdi derse ki (burası orman içi değildir, binaenaleyh buradan alamazsın, sen on kilometrelik esasa dâhilsin). Hakikaten bir köyün orman içinde olup olmadığını tâyin biraz zordur. Eski kanun, tatbikattan aldığı tecrübe ile bunu daha güzel halletmiş, 5653 sayılı Kanunla değiştirmiş : Orman hududuna on kilometre, demiş. İster ormanın içinde, ister dışında olsun ve bunun onda birini tarife bedeline raptetmiş. Encümen bu 32 nci maddeye de onda bir tarife bedelini koymuş, fakat ikisini ayrı ayrı yapmış. Onun için bir teklifte bulunduk. Eski kanunun, köylü lehine olan kanunun, tatbik edilen maddesini muhafaza etmek suretiyle bu iki maddenin vuzuhlandırılmış şeklini bu yeni teklifimizde belirttik. Eğer Yüksek Meclisiniz bu bahsettiğim mevzuun bu maddede olmasını muvafık görürse kabul buyururlar, muvafık görmezse ret buyururlar. Mevcut nizam tedahüllere meydan kalmamak için yeni hükümlerle telif ve tavzih edilmiştir, kabulünü rica ediyorum ve bu hususta da bir takrir takdim ediyorum.

REİS — Yakup Çukurova.

YAKUP ÇUKUROVA (İçel) — Muhterem arakdaşlarım, elimizdeki 32 nci maddede bâzı köylere ve nüfusu 2 500 den yukarı olmıyan kasaba halkından muhtaç bulunanlara, tarifenin onda biri mukabilinde, zatî ihtiyaç için kereste verileceği ifade edilmektedir. Fakat bizim cenup bölgelerinde halk mecburen Temmuz ve Ağustos aylarında Toroslara çıkarlar. Bu çıkış bir sayfiye mahiyetinde değildir. Bu, sıcaklığa tahammül edememekten ve çocuk vefiyatını önlemek maksadiyle yapılan bir seyahattir. Bunların, bu yerlerde meskenleri var-

dır. Ancak bunlar, bulundukları şehir ve kasabanın nüfusuna dâhildirler. Halbuki madde metnine göre mahallî nüfusa kayıtlı olmazsa, bunlara, muhtaç dâhi olsalar, zatî ihtiyaç kerestesi verilemiyecektir. Bu sebeple mahallî nüfusa kayıtlı olma mecburiyetinin maddeden çıkarılmasını istirham ediyorum.

Muhterem arkadaşlar, bu yapılmazsa komşu köylüler kereste alıyor ve fakat fakir ve muhtaç bir vatandaş sırf sihhatini korumak bakımından yaylaya çıkmıştır. Ona vermiyeceksiniz. Ona vermezseniz bu defa burada orman kaçakçılığı başlamış olur. Bunu önlemek için «yaylaya çıkanlardan muhtacolanlara zatî ihtiyaç kerestesi verilmesi lâzımdır» kaydını koyalım. Bunu temin için de oranın nüfusuna kayıtlı olmak şartının maddeden çıkarılması icabeder. Çünkü, kendileri Tarsus'ta oturur, fakat 30 - 40 kilometre ileridki bir yaylaya çıkar ve muhtaçtır.

Binaenaleyh, bu nüfus kaydını çıkaralımki matlup hâsıl olsun. Bunun için bir de takrir veriyorum, kabulünü tahmin ederim.

REİS — İhsan Gülez.

İHSAN GÜLEZ (Bolu) — Muhterem arkadaşlarım, bugünkü duruma nazaran bu kanunla daha mı ağır bir rejim getirilmiştir, yoksa köylü lehine ve orman menfaatine daha mı farklı bir rejim getirilmiştir? Evvelâ bunu tesbit edelim. Halihazır kanunda da olan bu hüküm yeni kanunda 31 ve 32 nci maddeler tedvin edilmiştir.

«Hudutları içinde devlet ormanları bulunan köy ve muhtaç kasaba halkından mahallî nüfusa kayıtlı olanlarına barınmalarına mahsus yapacakları ev, ahır, ambar, samanlık ve kullanacakları ziraat aletleri ve yakacak ihtiyaçları için tarife bedelinin onda biri karşılığında kereste verilir» diyor. Bugünkü rejim budur. Tarife bedelinin onda birinden köylünün şikâyeti yoktur. Çünkü çok cüz'i tutar. Halihazırdaki kanun bunu ikiye ayırıyor. Bilhassa orman bölgesine mensup arkadaşlarımın nazarı dikkatine arz ediyorum, devlet ormanları hududu içinde bulunan kasaba ve köy olursa daha hafif, yani mer'i olan gayet hafif şartlar içinde, yapacak ve yakacak ihtiyacı verilecektir. Bugünkü kanunda buna «muhtacolma» kaydı konmuştur. Ve bedel için de «ihtiyaçları için kesme ve taşıma masrafları» ilâve edilmiş ve tarife bedelinin 1/10 alınır denilmiştir.

Yani bugün beş liraya aldığı şeyi, bu kanun bu şekilde çıktığı takdirde ormana yakınlığı beş kilometre olan köylerimiz bu ihtiyaçlarını yarın 50 - 60 liraya alacaklardır. Yarın feryadolursa, iyi kanun çıkardık, kötü kanun çıkardık diye hayıflanmıyalım.

34 ncü maddede benim anlıyamadığım şeyler var, (hudutları içinde devlet ormanı bulunan) tâbiri, ormanın civarında bulunan köy hududu mu, yoksa kazanın hududu mu? Bu husus açıkça tavzih edilsin. (Hudutları içinde bulunan devlet ormanlar) ından maksut bu ise, bundan, çok cüzi vilâyetlerimiz, kazalarımız, köylerimiz istifade edecektir.

(Ormana bitişik, köy mülki hududundan üç - beş kilometre mesafede bulunan) deniyor, köy mülki hududi içinde bulunmıyan köylere, köylülere yakacak ihtiyaçlarını verebilecek miyiz?

MUVAKKAT ENCÜMEN ADINA VACİD ASENA (Balıkesir) — Maddeyi geri alacağız.

İHSAN GÜLEZ (Devamla) — Komisyon maddeyi geri alacağız, buyuruyorlar. Bundan sonra gelen maddede :

«Devlet ormanları hudutlarına köy ortasından ufki hattı müstakim ile on kilometre mesafeye kadar olan köylerdeki muhtaç bulundukları sabit olan köylülere ev, ahır, ambar, samanlık gibi zatî ihtiyaçları için kesme, taşıma masraflariyle 1/10 tarife bedeli ödenmek şartiyle.....» Kesme ve taşıma bugün yoktur. Kendisi, kesme ve taşıma bedellerini, tarife bedelini ödiyeceğim, derse, kendisine istif yerinden tomrukluk kereste de verilir. Bu maksatla, halen müzakeresi yapılmakta olan 31 nci maddeyi daha vâzıh şekle sokalım. Bu hususta bir takrir veriyorum. Kabulünü rica ederim.

Ayrıca bu maddenin sıralanışı da yersizdir. Hangi hususlarda tarife bedelinden, hangi hususlarda bedelsiz verilecektir, hangi hususlarda verilmiyecektir. Bunların a, b, c diye, vâzıh şekilde sıralanmaları lâzımdır. Takrirde bunlar tesbit edilmiştir, takririmin kabulünü istirham ederim.

REİS — Encümen söz istiyor mu? Buyurunuz.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Muhterem arkadaşlarım; hükümetin lâyihasında, hudutları içinde devlet ormanı bulunan köylere ve nüfusu 2 500 olan

kasabalara onda bir tarife bedelli yakacak verilmesi tanınmıştı. Biz encümen olarak devlet ormanlarına on kilometre mesafede bulunan yerlere de onda bir tarifenin tatbik edilmesi kaydını ilâve ettik. Fakat buna rağmen yine arkadaşlarımız muhtelif takrirler vermek suretiyle bu maddelerde vuzuh bulunmadığını ifade ettiler. Biz de encümen olarak bu hayati maddelerin köylümüzün üzerinde bırakacağı tesirleri ve tatbikatta orman bölge şeflerinin daha vâzıh bir şekilde kolaylığa kavuşabilmeleri için 31, 32, 33, 34, 35 nci maddeleri encümen namına geri talebetmekteyiz.

REİS — 31, 32, 33, 34, 35 nci maddeler talep üzerine encümene iade edilmiştir.

MADDE 36. —Zatî kerestelik ihtiyaçları her sene orman bölge şefinin de iştirakiyle köy ihtiyar meclisi tarafından ormanın verimi ve isteklilerin ihtiyaçları göz önünde tutularak mahallinde tesbit olunur.

Verilen ihtiyaç kerestelerini yerinde kullanmayıp da başkasına devredenleri veya satanları köy muhtarı orman idaresine bildirmekle mükelleftir.

Yakacak ihtiyaçları; bu kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren bir sene zarfında köy ihtiyar meclisi ile birlikte ve bir defaya mahsus olmak üzere her hane ve nüfus sayısına göre orman idaresince tesbit edilir. Mütaakıp senelerdeki değişiklikler köy ihtiyar meclisince orman idaresine bildirilir.

REİS —— Doğan köymen.

DOĞAN KÖYMEN (Giresun) — Çok muhterem arkadaşlarım, 36 ncı maddenin birinci fıkrası «zatî ihtiyaçlar köy ihtiyar heyeti tarafından zamanında tesbit edilir, orman idaresine bildirilir», deniyor. Köy hayatı gayet iyi tetkik edilmiş olsaydı bu fıkranın böyle sevk edilmemesi lâzımdı. Çünkü köyde sene içerisinde köylünün samanlığı yıkılır, ahırı yıkılır.

Şunu ilâve edeyim: köylerimizin mühim bir kısmının samanlığı, ahırı ve evleri kereste ile yapılmıştır ve merteklerin çoğu eskimiştir, çökmektedir. Sene ortasında, bu şekilde ahırının bir tarafı yıkılmış olan bir köylü, ihtiyacını bildirse orman şefi cetveli eline alacak ve «hazırlanan listede siz yoksunuz, ihtiyacınız gelecek sene verilecektir» diye onun dileğini kabul etmiyecektir. Bu itibarla, köylünün tahassul edecek bütün ihtiyaçlarının, ki, bunlar iş hayatı içindedir, ve köylünün birçok vasıtaları keresteye dayanmaktadır, her an temin edilebilmesi yollarını bu maddede teminat altına almak iktiza eder. Encümen bu maddeyi de alsın, çünkü eksiklik var. Teminatı yoksa temin etsin, eğer teminatı var diyorsa heyeti umumiyede izah etsinler.

REİS — Encümen cevap verecek mi efendim?

MUVAKKAT ENCÜMEN NAMINA VACİD ASENA (Balıkesir)— Tetkik mevzuu olan madde, umumi ihtiyaçlara ait hükümleri ihtiva ediyor. Eğer köylü vatandaşlardan birinin ferden, bir sene içerisinde bir ihtiyacı hâsıl olursa bunu orman idaresi temin edecektir. Esasen geri aldığımız 31 nci maddede de bu hususta bir kayıt mevcuttur. Bunu ıslah ederek Meclisi Âliye takdim ettiğimiz zaman bu mâruzatım teyid edilmiş olacaktır.

REİS — Ali Ünlüsoy.

ALİ ÜNLÜSOY (Yozgad) — Efendim emir buyurduğunuz üzere birkaç madde birden Encümene iade edildi. Bu arada ıttılaımıza arz etmek istediğim bir nokta var. Bu zatî ihtiyaç kereste orman içinde oturan vatandaşlara maalesef her yıl verilir. (Gürültüler ve niye maalesef sesleri) Evet maalesef diyeceğim. Bu şundan ileri gelir : Kereste için 50 - 100 köy müracaat eder. orman müdürü veya bölge şefi bu köylerle iyi geçinmek için, ormanın verimini yani senelik hâsılasını bu köylere taksim eder. Her köye 20 - 30 metre küb düşer ve her haneye 1 - 1,5 metre küb hisse düşer..

MUVAKKAT ENCÜMEN ADINA VACİD ASENA (Balıkesir) — Reis Bey, geri alınmış bir madde hakkında müzakere yapılmaz.

REİS — 36 ncı maddeye mütaallik değil midir, Ali Bey?

ALİ ÜNLÜSOY (Devamla) — Evet efendim, bir de takrir vereceğim. Böyle işler oluyor arkadaşlar ve bunların içinde bulunduk. Binaenaleyh her sene 10 - 15 metre küb de alsa ertesi sene yine ister. Bu hususu Orman Umum Müdürlüğünün nazarı dikkatine arz ederim. Vatandaşın ihtiyacı ve verilen kereste miktarı bilinsin ve bunlar sicile kaydedilsin.

Hepiniz bilir ki, bir insan müddeti hayatında birdefa ev yapar, ya babasının evinde ölür veya kendi yaptığı bir evde ölür. Her sene ev yapılmaz ya. 10 - 15 defa ev yapılmaz. Ova köyündeki

vatandaşın da hakkı yok mudur? Şimdi müddeti hayatında bir aile reisine bir defaya mahsus olmak üzere yapacak ihtiyacını temin için gerekli keresteyi versin ve bunu sicile kaydetsin. Çam, kayın 50 sene, 100 sene yapıda dayanır. Arkadaşlar, bunun adî nevileri bile bu kadar dayanır. 1/10 tarife bedelli, takririmde onu belirttim.

Şekle gelince; arkadaşlar, yine demin de arz ettim; şu veya bu köylülerin muhitlerindeki ormanlardan hariç köylere verildi mi bütün kıyamet bundan kopuyor. Ormanın korunmaması, yanması, açılması hep bundan oluyor. Onun için bunu orman içi köylerine munhasır olmasına ve müddeti hayatında bir defa verilmesine dair bir takrir arz ediyorum.

REİS — Yakup Çukurova.

YAKUP ÇUKUROVA (İçel) — Muhterem arkadaşlar, 36 ncı maddenin metninde bir noksanlık olduğu zannındayım. Encümenin dikkatini çekmek istiyorum. Bundan evvel yer alan maddelerde köylere zatî ihtiyaç kerestesi veriliyor. Fakat nüfusu 2 500 den aşağı olan kasaba halkının muhtaçlarına veriliyor ve (köy ihtiyar heyetleri bunu tesbit eder), diyor. Nüfusu 2 500 den noksan olan kasaba halkına verdiğimize göre, bu kasaba halkı için «mahalle ihtiyar heyetleri o yere gelip köy ihtiyar heyeti ile birlikte tesbit eder», dersek, bundan evvelki maddelerle bir muvazene tesis etmiş oluruz. Maddeyi ihtiyacı karşılayacak şekilde yapmak için «mahallî köy ihtiyar heyetleri» demek icabeder.

REİS — Başka söz istiyen yok. Takrir var okutuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Orman Kanununun 36 ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Devlet ormanları içinde ve bitişiğinde olan köylülere 1/10 tarife bedeli üzerinden yakacak ve müddeti hayatında bir ev aile reisine bir defa olmak üzere ve 10 metre kübü geçmemek üzere ağaç verilir.

Yozgad Mebusu
Ali Ünlüsoy

REİS — Encümenin mütalâası nedir, iştirak ediyor mu?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ REFET AKSOY (Ordu) — Etmiyor.

REİS — Takriri reylerinize arz ediyorum. Nazarı dikkate alanlar... Nazarı dikkate almıyanlar... Alınmamıştır.

Maddeyi aynen yüksek reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir efendim.

MADDE 37. — Devlet ormanlarından çıkarılan kerestelik, direklik ve mahrukattan başka diğer her nevi orman mahsullerini tâyin edilecek mıntaka ve müddetler içinde toplayıp çıkarmaları için 31 nci maddede yazılı yerler halkına tarife bedelini ödemek şartiyle izin verilir.

Halkın rağbet etmemesi veya iş güçlerinin kâfi gelmemesi hallerinde bu mahsuller orman idaresince istihsal olunup satılır.

Orman idaresince kıymetlendirilemiyen artıklar ile ormana zararlı ağaççıkların ve köklerin orman idaresinin belli edeceği şartlar dâhilinde sökülerek ve diğer sahlep, kitre, çelik, soğan, kocayemiş, alıç, mazı kozalağı ve palamut gibi mahsulât ile meyvaların toplanarak çıkarılması için isteklilere izin verilebilir.

Bunları toplıyanlar kim olursa olsun para alınmaz.

REİS — 31 nci maddeyi encümen geri aldığına göre bu maddede onunla alâkalıdır, komisyona iade edilmiştir.

MADDE 38. — Orman içinde veya civarındaki köy hükmi şahsiyetleri veya köyler halkının tamamı veya bir kısmı tarafından tasarruf edilmekte iken 4785 sayılı Kanunla Devletleştirilmiş olan ormanlar ile bu kabîl köy halkınca 4785 sayılı Kanunun neşrinden önce bekçi tutmak suretiyle veya başka bir şekilde fiilen korunmuş ve faydalanılmış olan ormanların her nevi mahsulleri bu köyler halkının zatî, müşterek, küçük el sanayii ve pazar ihtiyacına tahsis olunur.

Köy hükmi şahsiyetleri tarafından bu ormanların korunmasına devam olunmadığı veya amenajman plânları esaslarına ve izin şartlarına riayet edilmediği anlaşıldığı takdirde Ziraat Vekâletince tahsisten vazgeçilebilir.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yoktur, reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 39. — Devlet ormanlarından yapılacak istihsalden 31 ve 33 ncü maddeler gereğince faydalanan köylülerin sıra ile zatî, müşte-

rek, küçük el sanayii ihtiyaçları temin edilmeden piyasaya satış yapılamaz.

REİS — Alâkalı maddeler encümence geri alındığı için bu mdddeyi de encümene iade ediyoruz.

MADDE 40. — Devlet ormanlarında kesme, taşıma, toplama, imal, bakım, imar, ağaçlama, yol yapma gibi, orman işleri iş yerindeki veya civarındaki orman işlerinde çalışan köylülere veya tercihan aralarında köy orman kooperatifi kuranlara gördürülür.

Yapılacak işin, civar köylülerin iş gücünün kâfi gelmemesi veya işe ehil olmamaları veya fahiş fiyat istemeleri gibi hallerde, bu işler taahhüt yol ile yaptırılabilir. Bu işleri yapacaklardan işin mahiyet ve hacmına göre teknik eleman çalıştırmaları istenilir. Ve bu kabîl bir taahhüde gireceklerden malî ve fennî ehliyet vesikaları aranır.

REİS — Doğan Köymen buyurun.

DOĞAN KÖYMEN (Giresun) — Muhterem arkadaşlar, 40 ncı maddenin ikinci fıkrası, kanaatimce, yerinde değildir. Bu itibarla bu fıkranın kaldırılması muvafık olacaktır. Burada yapılacak iş için civar köylülerin iş gücü kâfi gelmez veya onların ehil olmamaları veya fahiş fiyat istemeleri gibi hallerde bu işler taahhüt yolu ile yapılabilir, deniliyor. Devletin bir orman teşkilâtı var, bu teşkilât halkla içiçedir. Bu idare ehil ve kifayetli işçi bulamazsa mütaahhit mi bulacaktır, bu ehil işçiyi? Bu, hakikaten dedikodulara ve belki de tatbikatta bâzı iltibaslara yol açabilecek bir hükmü ihtiva etmektedir. Kanaatimce bu fıkranın tayyedilmesi yerinde olur. Çünkü Devletin ve orman idaresinin yaptıramıyacağı bir işi mütaahhit yaptıramaz. Bâzı mütaahhitler vardır ki, tarlasında veya iş yerinde çalıştırdığı insanların emeğini istismar edebilir. Maalesef bizim memleketimizde insan emeği istismar edilmektedir. Bu gibi adamlar ortaya girdiği takdirde çalıştırdığı vatandaşları çok ucuza çalıştıracak iktisadi tesiri altında tuttuğu adamları bedava çalıştırmak imkânını bulacaktır. Binaenaleyh bu fıkranın çıkarılması, memleketin hayrına olacaktır. Mâruzatım bundan ibarettir.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. HÜSEYİN AGUN (Rize) — Muhterem arkadaşlarım, kısaca arz edeceğim, bu hususta misaller çoktur. Ancak ben bir tek misal vermekle iktifa edeceğim. Bilfarz İsparta'nın Eğirdir işletmesine, (orman müsaittir) travers sipariş edilmiştir. Fakat bu orman civarında travers imalinden anlıyan köylü ve usta bulunmaz. Bunları yapabilmek için Düzce'den veya Karadeniz havalisinden işçi ve usta getirmek iktiza eder. (Doğru, doğru sesleri)

Mâruzatım bundan ibarettir. Bu itibarla bu hükmün muhafazasında fayda vardır.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 41. — Her hangi bir suretle satışı yapılmış orman emvalinin bedeli ödenmeden veya karşılığı banka mektubu, Devlet ve Ziraat Bankası tahvilleriyle temin edilmeden ve damgaya tâbi olanlar damgalanmadan ve nakliye tezkeresi alınmadan nakliyat yapılamaz.

Nakliye tezkereleri mal sahibinin istediği yere ve taşıyıcının taşıma imkânlarına göre müddetli olarak verilir.

Malın ilk götürüldüğü yerlerden başka yerlere taşınmasında, taşıyanın eski nakliyeyi mal mevcuduna göre yeniletmesi lâzımdır.

Orman malları, sayısı, cinsi, nev'i, ebadı ve vasıfları itibariyle ibraz olunan nakliye tezkeresine uyduğu ve damgalı bulunduğu takdirde hepsi üzerinden hacmen yüzde on ve veznen yüzde on beşine kadar çıkacak fazlalık için nakliye tezkeresinde yazılı satış bedeli üzerinden tutarı alınarak serbest bırakılır.

Yukardaki hadleri aşan miktar, bütün fazlalığa şâmil olmak üzere kaçak sayılarak idarece müsadere olunur.

REİS — Madde hakkında söz istiyen yok. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Zaman dolmuştur. Yarın saat 10 da toplanılmak üzere İnikadı kapatıyorum.

Kapanma saati : 20

T. B. M. M. Matbaası